

La radiodifusión en Andorra. Política, economía y espacio comunicacional en un país dependiente

Eugenio Giral Quintana

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

LA RADIODIFUSION EN ANDORRA
POLITICA, ECONOMIA Y ESPACIO
COMUNICACIONAL EN UN PAIS DEPENDIENTE.

Tesis Doctoral presentada
en la F.CC. Económicas de
la Universidad de Barcelona,

por

Eugenio Giral Quintana

Impreso en el
Taller de Imprenta

Barcelona, Diciembre de 1988

APORTACION DOCUMENTAL

DOCUMENTOS. Anexos 1-51

ANEXO I. DOCUMENTOS

- 1.- Contrato de concesión entre el M.I. Consell General y Buena-ventura Vila Ribes. (19/VIII/35)
- 2.- Acuerdo entre los herederos de Buenaventura Vila y León Kierzowski y Jacques Trémoulet. (18/VIII/36)
- 3.- Ampliación del contrato de concesión entre el M.I. Consell General y los herederos de Buenaventura Vila. (30/IX/37)
- 4.- Discurso de M. Anatole de Monzie, inaugurando las emisiones de Radio Andorra. (8/VIII/39)
- 5.- Moción ante la Assamblée Nationale sobre las medidas contra Radio Andorra. (7/IX/48)
- 6.- Nota de la Radiodiffusion Française al Conseil des Ministres. (24/II/49)
- 7.- Sentencia de la Cour d'Appel de Toulouse. Proceso a Trémoulet, Laffont y Puiggrós. (1/IV/49)
- 8.- Dictamen de D. José Ma Trías de Bes. (29/V/49)
- 9.- Sentencia de la Cour d'Appel de Paris. Référéés. Porché (Radiodiffusion Française) c. Sté de Gérance et de Publicité - (Radio Andorre). (24/V/49)
- 10.- Sentencia de la Cour d'Appel de Paris en el conflicto nº 1243, Radiodiffusion Française c. Sociéte de Gérance et de Publicité du poste de radiodiffusion "Radio Andorre". Séance du 26/I-2/II/50.
- 11.- Constitución y estatutos de Andorradio, S.A. (29/X/51)
- 12.- Autorización por el Co-príncipe V. Auriol, de la concesión - aportada a Andorradio. (16/II/52)
- 13.- Manifiesto del Veguer de Francia en Andorra. (/V/53)
- 14.- Acuerdos del M.I. Consell General, decretando la caducidad de la concesión de 1935; decretando la retirada del pasaporte a E. Puiggrós; disponiendo el cese del funcionamiento de Radio Andorra, y contestar públicamente al Veguer de Francia.(8/VI/53)
- 15.- Manifiesto del M.I. Consell General al pueblo andorrano.(8/-VI/53)
- 16.- Acuerdo del M.I. Consell General contestando a la comunicación que el M.I. Sr. Delegado Permanente del Co-príncipe francés - dirigió al M.I. Síndico General. (22/IX/53)

- 17.- Respuesta del Ministre des Affaires Etrangères a la "question écrite", de Michel Debré, en el Conseil de la République. (8/XII/53)
- 18.- Memorándum del Excmo. Sr. D. Ramón Iglesias, Obispo de Urgell al Excmo. Sr. René Coty, Presidente de la República - francesa. (22/III/54)
- 19.- Resumen de la contestación del Excmo. Sr. René Coty. (29/VI/54)
- 20.- Contestación del Excmo. Sr. Obispo de Urgell a D. René Coty. (3/VIII/54)
- 21.- Conclusiones del rapport Quenard sobre Andorradio. (10/III/55)
- 22.- Carta del Delegado Permanente de la Mitra de Urgell comunicando al M.I. Consell General la autorización para emitir - provisionalmente Andorradio. (16/IX/58)
- 23.- Comunicado del M.I. Consell General a los Delegados Permanentes, protestando por la autorización provisional de Andorradio. (20/IX/58)
- 24.- Comunicación del M.I. Consell General a los Excmos. Sres. - Co-príncipes rechazando las propuestas económicas de Radio Andorra y Andorradio. (16/XI/59)
- 25.- Asamblea extraordinaria de Andorradio, en la que se aprueba la cesión de las acciones de la familia Vila-Puiggrós. (27/X/60)
- 25.- Proyecto de acuerdo del M.I. Consell General regulando las emisoras de radio en Andorra. (15/XI/60)
- 27.- Contrato de cesión de Radio Andorra, por Jacques Trémoulet, en favor del Estado Español, y reglamento de la explotación. (16/I/61)
- 28.- Escritura de constitución de "Explotaciones e Inversiones Radiofónicas, S.A." (EIRASA). (28/III/61)
- 29.- Reglamento de Radiodifusión de Andorra. (29/III/61)
- 30.- Contrato del M.I. Consell General con la concesionaria de - "Radio de les Valls". (29/III/61)
- 31.- Carta del M.I. Consell General a D. Luis Ezcurra, representante de EIRASA, aclarando algunos puntos del contrato de - 29 de marzo 1961. (10/IV/61)
- 32.- Modificación de los estatutos de Andorradio, S-A. (11/XI/61)
- 33.- Estatutos de la sociedad de explotación "Sociedad Andorrana de Radiodifusión" (S.A.R.). (31/I/62)
- 34.- Notificación de los herederos Trémoulet al Estado Español de haber transferido sus derechos en favor de la "Société - Anonyme d'Exploitation Radiophonique". (15/II/72)

- 35.- Escritura de constitución y Estatutos de "Sud Radio Services, S.A.". (23/XII/77)
- 36.- Designación de cargos y modificación de Estatutos de EIRASA. (14/VI/78)
- 37.- Proposición de la M.I. Junta de Consellers Majors, aprobada por el M.I. Consell General. (26/VI/80)
- 38.- Manifiesto sobre la radiodifusión dirigida al M.I. Consell General por 83 andorranos. (/XI/80)
- 39.- Propuesta de los herederos Trémoulet, de cesión de Radio Andorra al M.I. Consell General. (I/81)
- 40.- Decreto de creación de l'Entitat Nacional Andorrana de Radiodifusió. (26/III/81)
- 41.- Texto de aceptación por los M.I. Sres. Delegados Permanentes, de los recursos contra el acuerdo del M.I. Consell General de cierre de las emisoras. (4/IV/81)
- 42.- Comunicación de los M.I. Sres. Delegados Permanentes al Síndico General sobre la cuestión de la radiodifusión. (20/IV/81)
- 43.- Convenio entre Télédiffusion de France y la Societé de Radiodiffusion. (13/XI/81)
- 44.- Solicitud de los Co-príncipes al Excmo. Sr. Presidente del Consejo Federal de la Confederación Helvética, solicitando el ingreso de Andorra en la Unión Internacional de Telecomunicaciones. (24/XII/82)
- 45.- Telegrama circular del Sr. S.B. Butler, Secretario General de la U.I.T. anunciando a todos los países miembros la solicitud de ingreso como miembro de Andorra. (8/II/83)
- 46.- Principios generales de contratación aprobados por la Asamblea Magna. (8/II/83)
- 47.- Principios generales de los contratos, entre el E.N.A.R. y los concesionarios radiofónicos. (8/II/83)
- 48.- Decreto de los Delegados Permanentes de aprobación del Estatuto de la E.N.A.R. (9/II/83)
- 49.- Contrato de "regie publicitaire" celebrado entre GESTIVAL y "I.P." (14/III/83)
- 50.- Resultado de la consulta entre los miembros de la U.I.T. acerca de la demanda de admisión en calidad de miembro, de Andorra. (10/VI/83)
- 51.- Cambio de denominación de EIRASA por PROERSA. (12/IX/83)

- 52.- Proyecto de Ley sobre la radio-televisión andorrana.
- 53.- Proyecto de Ley de creación y funcionamiento del Consell d'Assessors de la RTVA.
- 54.- Proyecto de estatutos de la "Societat Nacional Andorrana de Radio Televisió, S.A.".
- 55.- Contrato de cesión de la explotación de la emisora Sud Radio, entre GESTIVAL y Sud Radio Services, S.A. (13/III/84)
- 56.- Contrato de modificación del de 13/III/84 entre GESTIVAL y Sud Radio Services.
- 57.- Modificación del contrato de "regie publicitaire" entre GESTIVAL y "I.P." (19/XI/85)
- 58.- Autorización de emitir en F.M. a Sud Radio Services. (13/III/86)

1.- Contrato de concesión entre el M.I. Consell General y Buena-
ventura Vila Ribes (19/VIII/35).

Reunits el M.I. Consell General de les Valls d'Andorra en sessió extraordinària amb assistència dels Hs. senyors Cónsuls de les parroquies, per una part, i don Bonaventura Vila Ribes, casat, major d'edat, natural de St. Julià de Lòria, domiciliat a Barcelona, carrer de la Virgen del Pilar nº 24, per altra part, i de mutu acord han convingut el següent:

1º) - El Consell General de les Valls d'Andorra concedeix a D. Bonaventura Vila Ribes, la autorització en exclusiva per a instal·lar en les Valls d'Andorra i fer funcionar una estació Radioemissora.

2º) - La emissora de les Valls d'Andorra, donades les circumstàncies que concorren en el Principat, no pot tenir altra finalitat que la difusió de la Cultura, de l'Art i del ensejament entre els habitants de les Valls i entre tots els seus protectors que escoltin les seves emissions.

3º) - Dites emissions restaran sempre al marge de tota tendència política i social, fidels sempre a les indicacions que siguin fetes per les Autoritats Andorranes.

4º) - La duració de la present Concessió serà de trenta anys que començaran a comptar-se el dia de la firma del present contracte pel Consell General.

5º) - La present concessió podrà el Sr. Concessionari disfrutar-la sol, o en companyia, per lo qual queda autoritzat a cedir o transferir els seus drets i obligacions a una entitat que el substitueixi. En aquest cas el concessionari posarà en coneixement del Consell General la cessió o transferència de la concessió immediatament després d'haver estat feta y no tindrà aquesta cessió o transferència valor legal algun en tant que no sigui aprovada pel Consell General. Cessarán les obligacions contretes pel concessionari passant les mateixes a la persona o entitat successora. Aquesta entitat tindrà necessàriament d'estar formada per elements Andorrans, francesos y espanyols.

6º) - El Concessionari deurà abonar en el moment de la firma d'aquest contracte la quantitat de sis mil pessetes en concepte de garantia, qual quantitat quedarà a favor del Consell General si no és aprovada la concessió pels Co-prínceps. En cas d'esser aprovada pels mateixos, aquesta quantitat serà descomptada del primer pagament anual.

7º) - En compensació a aquesta concessió, el concessionari o la persona o entitat que el substitueixi pagarà anualment al Consell General de les Valls la quantitat de DEU MIL PESSETES pagades

per anys avançats. La manca en un pagament anyal de la quota esmentada per part del concessionari donarà lloc a la rescissió del present contracte sense ulterior conseqüència, quedant facultat - el Consell General per a concertar la concessió objecte d'aquest contracte amb altra persona o entitat.

80) - La emissora s'instalarà en el territori de les Valls i en el lloc a on indicarà el tècnic del concessionari. Si per la instal·lació d'aquesta emissora i les seves dependències degués el concessionari ocupar terrenys comunals, deurà l'Hble. Comú a qui - perteneixin entregar-los amb la correspondent indemnització. En - cas de desacord entre el Hble. Comú i el concessionari sobre l'in - demnització, el Consell General decidirà sobre la qüestió.

90) - Les autoritats Andorranes no podran imposar al conces - sionari cap més impost o taxa sobre tot el que dimani del present contracte.

100) - La emissora dedicarà la seva atenció preferent a les emissions destinades a les escoles i als Andorrans en general. A tal objecte el concessionari suministrarà gratuïtament un aparell receptor a les escoles oficials de les Valls d'Andorra per tal - que puguin ésser escoltades les emissions per els alumnes i llurs mestres, aprofitant així la seva tasca instructiva. Les conferències culturals i d'ensenyament que seran dedicades als infants - Andorrans aniran a càrrec de un mestre de reconeguda solvència - professional, el qual deurà dominar els idiomes català, francès i espanyol.

Així mateix el concessionari instal·larà gratuïtament un altre aparell receptor en les Cases Comunals de cada Parròquia i en la Casa de la Vall a fi de que els veïns que no tinguin mitjans econòmics per a adquirir un aparell puguin gaudir de les emissions - Andorranes desde de llur Casa Comunal.

Ultra les emissions anteriorment expresades tindrà la Emissora especial cura amb les emissions destinades a la propaganda i foment turístics de les Valls d'Andorra per tal d'incrementar la corrent de visitants el pas dels quals afavorirà la riquesa de - les Valls.

110) - Les emissions consistiran doncs en sessions musicals, de cultura general, conferències sobre diversos temes, sessions - infantils, assumptes econòmics del país, retransmissions escolli-- des i eventuals d'altres emissores, diari parlat amb notícies -- d'arreu del món i publicitat comercial, industrial i agrícola.

Totes aquestes emissions restaran com s'ha dit apartades de tota tendència política i social i per a garantir el seu compli-- ment les Autoritats andorranes podran en qualsevol moment contro-- lar les emissions.

120) - El sosteniment econòmic de la Emissora es deurà a les aportacions voluntaries, a les quotes de socis protectors d'Andorra i de l'extranger, i al producte de la publicitat o anuncis.

139)- Els anuncis oficials de les Autoritats Andorranes deuran -
esser emesos gratuïtament i amb preferència a tota altra emissió.

149)- En tant que sigui possible el personal empleat en la
emissora i les seves dependències deurà ésser Andorra.

159)- Expirat el plaç de la concessió, si no es renova el
contracte, el material i edificis de la emissora quedaran propie-
tat de les Valls. Així mateix quedarà aquesta emissora i dependen-
cies propietat del Consell General si el concessionari abandona -
el contracte avans de la seva expiració.

169)- El Consell General de les Valls d'Andorra donarà al
concessionari tot el seu apoi moral per a que pugui obrenir dels
Co-prínceps l'aprobació de la present concessió; així mateix, en
vista de la utilitat que representa per aquestes Valls la instal-
lació en elles d'una estació Radioemissora, el Consell General -
donarà totes les facilitats que estiguin a la seva mà per a que
la instal.lació i funcionament d'aquesta emissora sigui prompte -
una realitat.

I en prova de conformitat firman el present contracte els -
M.I. senyors Síndics en nom i representació del M.I. Consell Gene-
ral i el concessionari D. Bonaventura Vila Ribes, per duplicat i
a un sol efecte a Andorra la Vella a dinou d'agost de mil nou -
cents trenta cinc.

Article adicional: Totes les despeses originades per el pre-
sent contracte seran a càrrec del Concessionari mentres no deci-
deixi el contrari el M.I. Consell General.

Article adicional: Es concedeix al Concessionari un periode
de un any prorrogable a voluntat del Consell General per a comen-
çar les obres.

Signat. Pere Torres. Síndic G. Francisco Molné. Sub.Síndic.
Bra. Vila.

2.- Acuerdo entre los herederos de Buenaventura Vila y León Kierzkowski y Jacques Trémoulet (18/VIII/36).

"Entre les soussignés Madame Catalina Llobet Sarret, veuve Vila et Madame Lolita Vila Llobet habitant à San Julia de Loria à Andorre et à Barcelone, Diputación 290, déléguant tous leurs pouvoirs et représentées en pleins pouvoirs par M. Estanislao Puiggrós Comas demeurant à San Julia de Loria à Andorre et à Barcelone, Diputación 290, d'une part,

Et M. Kierzkowski demeurant 28 rue Alsace, Toulouse, et M. Trémoulet Jacques, demeurant 31 rue Alsace, Toulouse, d'autre part;

Il a été convenu ce qui suit:

1º) Madame Catalina Llobet Sarret et Madame Lolita Vila Llobet, héritières de M. Buenaventura Vila Ribes, font apport aux personnes indiquées ci-dessus de la concession exclusive délivrée à M. Buenaventura Vila Ribes par le conseil des Vallées d'Andorre pour la création d'une station de radiodiffusion le 19 août 1935, prorogée le 2 août 1936 et s'engagent à la faire renouveler à nouveau autant de fois que cela sera nécessaire.

Madame Catalina Llobet Sarret et Madame Lolita Vila Llobet s'engagent également à apporter l'accord du Co-prince d'Urgell ratifiant la concession.

De leur côté: MM. Kierzkowski et Trémoulet apportent aux personnes indiquées ci-dessus toutes leurs connaissances en matière de radiodiffusion et tout leur concours technique pour l'installation et l'exploitation du poste émetteur prévu. Ils s'engagent également à apporter l'accord du Co-prince français ratifiant la concession.

2º) Toutes les autorisations et ratifications étant obtenues pour permettre la création du poste émetteur et son fonctionnement, les parties indiquées ci-dessus s'engagent à former une société dont le capital devra être suffisant pour réaliser la construction et l'exploitation de la station.

3º) Il est entendu que la moitié du capital de cette société sera souscrite par MM. Kierzkowski et Trémoulet, que la deuxième moitié sera souscrite en leur lieu et place par Mesdames Catalina Llobet Sarret, veuve Vila, Lolita Vila Llobet et M. Puiggrós, ces derniers s'engageant à rétrocéder dès la souscription tous leurs titres sans exception à MM. Kierzkowski et Trémoulet et ce au prix d'émission.

En contrepartie de ce qui précède, MM. Kierzkowski et Trémoulet s'engagent à verser, en compensation de l'abandon des cinquante pour cent des titres prévus ci-dessus au profit de MM. Kierzkowski et Trémoulet, entre les mains de Mesdames Catalina Llobet Sarret, -

Lolita Vila Llobet et M. Puiggrós une somme de cent cinquante mille francs si la puissance autorisée du poste émetteur ne dépasse pas 1 kilowatt. Cette somme est prévue pour remboursements des débours et frais d'études faites par M. Buenaventura Vila et ses héritiers pour l'obtention de la concession. Si l'autorisation prévoit une puissance allant de un à cinq kilowatts, MM. Kierzkowski et Trémoulet verseront une troisième somme de cinquante mille francs; enfin si l'autorisation est donnée jusqu'à soixante kilowatts, MM. Kierzkowski et Trémoulet verseront une quatrième somme supplémentaire de cinquante mille francs, ce qui fait que dans ce cas-là les sommes versées s'élèveront à un total de trois cent cinquante mille francs.

40) Dès la création de la société, M. Puiggrós est de droit administrateur de la société. D'autre part, il lui sera confié un poste pendant toute la durée de la concession. Ce poste sera spécifié par le conseil d'administration et donnera droit à M. Puiggrós à une indemnité mensuelle de 2000 francs si le poste est autorisé à fonctionner jusqu'à une puissance de 1 KW, 3000 francs si la puissance autorisée va jusqu'à 15 KW et 4000 francs si la puissance atteint ou dépasse 60 KW. Ces fonctions n'obligeront pas M. Puiggrós à un séjour constant et lui permettront de se livrer à d'autres occupations à l'exception de toutes celles touchant à la radiodiffusion (émission et réception).

50) Mesdames Catalina Llobet Sarret, Lolita Vila Llobet et M. Puiggrós représenteront la station sur le territoire espagnol pour la recherche de la publicité radiophonique, soit seules, soit concurremment avec MM. Kierzkowski et Trémoulet, en bonne intelligence.

60) La durée de cet accord est de dix années. Il prendra fin toutefois au moment de la constitution de la société.

70) Il est précisé que le présent accord ne sera pas annulé par le décès de l'un des participants, les héritiers prenant place du défunt et respectant les engagements ci-dessus pris."

3.- Ampliación del contrato de Concesión entre el M.I. Consell - General y los herederos de Buenaventura Vila (30/XI/37).

Reunido el muy Ilustre Consejo General de los Valles de Andorra en sesión pública ordinaria y a petición del Sr. Puiggrós - Comas, Estanislao, obrando como Apoderado legal de las señoras - viuda e hija de Buenaventura Vila Ribes, fallecido, de común acuerdo se ha concretado modificar el contrato de concesión para la instalación de una emisora en los Valles de Andorra y en la siguiente forma:

1º .- Se concede una prórroga de treinta años suplementarios sobre los treinta años fijados en el contrato de concesión, o sea que el término de la concesión será de sesenta años a partir del diecinueve de Agosto de 1935.

2º .- Durante los diez primeros años el concesionario pagará, como hasta ahora. la cantidad de pesetas diez mil, anuales; transcurridos los diez primeros años pagará quince mil pesetas anuales, durante veinte años, y los treinta años que falten hasta los sesenta pagarán veinte mil pesetas anuales.

Queda bien entendido que todos los pagos han de ser hechos - por antelación.

Todos los demás artículos del contrato de concesión, de fecha diecinueve de Agosto de mil novecientos treinta y cinco no se modifican y por consiguiente quedan en vigor.

Y como prueba de conformidad, firman las presentes modificaciones los muy Ilustres Sres. Síndicos y el Secretario en nombre - y representación del muy Ilustre Consejo General y el Sr. D. Estanislao Puiggrós Comas, como Apoderado de las Sras. viuda e hija de D. Buenaventura Vila Ribes, herederas del mismo y a un sólo efecto, en Andorra la Vieja a treinta de Noviembre de mil novecientos treinta y siete.

4.- Discurso de Mr. Anatole de Monzie, inaugurando las emisiones de Radio Andorra. (8/VIII/39)

"Si j'ai l'air à cause de la proche frontière, de parler en direction de l'Espagne, je rappelle qu'un seul Français est présentement qualifié pour parler à l'Espagne au nom de la France, - sans doute le meilleur d'entre nous, le plus illustre à coup sûr. M. le maréchal Pétain ambassadeur de notre gloire et notre pays.

"Je suis venu en ami de l'oeuvre et du maître de l'oeuvre, - M. Trémoulet, que je ne saurais mieux remercier qu'en lovant son effort et sa réussite prochaine. Car il ne s'agit encore d'inaugurer officiellement le poste; il s'agit d'inaugurer, d'ouvrir la période d'essais au terme de laquelle le poste de Radio-Andorra sera définitivement concédé. Essai technique, essai intellectuel, l'avenir de l'entreprise dépend de cette double épreuve.

"Un grand écrivain contemporain, Georges Duhamel, a fait en rentrant d'Amérique le procès cruel de la radiophonie. "C'est, - dit-il, un divertissement d'ilotes, un passe-temps d'illettrés, de créatures misérables, ahuries par leur besoin et leurs soucis, - c'est s'avamment empaïsser la nourriture d'une multitude que les puissances de Moloch ont jugé, condamné, et qu'elle achève d'avilir".

"Je me suis assuré que M. Trémoulet n'appartient pas ni à nos illustres deux cents familles ni aux puissances de l'argent de Moloch que Duhamel, à l'exemple d'un prophète, dénonce. Il offre, ou il offrira demain à son auditoire français, andorran et espagnol des sons, des mots ensablés, de la musique, des héros de la vie, des nouvelles du monde, toutes marchandises spirituelles dont la consommation ne cesse d'accroître tandis que baissent un peu partout, dans les difficultés du temps, toutes les autres consommations. Presque tous les produits ainsi diffusés ou exportés sont produits de France. L'Etat français a le droit d'exiger qu'ils soient de parfaite qualité, qu'ils portent la marque de nos qualités nationales.

"Qu'est-ce à dire? Il ne doit résulter de l'usage radiophonique aucun attentat aux consciences, aux convictions de quiconque - en France ou hors de France. Il convient de respecter l'inconnu - aux écoutes. Un certain style de réserve attentive s'imposera aux speakers.

"Pas de propagande! La propagande est une manière d'indiscrétion envers l'étranger. Au surplus, nous n'en avons pas besoin. Il nous suffit qu'on sache exactement où nous en sommes. Notre ministre des finances, M. Paul Reynaud, se charge d'informer le public universel de notre situation financière. Quant à notre situation sociale elle a été définie le 30 novembre 1938.

"Qui spéculé sur notre désordre perd à tout coup. L'ordre chez nous à toujours l'apparence d'une improvisation, mais d'une improvisation qui toujours se réalise au bénéfice de la nation. Une ré-

pétition quotidienne de discours avantageux n'apporterait rien de plus au sujet de la France, qui dispense Radio-Andorre de réclame française. Il nous plait de rendre, par cette abstention de réclame, un hommage à la principauté andorrane, à son indépendance, à sa cordiale neutralité.

"De l'autre côté du mont sont les champs d'Espagne, murmurerait jadis Juan-Ramón Giménez, le poète des arias tristes. Nous pensons, certes, à ce qui advient de l'autre côté du mont où sont les champs d'Espagne: mais l'amitié franco-espagnole est, comme Radio-Andorre, à la période des essais. Il faut beaucoup de patience et beaucoup de gentillesse dans la patience pour tirer d'un voisinage une collaboration. Mais, parfois, une rupture momentanée permet aux peuples l'occasion de liquider un solde de malentendus séculaires. Le poste de Radio-Andorre contribuera, je l'espère, à une telle liquidation. C'est un ouvrage d'art civil. Nous ne construisons pas sur l'ombre amie des Pyrénées d'ouvrage militaire. À ce signe l'Espagne reconnaîtra notre confiante patrie: Ici, France!".

5.- Moción ante la Assemblée Nationale, sobre las medidas
contra Radio Andorra (7/IX/48).

En présence des mesures exorbitantes du droit comun, prises depuis plusieurs mois contre Radio-Andorre;

Considérant qu' en dehors du désir, manifesté officieusement par la "SOFIRAD", de s'emparer de cette station, au mépris de la - Constitution Andorrane, aucune raison valable n'a pu être donnée par quiconque qui justifie les mesures d'exception que constituent:

- 1º L'annulation de l'engagement de change, visé par l'Office des changes, le 16 juin 1948, destiné a couvrir les envois de disques publicitaires à Radio-Andorre;
- 2º L'interdiction faite au personnel français de Radio-Andorre de franchir la frontière radio-andorrane, dans le sens France-Andorre, malgré les sauf-conduits officiels, délivrés par les autorités françaises compétentes;
- 3º Le brouillage, par les soins de la Radiodiffusion Française, - des émissions de Radio-Andorre, sur onde moyenne et sur onde - courte;

Considérant que l'annulation de l'engagement de change, sans que soit invoquée la moindre irrégularité, ni même quelque fait - nouveau, se rélève comme étant un abus de pouvoir caractérisé;

Considérant que l'interdiction de circuler, faite au personnel français de Radio-Andorre, constitue une grave atteinte à la liberté individuelle et une violation des lois régissant la matière;

Considérant que le brouillage est, à la fois, une violation des conventions internationales signées par la France à Madrid, - Montreux, Lucerne, etc., et un délit correctionnel (art. 14 de la loi de Finances du 31 mai 1933);

Constatant que le Secrétaire d'Etat à l'Information semble n'envisager de mettre fin à cette situation paradoxale qu'à la faveur d'une modification de la concession de Radio-Andorre;

Considérant que, si cela était, il serait permis de penser que l'on se trouve en présence de moyens de pression tels que s' - ils étaient utilisés par toute autre personne physique ou morale de l'Administration, ils tomberaient sous le coup de la loi pénale, les éléments constitutifs du délit de chantage se trouvant réunis;

Considérant que l'on se trouve en présence de deux choses - absolument distinctes:

- 1º des mesures arbitraires, illégales et injustifiables, prises - contre Radio-Andorre, à l'instigation de "la Sofirad", mesures

qu'il est urgent de rapporter purement et simplement;

- 2º le désir du coprince français des Vallées d'Andorre d'apporter certaines modifications à la concession de soixante ans, donnée à Radio-Andorre par le Conseil des Vallées, le 19 août 1935, ratifiée le 16 novembre 1938 par le coprince français et le 24 novembre 1938 par le coprince espagnol, Evêque d'Urgel;

Considérant que cette modification ne peut intervenir que d'accord entre les deux coprincipes, et qu'il n'appartient en aucun cas à la station de modifier le statu quo;

Considérant que le Gouvernement, agissant par délégation du coprince français, peut, à tout moment engager des conversations à ce sujet avec le coprince espagnol, et que toute intervention unilatérale est de nature, au lieu de faciliter les négociations, à les rendre pratiquement impossibles et à justifier, le cas échéant, une action unilatérale des autorités espagnoles;

Considérant que les Administrations en cause, en agissant comme elles l'ont fait depuis quelques mois, portent au prestige français à l'étranger le plus grand préjudice, Radio-Andorre étant écouté dans le monde entier, et émettant des concerts spéciaux à destination de la Suisse, de la Belgique, de la Suède et des Pays Anglo-Saxons, à la demande de ces Nations;

Considérant enfin que les cinq millions d'auditeurs français de Radio-Andorre, qui paient à la Radiodiffusion Française la taxe radiotéléphonique, ne peuvent comprendre que le montant de cet impôt soit détourné de son véritable but, et affecté à rendre impossible l'écoute de leur station favorite;

Emettons le vœu:

- 1º Qu'il soit immédiatement mis fin aux mesures prises contre Radio-Andorre, en violation des conventions internationales et des lois françaises:
- a) brouillage;
 - b) Interdiction d'exportation de disques à Radio-Andorre.
 - c) Interdiction au personnel français de Radio-Andorre de circuler librement entre la France et l'Andorre.
- 2º Que le Gouvernement français engage, s'il l'estime opportun, avec le coprince espagnol, toutes conversations jugées de nature à provoquer les modifications souhaitées à la concession de Radio-Andorre actuellement en vigueur.

Paris, le 7 septembre 1948.

M. Malbrant.

M. Galy-Gasparou, M. Forcinal, M. Bergasse, M. Jacquinet, M. Baylet, M. David, M. de Moro-Giafferi.

6.- Nota de la Radiodiffusion Française al Conseil des Ministres. (24/II/49)

"¿Cuál es la actitud que debe adoptar el Gobierno francés - en presencia de la situación actual?

Las negociaciones de una parte, las medidas apremiantes por otra, no han dado los resultados esperados.

Sin duda, la prolongación de las medidas apremiantes y en especial de las interferencias, serían susceptibles de hacer ceder a los concesionarios por las razones de orden financiero indicadas más arriba (baja de los ingresos de la emisora en un 85% en 4 meses de interferencias)

Sin embargo, es muy dudosa la posibilidad de que el Co-príncipe Episcopal llegue a un acuerdo con el Co-príncipe francés si el gobierno de Madrid (que ejerce una considerable influencia sobre Monseñor IGLESIAS) no se convence de nuestra razón. Ahora bien, según informes en posesión del gobierno francés, España parece desear que se establezca en el plan técnico, contactos con Francia en el dominio de la radiodifusión y de la televisión.

Es por este motivo que el 27 de enero el Ministerio de Asuntos Exteriores invitó al Delegado francés en Madrid, a comunicar al gobierno español que los servicios técnicos competentes franceses - estaban dispuestos a entrar en relación con los técnicos españoles de la radiodifusión y de la televisión, con el fin de llegar a un acuerdo para el interés común de los dos países. Se espera la contestación a este mensaje.

Cuatro alternativas se presentan actualmente para nosotros:

1º.- Métodos de apremio unilaterales.-

En caso de escoger este método sería conveniente dar a la Sra. Vila Ribes un plazo que caducase por ejemplo el 31 de marzo - próximo, durante el cual aceptaría las cláusulas del nuevo Cuaderno de Estatutos del nuevo Acto de Concesión y del proyecto de Estatutos de la nueva Sociedad que se sustituiría, cláusulas que presentan para ella y para los intereses financieros que le están unidos importantes ventajas. En caso de rechazo por parte de la Sra. Vila Ribes, el Co-príncipe francés invitaría a la FHASA a proceder al desmontaje de la línea que une la emisora de radiodifusión con la Central de Escaldés.

Esta solución radical, cuya aplicación haría inútil la continuación de las interferencias, pondría la emisora en la incapacidad total y absoluta de funcionamiento. La índole de dicha decisión obligaría al concesionario actual a capitular. Presenta, sin embargo, dicha decisión, un inconveniente el de complicar eventualmente nuestras relaciones con Andorra y con España.

29.- Métodos de apremio unidos a una negociación franco-española.

Si las negociaciones técnicas con España previstas por Francia llegan a buen fin, una de las contra-partidas que existirían en nuestro favor sería que Madrid se comprometería, por lo menos de manera tácita, a no emprender ninguna acción diplomática en contra de las medidas susceptibles de tomarse por parte de Francia, en Andorra y contra los concesionarios actuales de la emisora (desmontaje de la línea).

Esta resolución tendría la ventaja de permitirnos una solución en conformidad con la acción hasta ahora empezada en Andorra, sin - por esto mismo exponernos a complicaciones diplomáticas que naturalmente hay que evitar.

39.- Posición expectativa.-

En caso de que las negociaciones con España no dieran resultado, y en caso de que el gobierno no quisiera aplicar los métodos de apremio unilaterales hasta el desmontaje de la línea, por temor a complicaciones diplomáticas, podríamos limitarnos a seguir la evolución de las negociaciones actualmente en curso, insistiendo en la entrega a Monseñor IGLESIAS del memorándum TRIAS DE BES que parece estar conforme al punto de vista jurídico sostenido hasta ahora por Francia.

Semejante posición es difícil camino para llegar a la solución deseada. En efecto la táctica de Monseñor IGLESIAS es ganar - tiempo, evitando al propio tiempo una intervención contra los concesionarios actuales de la emisora, a la que por su parte tampoco ha renunciado.

Si el gobierno decidiese adoptar esta posición, se plantearía la cuestión de saber si sería necesario o no, mantener las medidas de violencia actualmente aplicadas (especialmente las interferencias)

49.- Abandono de la acción llevada a cabo hasta ahora.-

Esta última posición consiste, dadas las dificultades de toda clase que el gobierno actual y sus predecesores han hallado en la acción llevada a cabo con el fin de liquidar la explotación actual - de RADIO ANDORRA y de sustituirla por una explotación del Estado -- Francia-Andorra, en renunciar pura y simplemente a proseguir dicha acción y a suprimir definitivamente toda medida de violencia en contra de los concesionarios actuales".

7.- Sentencia de la Cour d'Appel de Toulouse. Proceso a Trémoulet, Laffont y Puiggrós. (1/IV/49)

- 1e Question: "Trémoulet, Jacques, accusé actuellement en fuite, est-il coupable d'avoir en 1941, 1942, 1943, 1944, étant Français, scienment accompli en temps de guerre, des actes de nature à nuire à la défense nationale, en faissant diffuser par les postes de radiodiffusion qu'il diregeait, des émissions favorables à l'ennemi et en transportant hors de France du matériel radio-électrique en accord avec l'ennemi?"
- 2e Question: "Trémoulet, Jacques, accusé actullement en fuite, - est-il coupable d'avoir en 1943, 1944, étant Français, entretenu en temps de guerre avec les agents de l'Allemagne, puissance étrangère, des intelligences en vue de favoriser les entreprises de cette puissance contra la France, en se mettant en relations avec les services de renseignements allemandes - pour faciliter leur mission?"
- 3e Question: Laffont, Etienne, accusé actuellement en fuite, est-il coupable d'avoir en France et en Andorre, en 1943, 1944, - étant Français, entretenu en temps de guerre, avec les agents de l'Allemagne, puissance étrangère des intelligences en vue de favoriser les entreprises de cette puissance contre la France, en se mettant en relations avec les services de renseignements allemandes, pour les faciliter leur mission?"
- 4e Question: Puiggrós, Stanislas, accusé actuellement en fuite, - est-il coupable d'avoir en Andorre, en 1943, commis le crime d'espionnage, étant étranger et en temps de guerre, en entretenant avec les agents de l'Allemagne, puissance étrangère des intelligences en vue de favoriser les entreprises de cette puissance contre la France en se mettant en relations avec les services de renseignements allemandes pour leur faciliter leur mission?"

"Les questions ainsi posés, Monsieur le Président a invité la Cour à se rendre dans la Chambre du Conseil pour y délibérer sur les questions posées et sur l'application de la peine. Les issues de cette chambre ont été gardées par la gendarmerie, sur ordre de Monsieur le Président"...

Monsieur le Président a donné lecture des reponses faites aux questions; Il a été repondu:

- 1e question: non à la majorité
 2e question: " " " "
 3e question: " " " "
 4e question: " " " "

... le Président a posé les questions suivantes: Trémoulet, Jacques, est-il coupable d'indignité nationale?"

Reponse: Non, à la majorité.

Laffont, Etienne, est-il coupable d'indignité nationale?

Reponse: Non à la majorité.

Ensuite, Monsieur le Président a publiquement donné lecture de l'arrêt suivant:

Attendu qu'il résulte des réponses faites aux questions -
possées que Trémoulet, Jacques, Laffont Etienne, et Puiggrós -
Stanislas, ne sont pas coupables de faits qui leur étaient re--
prochés:

Par ces motifs:

La Cour, jugeant publiquement Monsieur le Commissaire du -
Gouvernement entendu, les accusés absents.

Acquitté, à la majorité, Trémoulet Jacques, Laffont Ettien-
ne et Puiggrós Stanislas, de l'accusation qui avoir été portée -
contre eux par Monsieur le Commissaire du Gouvernement, et sans
depens".

8.- Dictamen de D. José Ma Trías de Bes (29/V/49).

C O N S U L T A

Con estos Antecedentes se consulta al infrascrito cual sea la situación jurídica actual de la concesión otorgada al señor Vila y de la que son hoy beneficiarios sus herederos.

D I C T A M E N

- I -

Referencia al régimen político-jurídico de Andorra.

Antes de entrar en el examen de las cuestiones que se plantean en esta Consulta es obligado referirnos, aunque sea someramente, al singularísimo régimen jurídico-político de Andorra, porque sin su perfecto conocimiento no es fácil comprender muchas de las consideraciones que sugieren aquellas cuestiones, ni sería posible apreciar los razonamientos que contiene el presente Dictamen.

Andorra, como una rara supervivencia medieval, permanece, todavía, bajo el régimen feudal. El "señorío" reside en la Mitra de Urgel, cuyo titular, en la actualidad, lo ejerce conjuntamente con el Presidente de la República francesa como Jefe del Estado francés, éste en su calidad de derechohabiente del Condado de Foix: co participación "per modum unius", o sea en puro y cabal "condominio" que se ha venido en denominar "Co-Principado".

La figura jurídico-política del "condominio" no es única ni nueva en el Derecho público, pero la que corresponde, actualmente, al territorio andorrano difiere de todas las realizaciones positivas que en el orden internacional ha tenido dicha figura. Para destacar y puntualizar la especialísima constitución y organización política de los Valles es indispensable examinar brevemente aquellas realizaciones.

Sobre el "condominio político" existen las obras clásicas de FROMMAN, "De Condominio territori" (1682) y de WAGNER "De Condominio territori disertatio" (1719) que recogen las situaciones derivadas de las guerras de conquista con relación a territorios acerca de los cuales los aliados vencedores no llegaban a un acuerdo definitivo en su participación y adjudicación; era un expediente o mudus vivendi para resolver, accidental y transitoriamente, la discordia surgida entre aquéllos. Una de sus últimas manifestaciones la tenemos en los Ducados del Elba que permanecieron indivisos entre Austria y Prusia durante los dos años que mediaron entre los tratados de Viena de 30 de octubre de 1864 y el de Praga de 23 de

agosto de 1866 por el que se cedieron definitivamente a Prusia.

Se ha recurrido al "condominio" para determinados territorios fronterizos con la finalidad de sortear dificultades que se presentaban en la fijación de límites entre los Estados interesados...

En ninguna de estas modalidades de "condominio político" cabe la que, en la actualidad, corresponde a Andorra. Tan es así, que en el último y más completo estudio sobre los "condominios políticos" en el orden internacional, como es la obra de UBERTAZZI - (Studi sui diritti reali nell'ordine internazionale, Milán, 1949, cap. VI) se excluye a Andorra porque su excepcional y anómalo régimen jurídico-político no permite comparación alguna, por similitud, con todas las manifestaciones positivas del "condominio político".

Hemos escrito y subrayado "en la actualidad", porque la verdad histórica y la auténtica titularidad del "señorío" de Andorra conducen a un régimen que no es, ciertamente, el condominio jurídico-político tal como en el presente se ejerce en dicho territorio. En efecto: el poder que sobre los Valles de Andorra tiene la Mitra de Urgel, dimana del que en los primeros años de la Reconquista ejercieron Carlomagno y Ludovico Pío, ya se le considere como directamente otorgado por este último, ya transmitido, algún tiempo después, por los Condes de Urgel. Las discordias y luchas que, a propósito de estos Valles, tuvieron el Obispo de Urgel y los Condes de Foix, terminaron mediante los Pariatjes de 1278 y de 1288, cuyos documentos han de estimarse como el texto fundamental del Derecho público andorrano. Por los Pariatjes, la Mitra de Urgel reconoció la participación del Condado de Foix en la percepción de tributos, administración de justicia con mero y mixto imperio y poder militar, pero el Obispo se reservó el "señorío", prestando el Conde de Foix su "homenaje" según la usanza de Barcelona. Aparte de que repugna a la naturaleza general del feudo una participación indivisa de la soberanía entre el vasallo y el Príncipe, el sistema regulado por los Usajes de Barcelona (ley en la materia según declaración expresa de los Pariatjes), lejos de confirmar tan irracional constitución del poder público, establece reiteradamente el predominio gubernativo, militar y judicial del Príncipe. Mas, siendo esto cierto, no es menos verdad que la idea del "condominio político" o de "Co-principado" ejercido en absoluta paridad por la Mitra de Urgel y el Jefe del Estado francés, ha tomado cuerpo, con raras excepciones; así se define el régimen político de Andorra en las obras sobre Historia o Derecho andorranos, desde las autóctonas del Manuel Digest (1748) y el Politar andorrá (1763) hasta las de nuestros días; a esa incoherencia actual que es la co-participación política absoluta se han resignado, desde mucho tiempo, la Mitra de Urgel y el Estado español; situación que, por otra parte, se acata y reconoce en toda la correspondencia oficial cursada con ocasión del asunto de la Emisora: Comunicación de la Delegación episcopal al Prefecto de Perpignan de 9 de enero de 1938 (Antecedente 3), escrito del Sub-síndico y de los consejeros de los Valles a la Delegación francesa de 10 de enero del mismo año (Ibid.), respuesta de la Delegación episcopal al concesionario de 23 de julio de 1939 (Antecedente 6), comunicación de la propia Delegación a la

francesa de 7 de agosto de 1945 (Antecedente 8).

Dentro de este concepto, que como se ha expuesto es resultado de un quebrantamiento y de una usurpación de los derechos de la Mitra y entraña una deformación institucional del "señorío", encaja la anómala situación actual, en la que los dos Príncipes, personalmente, tienen y asumen el poder -supremun imperium- tal como corresponde a la naturaleza jurídico-política del "señorío", ejerciéndolo de modo igual -simul ac communiter- y de modo pleno -plenitudo potestatis-, pues todas las funciones públicas, así las delegadas como las otorgadas, están sometidas a su co-autoridad con facultad decisiva.

- II -

Facultad de los Co-príncipes en materia de concesiones.

La materia relativa a las concesiones administrativas no constituye, a este respecto, una excepción sino todo lo contrario: si el Consejo General de los Valles tiene, en principio, ciertas atribuciones administrativas, la validez y eficacia del otorgamiento está en manos de los Co-príncipes, los cuales en todo momento y de modo terminante y solemne, han mantenido la suprema y exclusiva potestad en esta materia. En el Acuerdo de 25 de febrero de 1881, con motivo de una proyectada concesión de explotación de juegos de azar en Las Escaldes, se afirma que "los Co-príncipes, por razón de su soberanía... gozan de la facultad exclusiva de juzgar sobre la oportunidad y extensión de las concesiones legítimas de toda especie que puedan ser o hayan sido solicitadas del Consejo General de los Valles y no tendrán efectos legales hasta tanto no hayan sido sometidas al beneplácito de los Co-príncipes y obtenido su aprobación" y, una vez acordada, "a ellos solos pertenece el derecho de modificarla, transferirla y conocer de todos los litigios que puedan suscitarse en su aplicación"; semejante doctrina se ha ratificado en las negociaciones de concesiones en 1916, 1918 y en la prohibición de anturalizaciones de los judíos expulsados de Alemania en 1933.

En consecuencia, el otorgamiento de la concesión al Sr. Vila y la subsiguiente ratificación a sus herederos entra dentro de las facultades administrativas del Consejo General de los Valles, pero su eficacia depende de la aprobación de los Co-príncipes mediante Decreto. Esta delimitación de competencias queda reconocida en el propio contrato de 19 de agosto de 1935, pues en la cláusula 6. -que fija la cantidad de 6.000 pesetas en concepto de garantía- se estipula quedicha suma "quedará a favor del Consejo si la concesión no fuese aprobada por los Co-príncipes y en caso de ser aprobada por éstos, será descontada del primer pago anual", y en la 16, el Consejo General de los Valles se obliga a prestar al concesionario "todo el apoyo moral para que pueda obtener de los Co-príncipes la aprobación de la presente concesión". Y se ratifica de manera explícita y terminante en la documentación oficial producida durante la tramitación de la concesión: en la carta de la Sindicatura de los Valles de 4 de diciembre de 1937, cursada con oca--

sión del incidente provocado por la Delegación francesa a propósito de las obras realizadas por el concesionario (Antecedente 3), se reconoce que el funcionamiento de la emisora "debía efectuarse contando, precisamente, con la previa autorización de los Co-príncipes y no antes... que la primera Autoridad administrativa de los Valles deja al cuidado de sus Co-príncipes el entenderse con el concesionario, toda vez que depende de Ellos la aprobación definitiva de la concesión..."; este criterio se mantiene en la carta de 26 de diciembre del propio año (Ibid.) y en la que la misma Delegación dirige a la francesa el 23 de mayo de 1945 (Antecedente 8).

- III -

Autorización para el funcionamiento de la Emisora; su naturaleza y efectos jurídicos.

Resulta de los hechos referidos en los Antecedentes y es, a la vez, público y notorio, que la Emisora, salvo una breve interrupción, viene funcionando desde fines de 1939 hasta el presente sin que los Co-príncipes hayan aprobado formalmente la concesión mediante el oportuno Decreto. Interesa, por tanto, esclarecer el por qué y el cómo de este funcionamiento para fijar, en virtud de ello, la situación jurídica de la concesión.

El concesionario, conforme al contrato, debía comenzar la construcción de la Emisora dentro del año siguiente a la fecha del otorgamiento de la concesión por el Consejo de los Valles, como así lo hizo. Terminadas estas obras y lista para su funcionamiento, pero sin quedar todavía establecido el cuaderno de cargas, la Delegación permanente de la Mitra, a instancias del Consejo y a petición del concesionario, ruega a la Delegación francesa que "se lleve a un acuerdo definitivo para que se ponga en marcha la estación con una potencia de 60 Kw en ondas medias y de 25 Kw. en ondas cortas"; a esta demanda dicha Delegación, el 16 de noviembre de 1938, "da su aprobación a la creación de un poste con la potencia de 60 Kw. en onda media y 1 Kw. en onda corta", pero la intervención del Co-príncipe francés en la aprobación según el procedimiento regular, o sea bajo forma de Decreto, la subordina, con el adverbio "toutefois" a que antes sea indispensablemente establecido el cuaderno de cargas, lo cual deben llevar a efecto conjuntamente los Co-príncipes. (Antecedente 5).

Durante el trámite para la confección del cuaderno de cargas por los dos Co-príncipes, la Delegación episcopal, en 27 de julio de 1939, comunica a la francesa la conveniencia de autorizar "emisiones de ensayo"; "creo -se dice en dicha comunicación- que estas emisiones de ensayo se acotubran a efectuar en las emisoras nuevas, antes de la explotación, pues esto permite regularizar la emisión en lo referente a medidas de campo, radio de acción, modulación, etc." S.E. el Co-príncipe Obispo, debidamente informado sobre esta demanda del Sr. Puiggrós, la encuentra justificada y no tiene inconveniente en autorizarla". (Antecedente 6). Y a los pocos días,

el 7 de agosto, tiene lugar la inauguración de la emisora por M. de Monzie, Ministro de Trabajos Públicos de Francia autorizado, - según manifestó, por el Co-príncipe francés, pero aclarando en su discurso que "no se trata aún de inaugurar oficialmente la emisora", sino de "inaugurar, abrir el periodo de ensayos, al fin del cual la Estación de Radio Andorra será definitivamente concedida", (Antecedente 6). Este carácter de "ensayo" lo confirma el Obispo - de Urgel en la Nota que en 29 de agosto de 1939 dirige al Ministro de Asuntos Exteriores al decir "Radio-Andorra continuó diariamente sus ensayos para lo cual está debidamente autorizada", (Antecedente 7); la calificación de autorización provisional se ratifica en la Decisión de la Presidencia del Gobierno francés al reanudarse - en 1940 las emisiones (Antecedente 7). De todo ello resulta: a) La existencia de una concesión otorgada, en principio, por el Consejo de los valles, b) una autorización de las dos Delegaciones permanentes para que funcione la emisora "como ensayo" -y así se realizó- cuya autorización fue comunicada al Sr. Puiggrós por la Sindicatura de los Valles sin hacer constar, por cierto, este carácter de "ensayo"; c) negociación escrita entre los Co-príncipes para - la confección del cuaderno de cargas.

Para calificar el estado jurídico de la concesión, como consecuencia de estos hechos, importa, ante todo, determinar la función del Decreto de aprobación de los Co-príncipes. En doctrina administrativa, la aprobación es un acto de fiscalización preventiva, cuya función específica consiste en conferir o denegar la ejecutoriedad del acto fiscalizado, o sea, la posibilidad de que produzca los efectos inherentes a su contenido; antes de la aprobación, el acto a ella sujeto, aun siendo perfecto, es ineficaz, por que la eficacia sólo adviene con la aprobación. Y, al hablar de - aprobación ha de sobreentenderse que sólo se da en aquel acto que reúna todos los requisitos necesarios para su existencia, es decir, que, entre otros, revista la forma que prescriba el ordenamiento - jurídico aplicable -Derecho andorrano- cuya forma, en el caso que nos ocupa, es la de un Decreto de los Co-príncipes.

La falta de este requisito nos permitiría afirmar, desde - ahora y sin más, que la concesión no puede considerarse jurídicamente aprobada; no obstante, antes de llegar a conclusión de tan grave trascendencia, conviene examinar el significado y alcance - de la Comunicación francesa de 18 de noviembre de 1938 (Antecedente 5) y, sobre todo, la cláusula contenida en este documento en mérito de la cual, y por virtud del adverbio "toutefois", el acto de la publicación del Decreto de aprobación por los dos Co-príncipes queda subordinado al previo del establecimiento, por los mismos, - del cuaderno de cargas.

Del valor simplemente gramatical de este adverbio se puede - inferir que la expresada Comunicación no es un acto de aprobación definitiva; más, para aquilatar la exactitud de este aserto en el - orden jurídico es preciso determinar la naturaleza y función del - "cuaderno de cargas" en la concesión que nos ocupa y, concretamente, si su formación puede tener el carácter de una "condición suspensiva" impuesta a un acto definitivo y formal de aprobación por los Co-príncipes.

Un principio de derecho que tiene aplicación a los actos administrativos, recogido por la doctrina bajo la fórmula de "la necesidad anterioridad del presupuesto", postula que aquello que constituye "presupuesto" de un acto debe necesariamente precederle; de esto se deduce que todo lo que sea "presupuesto" de un acto administrativo, por lo mismo que debe necesariamente precederle, no puede ser impuesto como condición. Ahora bien, es "presupuesto" específico de los actos administrativos de aprobación la oportunidad o conveniencia de lo que constituye el objeto de la misma, y siendo esto así, la consecuencia que se deduce de la aplicación del principio antes enunciado no es otra que la imposibilidad de erigir en condición la apreciación de aquella oportunidad o conveniencia; en otros términos: es inadmisble otorgar in actu una aprobación sujeta a la condición de que el acto aprobado sea oportuno o conveniente. Y, es en el cuaderno de cargas, precisamente, donde se materializa, en las concesiones administrativas, la apreciación de aquellas cualidades de oportunidad y conveniencia.

La aplicación de todo lo expuesto al caso que motiva este Dictamen, nos da la exacta valoración de la naturaleza y función del cuaderno de cargas: es la de "presupuesto" del acto administrativo de aprobación por los Co-príncipes. El cuaderno, en efecto, da cuerpo a la valoración de la oportunidad o conveniencia de otorgar al concesionario la explotación de una emisora de radio; más claro: los Co-príncipes sólo podían conocer la conveniencia u oportunidad de esta explotación con el establecimiento del cuaderno. En consecuencia, no cabe jurídicamente, entender que éste constituya una condición suspensiva del acto de aprobación por los Co-príncipes, ya que sin la formación del mismo, no solamente quedaría suspendida la eficacia de la concesión, sino que su aprobación sería improcedente.

Esta calificación jurídica del acto de la formación del cuaderno de cargas en función del acto aprobatorio tiene una importancia decisiva para establecer la presente situación jurídica de la concesión y señalar el carácter del funcionamiento actual de la Emisora.

Estimada la formación del cuaderno de cargas como "presupuesto" del acto administrativo de aprobación sin que advenga esta aprobación, la concesión no tiene existencia legal y el funcionamiento actual de la Emisora queda reducido a una mera tolerancia o condescendencia sin base jurídica alguna. En cambio, considerada la formación del cuaderno de cargas como una "condición" impuesta al acto administrativo de la aprobación, la concesión tendría existencia jurídica aunque condicionada su eficacia legal a la confección del cuaderno y el funcionamiento actual de la Emisora podría continuar indefinidamente, aunque con el carácter de ensayo o provisional, hasta tanto que formalizado el cuaderno de cargas se convirtiera en definitivo por el Decreto de aprobación.

En consecuencia, la interpretación que ha de darse a la Comunicación de 18 de noviembre de 1938, no es otra que la de un mero avance de criterio, a la vista de los datos a la sazón reunidos sobre la oportunidad o conveniencia de la concesión para materializarlo en el cuaderno de cargas, y una vez formado otorgarse la

aprobación de la concesión mediante el procedimiento regular, o sea en forma de Decreto.

- IV -

Situación actual de la concesión ante las actitudes adoptadas por las dos Delegaciones según la documentación cursada entre ellas una vez terminada la guerra mundial.

En el estado de cosas -de hecho y de derecho- que nos acaba de indicar, es decir en plena negociación para el establecimiento del cuaderno de cargas, sobreviene la guerra mundial cuyos efectos sufridos por Francia durante la misma señalan un caso evidente de "fuerza mayor", con todas sus consecuencias jurídicas, para interrumpir dicha negociación. La última diligencia practicada - fue el envío por la Mitra de Urgel a la Delegación francesa, el día 3 de agosto de 1939 (Antecedente 4), de un proyecto de cuaderno revisado por aquella, sin otra actuación al respecto. Terminada la guerra se reanuda la negociación (Antecedente 8) en 23 de mayo de 1945 por iniciativa de la Delegación episcopal, la cual - requiere a la Delegación francesa para que establezca definitivamente el estatuto de Radio Andorra; esta última Delegación responde al requerimiento mediante la comunicación de 11 de julio del mismo año en la que manifiesta: "qu'il conviendrait de répondre - l'examen du cahier de charges à imposer au concessionnaire de Radio Andorre" y añade "qu'il n'entre nullement dans les intentions du Gouvernement français de porter atteinte à la situation du Poste, mais qu'il considère que le "statu quo" auquel elle -la Mitra- no voudrait pas voir toucher ne saurait se prologuer et qu'il est de l'intérêt même des deux Co-princes d'élaborer, d'un commun accord, un statut regulier auquel serait soumis le fonctionnement de la station"; es decir, seguir el trámite de la confección del cuaderno de cargas, suspendido por causa de la guerra. A esta invitación de la Veguería francesa responde la episcopal eludiendo la reanudación de las negociaciones para la confección del cuaderno de cargas por considerar y estimar que el primitivo texto de concesión es bastante para el funcionamiento de la emisora, ya - que dicho texto "s'est révélé particulièrement opportun et efficace puisque durant les dernières années Radio Andorre n'a soulevé aucune réclamation aussi bien des Services conjoints épiscopaux - et français que du groupe des Nations Unies".

De todo esto resulta que las dos Delegaciones quedan enfrentadas sosteniendo, respectivamente, dos tesis distintas, a saber: establecimiento de un cuaderno de cargas por parte de la Delegación francesa, y por parte de la episcopal, la sustitución del mismo por el texto primitivo del contrato de concesión acordado entre el Consejo de los Valles y el concesionario.

Es cierto, que el señor Obispo de Urgel tenía sus poderosas razones para mantener en aquellos momentos -1945- esta posición - que prudentemente se insinúa en la Comunicación de la Veguería -

episcopal de 7 de agosto; pero no es menos verdad que con semejante actitud se tuerce la trayectoria que normalmente debía seguir la tramitación de la concesión -confección del cuaderno de cargas-.

No se desprende de los Antecedentes suministrados que la Delegación francesa adoptara una posición congruente frente a la episcopal, pues de lo que consta en el Antecedente 9) se deduce que por cuestiones políticas, ajenas al asunto que motiva este Dictamen, las relaciones entre los Co-príncipes y entre el Co-príncipe francés y el Consejo de los Valles no se desarrollaban con normalidad y es posible que esta situación sea la causa de un silencio de más de dos años por parte de las dos Delegaciones con respecto al asunto de Radio-Andorra, puesto que, conforme se indica en el Antecedente 9), restablecida la normalidad, dicho asunto se plantea nuevamente, por la Veguería francesa mediante la Nota de 14 de octubre de 1947. Dicha Nota revela un cambio radical de actitud del Co-príncipe francés, pues abandona su pretensión de mantener la concesión Vila, expresada en la Comunicación de 11 de julio de 1945 (Antecedente 8), para pronunciarse por la denuncia de la concesión y, previo pago a los concesionarios del valor material actual de la Emisora, propone el otorgamiento de otra concesión a unas sociedades cuyas características se especifican en la Nota, lo cual es, a todas luces, improcedente. En efecto: el hecho de denunciar la concesión, supone la existencia legal de la misma, y ello está en contradicción con la actitud, lógicamente seguida y constante e inequívocamente manifestada, de estimar que la efectividad de la concesión sólo podía resultar, después de la confección del cuaderno de cargas, con el Decreto de aprobación definitiva, y de considerar que el actual funcionamiento de la Emisora lo era a título provisional y por vía de ensayo. Y, en todo caso, lo que la Delegación francesa alega como causas, podríamos decir jurídicas, de la denuncia no es sino lo que debiera haber sido el contenido del inexistente cuaderno de cargas en el que, precisamente, se habían de establecer las normas relativas a las obligaciones incumplidas y la enmienda de todas las extralimitaciones que se hubiesen cometido durante el periodo "de ensayo" de la Emisora.

La Delegación Episcopal, en el documento de 7 de enero de 1948, se opone a esta pretensión de la Delegación francesa, y su razonamiento sería irrefutable de no existir la comunicación de 7 de agosto de 1945 dirigida al Veguer francés que antes hemos comentado, pues el argumento de la Mitra esgrimido en aquel documento, consistente en "la existencia de un acuerdo, en principio, entre los dos Co-príncipes sobre el cuaderno de cargas faltando la ultimación del mismo", podría ser impugnado por la Delegación francesa recordando a la Mitra de Urgel que en la mencionada Comunicación de 7 de agosto de 1945 rechazó la negociación solicitada por aquella Delegación sobre la formación del repetido cuaderno por estimar la Mitra que el texto de la concesión otorgada por el Consejo de los Valles podría servir como tal cuaderno de cargas.

De todo lo que se acaba de exponer y comentar se infiere que el curso de la concesión se ha desviado de su natural cauce, precisamente, en el trámite fundamental de la formación del cuaderno de cargas; desviación cometida por ambas Delegaciones. De -

modo anómalo por parte de la episcopal en su comunicación de 7 de agosto de 1945, al eludir dicha formación después de haberla pedido en la carta de 23 de mayo del mismo año, accediendo a esta demanda la Delegación francesa mediante la comunicación de 11 de julio del propio año. Y de forma improcedente por parte de esta última Delegación, en su Nota de 17 de octubre de 1947, al declarar la denuncia de la concesión después de haber solicitado la necesidad de la formación del cuaderno de cargas en su anterior comunicación de 11 de julio de 1945.

En definitiva, la Delegación episcopal se ha opuesto a la formación del cuaderno de cargas alegando que es bastante el contrato concertado entre el Consejo de los Valles y el concesionario y la Delegación francesa se opone a seguir la tramitación de la concesión declarando la denuncia de la misma. Una y otra actitud, apoyada en razones predominantemente políticas, en las que no puede entrar el infrascrito, pueden mantenerla los Co-príncipes por razón de su plena soberanía que ejercen simul ac commuter conforme se ha recordado y explicado en el presente Dictamen.

En situaciones similares a la que nos ocupa, se ha calificado la posición de los Co-príncipes como un caso de "intercessio" que el Derecho Romano atribuía a los titulares del condominio, así en el Derecho público como en el privado. En efecto: el jus prohibendi, o sea, la posibilidad de que una persona se oponga a las decisiones de otra, constituye uno de los rasgos más salientes de la cosoberanía y del condominio, es decir, de dos figuras pertenecientes a campos distintos -al público y al privado-, pero que en el Derecho Romano guardan entre sí un gran paralelismo.

En un régimen de cosoberanía -y nos referimos únicamente a tiempos de la República romana-, cada magistrado es titular, en modo pleno, del imperium. Cada colega asume la totalidad de los poderes públicos, pero los actos o decisiones de uno pueden ser impedidos por el veto -intercessio- de otro. La oposición no necesita ser fundamentada, y, por otra parte, no cabe un acto que a su vez vaya contra ella.

La intercessio, el jus prohibendi es consustancial a la colegialidad romana. Tal colegialidad no se cifra en un ordenamiento corporativo a la manera moderna, sino en un régimen en el que cada colega es titular de la soberanía íntegra, que puede ejercitar con libertad e independencia en todos los aspectos, salvo que, en caso de choque o de conflicto, prevalece la opinión del que se opone: petiorem causam caso prohibentis.

La intercessio cumple el fin fundamental de evitar la tiranía, el abuso de poder. Entreaña cierto nihilismo, en el sentido de que puede paralizar la máquina estatal, pero se justifica su práctica en el Derecho público romano, en cuanto constituye el mejor medio de conciliar una colegialidad -muy ajena a la idea de régimen corporativo- con el deseo de procurar beneficios saludables por vía de prudencia.

En el condominio cada condómino se considera propietario del todo, pero su derecho está limitado por el concurrente dere--

cho de los otros condóminos. Así como cada magistrado es titular del íntegro derecho, así cada condómino es totius corporis dominus (Dig. 13,6,5,5,). Cada condómino puede ejercitar a todos los atributos del dominio, si bien en tanto en cuanto no intervenga la prohibitio de los otros.

El derecho de prohibir prevalece sobre el de hacer (Dig. 10, 3,23; Dig. 8,5,11). Ningún condueño puede hacer nada en la cosa común sin el consentimiento del otro condueño. Si al condueño se le puede prohibir que haga algo en la cosa común, no puede constreñirse, sin embargo, a que quite o deshaga lo ya hecho, cuando el otro condueño no lo impidió, pudiendo haberlo impedido. No obstante se concede al que no impidió la modificación al resarcimiento de los daños.

Es de advertir que mientras en el derecho clásico la prohibitio podía ponerse en práctica hasta por mero capricho, en el derecho justinianiano se admite únicamente si modo toti societati prodest (Dig. 8,2,26), es decir, guardada consideración de la común utilidad.

Pero la intercessio no responde en nuestro caso a la ponderación política en el desempeño de la suprema función pública - que la colegialidad romana intentaba salvar con el ejercicio del jus prohibendi; ni tiene, tampoco, su ulterior apreciación judicial cuando se ejercita en el condominio civil. La analogía entre la institución del condominio romano -público y privado- y la del Co-principado de Andorra es puramente formal e idéntico carácter ha de tener, en consecuencia, la intercessio romana aplicada a este régimen político: ropaje jurídico que puede cubrir una arbitrariedad.

Así las cosas, la discordia entre los Co-príncipes en torno a la Emisora Radio Andorra, en último término, ha de considerarse jurídicamente insoluble. Prácticamente, tiene los caracteres formales de un conflicto entre soberanías en el orden internacional y en el que no cabe más que la violencia o la adopción de los llamados "medios pacíficos" para resolverlo. Entre ellos, y como más apropiado en el asunto que nos ocupa, está la negociación, bien para intentar la reanudación del trámite de confección del cuadro de cargas, bien para el otorgamiento de nueva concesión.

Tal es la opinión del suscrito que somete, como siempre, a criterio más autorizado.

Madrid, 20 de mayo de 1949.

9.- Sentencia de la Cour d'Appel de Paris (Référéés). Porché
(Radiodiffusion Française) c. Sté. de Gérance et de la
Publicité. (Radio Andorre). (24/V/49)

La Cour.- Statuant: 1° Sur l'appel d'une ordonnance de référé rendue le 7 janvier 1949 par M. le président du Tribunal civil de la Seine, qui a nommé Bedeau comme expert, à l'effet de rechercher si les émissions de la station Radio-Andorre étaient troublées à cette date, de préciser la nature exacte, la cause, l'origine et le mécanisme générateur des troubles en question, de dire quelles seraient les mesures ou dispositions techniques qui pourraient être éventuellement prises pour faire cesser ces troubles; 2° Sur l'appel d'un ordonnance de référé rendue par le même magistrat le 8 mars 1949, laquelle a dit que le brouillage émanant de la Radiodiffusion française constituait une vole de fait et a prescrit à la Radiodiffusion française de cesser immédiatement ce brouillage, tout en refusant l'astreinte demandée;

Considérant qu'il échet de joindre ces deux appels interjetés par Porché, ès-qualités de directeur général de la Radiodiffusion française, en raison de leur connexité; qu'ils son réguliers en la forme;

Considérant que M. le procureur général a donné lecture a l'audience d'un déclinatoire de compétence qui lui a été adressé par M. le préfet de la Seine en date du 6 mai 1949, et de ses conclusions écrites, ainsi conçues: "Plaise à la Cour, vue le déclinatoire de M. le préfet de la Seine du 6 mai 1949; considérant que, si le brouillage des émissions du poste Radio-Andorre a été exécuté par les services de la Radiodiffusion française, ce fut, tant le 22 avril 1948 que le 28 février 1949, sur l'injonction du département des Affaires étrangères, représentant le coprince français d'Andorre;

Considérant que Porché, ès-qualités, allègue que le brouillage, reconnu par lui, n'est que l'exécution d'un ordre de M. le Président de la République, agissant en qualité de coprince des Vallées d'Andorre, et que l'autorité judiciaire française n'est pas compétente pour se prononcer;

Mais que M. le Président de la République, agissant en qualité de coprince féodal d'Andorre, ne saurait être regardé comme une autorité administrative française et doit être tenu pour une autorité relevant du statut andorran, à l'égard seulement des Vallées d'Andorre et non des citoyens ou services publics de France comme la Radiodiffusion; que, d'ailleurs, cet ordre n'est pas produit aux débats; qu'il est fait état simplement d'une lettre signée Bousquet, du 22 avril 1948, adressée par le ministre des Affaires étrangères à M. le président du Conseil, lui demandant, au cas où le retrait d'autorisation par le coprince français, signifié le 10 avril 1948 au délégué permanent de la Mitre, représentant l'évêque d'Urgel, n'entraînerait pas le retrait de concession également par ce dernier, d'employer, à compter du 2 mai 1948, les mesures de brouillage des émissions de Radio-Andorre; mais que cette invitation n'a pas été suivie d'un ordre émanant de la présidence du Conseil à Porché, ès-qualités, et que le préfet, pas plus que Porché ès-qualités, ne pouvait voir à l'évidence, -

dans cette invitation, un acte administratif; que si le ministre des Affaires étrangères agissait comme représentant le Président de la République, l'on doit remarquer qu'il y aurait là une action contraire à notre Constitution, de même qu'il ne pouvait -- agir pour le coprince français sur un service administratif, -- puisque le coprince a ses droits limités à l'Andorre seulement; qu'ainsi, la contestation de Porché ès-qualités, disant qu'il a exécuté ou un ordre du Président de la République, ou un ordre -- du coprince français d'Andorre, n'a pas un caractère sérieux;

Considérant, il est vrai, que, d'après Porché ès-qualités, il ne peut être question de voie de fait, parce que le poste de Radio-Andorre n'a plus de concession, celle-ci n'ayant été accordée que pour un essai, à titre précaire et provisoire, et sous -- la condition de l'établissement d'un cahier des charges au sujet duquel les deux coprinces n'ont pu se mettre d'accord;

Mais considérant que, même si le coprince français n'avait donné son acceptation, en juillet 1939, pour la concession accordée en 1935 par le Conseil général des Vallées d'Andorre au sieur Vila Ribes et acceptée en 1938 par le coprince évêque d'Urgel -- que sous la réserve du côté français d'un cahier des charges et à titre d'essai, si la reprise des émissions n'avait été autorisée en 1940 par le ministère Daladier que sous une réserve qui -- n'apparaît pas, si la lettre du consul général de France à Barcelone du 26 mars 1945 pouvait être regardée comme sans protégée, il y aurait lieu de tenir compte que le poste de Radio-Andorre a -- fonctionné pendant des années, que des taxes ont été payées au coprince français et que, sans avoir à prendre parti sur le désaccord entre les deux coprinces, il suffit de constater une situation acquise et le trouble causé volontairement à cet état de -- fait; que nul ne peut se faire justice à soi-même; que d'ailleurs l'existence de la concession ne saurait sérieusement être contestée par Porché, ès-qualités puisqu'au lendemain de la plaidorie -- de son avocat, il n'est pas dénié que la Radiodiffusion français a fait proposer à dame Puiggrós citoyenne andorrane, fille de Vila Ribes décédé, après la lettre du 23 avril de la Viguerie de -- France sommant d'avoir à cesser toute émission du poste Radio-Andorre, le versement d'une somme de un million de pesetas contre -- l'abandon de la concession à une société qui serait composée de -- 51% d'intérêts français (la Sofirad) et 49% d'intérêts andorrans ou espagnols; que la Société de gérance et publicité, qui n'a pas pris part aux échanges de vues à propos du cahier des charges, ne saurait être au surplus responsable du désaccord des deux coprinces sur ce point;

Considérant enfin, qu'au dire de Porché, ès-qualités, le -- poste Radio-Andorre serait un poste corsaire et pirate, émettant sur des longueurs d'ondes qui ne lui ont pas été attribuées, et -- violant les règles internationales; qu'il n'y aurait donc pas -- voie de fait en brouillant des émissions qui ne doivent pas exister; mais que Porché, ès-qualités n'a pas à intervenir de sa propre autorité au point de vue international; que la Radio-Andorre justifie avoir notifié son existence à l'organisme visé par la -- Convention de Washington, l'Union Internationale de Radiodiffusion, les 1er et 9 mai 1940, conformément à l'art. 7 du protocole final

de la conférence de Lucerne de 1933, qu'elle figure sur la liste des postes de l'Organisation internationale de Radiodiffusion, - et qu'il n'est pas apparemment établi que Radio-Andorre utilise une longueur d'onde appartenant à la France; que seule l'Union - internationale de Radiodiffusion a qualité pour intervenir en - cas d'interférence; qu'il est à noter que tout brouillage en -- temps de paix est interdit par l'art. 40 de la convention de -- Washington et par la convention de Madrid; que les décisions de Copenhague ne seront appliquées qu'en 1950;

Considérant que la Radio-Andorre, ne diffusant que de la - musique et des émissions de variétés à caractère publicitaire ne saurait être accusée de porter atteinte à l'ordre public soit - français, soit international;

Considérant que les émissions de Radio-Andorre ont été -- brouillées de façon systématique et continue depuis le 4 mai 1948 au 30 septembre 1948, puis du 28 novembre 1948 au jour de l'or-- donnance du 8 mars 1949; que même après cette décision exécutoi- re par provision nonobstant appel, la Radiodiffusion a employé - une autre forme de troubles empêchant toujours les émissions Ra- dio-Andorre d'être entendues du public tant en France qu'en Afri- que du Nord et en Espagne, et ce jusqu'au 7 avril, date de la - discussion à l'Assemblée Nationale; que la Société de gérance et de publicité est fondée à se plaindre de des troubles qui lui - ont causé et lui causent un grave et certain préjudice, puisqu' elle a perdu à cause de cela, d'après les documents produits, - une grosse clientèle ; que le juge des référés vu l'urgence, de- vait mettre fin à cette voie de fait qui porte atteinte à un -- droit individuel, celui de l'écoulement, et aux libertés essentielles du temps de paix, ainsi qu'au bon renom de la France; que, s'il s'agit, comme le disait M. le ministre Mitterand à l'Assemblée - Nationale le 7 avril dernier, d'un moyen de pression - lequel pré- nait l'allure officielle puisque exercé par un grand service pu- blic, et ce non pas au profit de l'Etat mais vraisemblablement - d'une Société restée en dehors du débat- cette pression ne pou- vait s'exercer ni sur la coprince, ni sur la concessionnaire, - mais encore moins sur la Société de gérance et de publicité, de- manderesse aux référés; que la Radiodiffusion française, chargée de la police des émissions contre le brouillage, l'a employé - elle-même jusqu'au 7 avril, et ce sans qu'elle puisse invoquer un péril imminent, une urgence quelconque;

Considérant qu'en raison du déclinatoire de compétence, il est nécessaire, au fond, d'attendre la fin du délai légal impar- ti au préfet pour élever le conflit, s'il estime devoir le faire pour retarder encore cette solution au fond, alors que la compé- tence judiciaire est si évidente en l'espèce;

Par ces motifs, et ceux des ordonnances déferées; -Joint - les appels dont s'agit; - Reçoit Porché, ès-qualités de directeur général de la Radiodiffusion française, appelant; - Donne acte - M. le procureur général de la lecture du déclinatoire de compé-- tence de M. le préfet de la Seine en date du 6 mai 1949 et de la lecture de ses conclusions écrites; - Constate la voie de fait; Se déclare compétente; - Renvoie à quatre semaines pour être sta- tué sur le fond, ainsi que sur l'astreinte demandée.

10.- Sentencia de la Cour d'Appel de Paris en el conflicto nº 1243, Radiodiffusion Française c. Société de gérance et de publicité du poste de radiodiffusion "Radio Andorre". Séance du 26/I-2/III/50)

Conflit nº 1243. Séance du 26 janvier-2 février 1950. Radiodiffusion française c. Société de gérance et de publicité du poste de radiodiffusion "Radio Andorre".

Le Tribunal des conflits,

Vu l'arrêté, en date du 9 juin 1949 par lequel le Préfet de la Seine a élevé le conflit dans l'instance pendant devant la Cour d'Appel de Paris, statuant en matière de référé entre la Société de gérance et de publicité du poste de radiodiffusion "Radio Andorre" et la Radiodiffusion française;

Vu les lois des 16-24 août 1790 et 16 fructidor an III;

Vu l'ordonnance du 1er juin 1828;

Où M. Lemaire, membre du Tribunal, en son rapport;

Où Me Gaudin, avocat de la Radiodiffusion française et Me Chareyre, avocat de la Société à responsabilité limitée de gérance et de publicité, en leurs observations;

Où M. Odent, commissaire du Gouvernement, en conclusions;

Considérant que, saisie par la Société de gérance et de publicité du poste de radiodiffusion des Vallées d'Andorre d'une demande tendant à faire interdire au Directeur général de la Radiodiffusion française de "brouiller" volontairement ses émissions, la Cour d'Appel, statuant en référé, a retenu la connaissance du litige au motif que le trouble ainsi produit constituait une voie de fait;

Considérant que la station andorrane utilise irrégulièrement de façon permanente des fréquences attribuées à des nations étrangères, sans avoir figuré sur aucun des plans de répartition; que ces agissements, contraires aux conventions internationales signées par la France, provoquent de la part de certains Etats des protestations adressées au gouvernement français, considéré comme responsable de l'activité de ce poste émetteur; que le 22 avril 1948 l'ordre de brouiller ses émissions fut donné au Directeur général de la Radiodiffusion française par le Secrétaire d'Etat à l'Information et fut, ultérieurement, confirmé par le Ministre des Affaires étrangères;

Considérant que la mesure prescrite par le gouvernement dans les conditions ci dessus exposées à l'égard des émissions d'un poste sis dans un territoire qui n'est pas français, qui n'est pas soumis à la législation française et relève d'une double autorité distincte de celle de l'Etat français, échappe à raison de sa nature, à tout contrôle juridictionnel, que, dès lors, c'est à bon -

droit que le Préfet de la Seine a élevé le conflit dans l'instance pendant devant la Cour d'Appel de Paris;

Décide:

ARTICLE PREMIER.- L'arrêté de conflit susvisé du Préfet de la Seine en date du 9 juin 1949 est confirmé.

ART. 2.- L'arrêté de la Cour d'Appel de Paris en date du - 24 mai 1949 est déclaré nul et non avenu, ensemble l'ordonnance de référé du 8 mars 1949 et l'assignation donnée par la Société de gérance et de publicité le 8 février 1949.

11.- Constitución y Estatutos de Andorradio, S.A. (29/X/51)

Les soussignés:

- Mme Catalina Llobet Sarret, demeurant à Andorre-la-Vieille, Roc des Escolls,
- Mme Dolores Vila LLOBET, épouse de Mr. Stanislas PUIGGROS, assistée de son époux qui lui donne l'autorisation maritale nécessaire, demeurant tous deux à Andorre-la-Vieille, Roc des Escolls,
- Mr José Marie Sorjus BARBANY, avocat, demeurant à Barcelone, Avenue José Antonio, 606,
- La Société Financière de Radiodiffusion (SOFIRAD), 26 rue Beaujon Paris 8e, représentée par Mr TROLLEY de PREVAUX, son Président, spécialement habilité à cet effet,

ont rédigé comme suit les Statuts de la Société qu'ils ont décidé de fonder.

TITRE I

Formation de la Société - Dénomination - Objet - Siège - Durée

Article 1er- Il est formé par les présentes entre les propriétaires des actions ci-après créées et celles qui pourront l'être ultérieurement, une Société anonyme andorrane, qui sera régie par les présents Statuts.

Article 2 - La raison sociale de la Société est: "ANDORRADIO" S.A.

Article 3 - La Société a pour objet:

L'établissement, l'entretien et l'exploitation de centres, émetteurs de radiodiffusion sonore et/ou visuelle en Andorre, l'obtention de toutes concessions utiles à cet effet et, spécialement, l'utilisation de la concession donnée le 19 Août 1935 à feu Mr Bonaventure Vila RIBAS, qui est apportée par les concessionnaires à la Société ainsi qu'il est dit à l'article 6 ci-après.

L'acquisition, la location de tous terrains ou autres immeubles, l'accomplissement de tous travaux et constructions, la création de toutes installations nécessaires à la réalisation de l'objet social ainsi que toutes opérations généralement quelconques -- telles que: financières, commerciales, industrielles, mobilières -- et immobilières se rattachant directement ou indirectement aux objets ci-dessus spécifiés.

Article 4 - La durée de la Société est fixée à quatre vingt dix-neuf années à compter du jour de sa constitution définitive, sauf dissolution anticipée ou prorogation.

Article 5 - Le siège social est à Andorre-la-Vieille, dans les bureaux de la Société. Il pourra être transféré en tout autre en--

droit de la même localité, par simple décision du Conseil d'administration, et partout ailleurs en Andorre, en vertu de décisions de l'Assemblée générale extraordinaire des actionnaires.

TITRE II

Capital social - Apport - Actions - Parts bénéficiaires

Article 6 - Aux présents statuts sont intervenues Mesdames Catalina Sarret LLOBET (en sa qualité d'usufruitière) et Dolores Vila LLOBET épouse PUIGGROS (en sa qualité de nue-proprétaire), demeurant toutes deux à Andorre-la-Vieille, Roc des Escolls, qui déclarent faire apport à la société l'entier bénéfice du contrat de concession consenti le 10 août 1935 par le Conseil Général des Vallées, ainsi que du titre "Radio-Andorre", dont elles sont propriétaires, avec toutes les charges et obligations que cet apport comporte pour l'avenir.

Ledit apport est fait net de tout passif.

En conséquence, les bénéfices ou charges ayant ou pouvant résulter d'une exploitation quelconque d'un poste de radiodiffusion crée en Andorre, antérieurement à la constitution de la présente société, les indemnités pouvant être dues au personnel ou à toute autre personne ayant participé ou participant à cette exploitation, les impôts, taxes, primes d'assurances et, généralement, toutes obligations quelconques, restent à la charge de Mesdames LLOBET qui déclarent en outre faire leur affaire de toutes contestations ou litiges nés ou à naître du fait de cette exploitation.

Article 7 - Le capital social est fixé à un million de francs, divisé en actions nominatives de dix mille francs chacune, savoir:

- 47 actions attribuées à Madame Dolores Vila LLOBET, épouse PUIGGROS en rénumération de son apport,
- 1 action attribuée à Madame Catalina Sarret LLOBET, en rénumération de son apport,
- 52 actions à souscrire en numéraire.

Article 8 - Le capital social pourra être augmenté ou réduit par décision de l'Assemblée générale extraordinaire, en une ou plusieurs fois, mais sous condition absolue que la décision soit prise, en tout état de cause, par des actionnaires représentant au moins les trois quarts du capital social. Un droit de préférence à la souscription des augmentations de capital sera réservé aux actionnaires proportionnellement au nombre de titres par eux possédés dans la société.

La même majorité sera requise pour contracter des emprunts.

Article 9 - Le montant des actions à souscrire en espèces doit être versé savoir: un quart au moins lors de la souscription, et le surplus en une ou plusieurs fois, aux époques déterminées par le Conseil d'administration qui fixera l'importance de la somme appelée chaque fois, le Conseil pourra toutefois autoriser la libération anticipée partielle ou totale des actions aux conditions qu'il fixera.

Article 10 - ...

Article 11 - ...

Article 12 - La cession des actions, toutes obligatoirement nominatives, ne peut s'opérer que par une déclaration de transfert signée du cédant ou de son mandataire, et inscrite sur un registre spécial. S'il s'agit d'actions non entièrement libérées, la signature du cessionnaire ou de son mandataire est nécessaire. Les actions sur lesquelles les versements exigibles ont été effectués sont seules admises au transfert.

Les cessions ne peuvent être réalisées qu'au profit de personnes physiques ou morales de nationalité andorrane, française ou espagnole et restent subordonnées, en outre, aux conditions suivantes:

Pour devenir définitive, toute cession ou mutation amiable ou judiciaire d'actions à titre gratuit ou onéreux, de quelque manière qu'elle ait lieu, même entre actionnaires, y compris toute transmission entre vifs ou par décès, par donation, legs ou héritage, au profit de toute personne ou société, devra être approuvée par l'Assemblée générale ordinaire des actionnaires, qui aura toujours le droit de refuser le transfert, sans avoir à faire connaître les motifs de son refus.

Article 13 - ...

Article 14 - ...

TITRE III

Administration de la Société

Article 15 - La Société est administrée par un Conseil de cinq membres nommés par l'Assemblée générale ordinaire.

La durée des fonctions des administrateurs est de six années - le Conseil étant renouvelé par moitié tous les trois ans.

Pour la première application de cette disposition, un tirage au sort fera connaître; à la fin du troisième exercice social, les noms des administrateurs sortants; le roulement ainsi établi, le renouvellement s'effectuera, par la suite, par ancienneté de nominations, de façon que la durée du mandat de chaque administrateur soit de six années.

Les administrateurs sortants sont rééligibles.

Le Conseil élit, parmi ses membres, un Président, qui devra être Andorran.

Le Conseil désigne également un Directeur Général, qui doit être Français, et le Secrétaire du Conseil qui peut être choisi en dehors du personnel de la Société.

Article 16 - Le Président convoque le Conseil, prépare son ordre -

du jour, dirige les débats et signe les procès-verbaux de séance.

Le Directeur Général assure sous sa responsabilité propre - l'exécution des mesures arrêtées par le Conseil et, dans cette li mite, la conduite et la coordination des activités entrant dans - l'objet social.

Le Secrétaire assure, notamment, la rédaction des procès-verbaux de séance du Conseil, la tenue et la conservation des archi-
ves.

Article 17 - ...

Article 18 - ...

Article 19 - ...

Article 20 - ...

Article 21 - ...

Article 22 - ...

Article 23 - ...

TITRE IV

Commissaire aux Comptes

Article 24 - ...

TITRE V

Assemblées Générales

Article 25 - ...

Article 26 - ...

Article 27 - ...

Article 28 - ...

Article 29 - ...

Article 30 - ...

Article 31 - ...

Article 32 - ...

Article 33 - ...

TITRE VI

Inventaire - Comptes annuels - Répartition des bénéfices

Article 34 - ...

Article 35 - ...

Article 36 - Les produits de l'exploitation sociale constatée par l'inventaire, déduction faite de toutes charges, frais généraux, pertes, services d'intérêt et d'amortissement, constituent les bénéfices nets.

Sur ces bénéfices, il est prélevé chaque année dans l'ordre suivant:

1° - cinq pour cent pour fonds de réserve spécial. Ce prélèvement cesse d'être obligatoire lorsque ce fonds atteint le dixième du capital social.

Il reprend son cours si ce taux du dixième vient à être entamé.

2° - si le solde restant le permet, la somme nécessaire pour payer aux actions un premier dividende, non cumulatif, de cinq pour cent sur le montant de leur capital libéré et non amorti.

Si le solde ne permet pas cette attribution, il est versé au fonds de réserve spécial. Si ce dernier a atteint sa limite statutaires, le solde est réparti par égales parts entre les actions au titre de dividende de l'exercice.

Si le premier dividende de cinq pour cent est payé et qu'il demeure un surplus, l'Assemblée Générale, sur la proposition du Conseil d'Administration, pourra décider tous prélèvements qu'elle jugera utiles ou nécessaires sur ledit surplus, en vue de la constitution ou de l'augmentation de tous fonds de réserve extraordinaire, fonds de prévoyance, fonds d'amortissement ou autres dont ladite Assemblée déterminera l'emploi.

Ces prélèvements étant effectués, tout solde subsistant sera réparti ainsi qu'il suit:

a) cinq pour cent au Conseil d'Administration, qui fera la répartition (tantièmes) entre ses membres comme bon lui semblera.

b) quatre vingt quinze pour cent aux actions, répartis par égales parts entre elles, au titre de dividende complémentaire.

Article 37 - ...

Article 38 - ...

TITRE VII

Dissolution - Liquidation

Article 39 - ...

Article 40 - ...

TITRE VIII

Contestations

Article 41 - ...

Article 42 - ...

TITRE IX

Assemblées Consultatives - Publications légales

Article 43 - ...

Article 44 - ...

Article 45 - ...

Fait à Andorre-la-Vieille, en six exemplaires, le vingt - neuf octobre mil neuf cent cinquante et un.

Acta de Protocolització

Resta protocolitzada la present acta d'Estatus de creació i constitució d'una societat anònima (encara que privada) en el dia d'avui data del vint i nou octubre (29) mil nou cents cinquanta-un; en el protocol reservat del infrascrit Notari; En Teodoro Moles i Moles amb residència Andorra la Vella; (Valls d'Andorra) - en la data per avants esmentada; i tot a requeriment verbal del Sr. Estanislau Puiggròs amb domicili en la mateixa dita Vila fás fé. Teodoro Moles i Moles; Notari.

12.- Autorización por el Co-príncipe V. Auriol, de la concesión
aportada a Andorradio. (16/II/52)

Mesdames:

J'ai l'honneur de vous accuser réception de votre lettre du 29 octobre 1951, par laquelle vous m'avez demandé d'approuver la concession d'installation et de fonctionnement dans les Vallées d'Andorre, d'un émetteur de radiodiffusion, qui a été accordée - le 19 août 1935, à M. Buenaventura Vila Ribes, par le Conseil - des Vallées d'Andorre, et sous réserve de l'approbation des Co--princes, et qui a été transférée à votre bénéficiaire au décès de vo--tre époux et père.

Vous m'avez indiqué qu'au cas où j'accepterais de prendre - en considération cette requête, vous feriez apport de cette con--cession à une société dans laquelle les intérêts français se--aient convenablement représentés.

Vous m'avez, par lettre du 21 janvier 1952, fait savoir que cette Société était constituée sous la raison sociale "Andorradio" et communiqué ces statuts qui se trouvent déposés en l'étude de M. Teodoro Moles i Moles, Notaire à Andorre-La- Vieille.

J'accepte, sous les conditions ci-après définies, de donner mon approbation à la concession sollicitée.

En conséquence, si cette Société ne commence pas cette ex--ploitation dans le délai d'un an, à compter de ce jour, la pré--sente approbation sera considérée -sauf décision contraire d'une part- comme nulle et non avenue. Elle cessera, en outre, tout ef--fet si la Société vient à interrompre cette exploitation pendant plus de six mois consécutifs, ou si elle ne se conforme pas aux engagements souscrits par votre lettre du 29 octobre 1951 (verse--ment d'un redevance équitable aux Vallées d'Andorre; observation des dispositions édictées pour le fonctionnement du poste et - pour le respect des conventions internationales relatives à la Radiodiffusion)

Veillez agréer, Mesdames, l'expression de mes sentiments - les plus distingués.

Signé: Vicent Auriol.

13.- Manifiesto del Veguer de Francia en Andorra. (/V/1953)

Andorrans,

Sempre el poble Andorrà i el poble Francès han viscut en - perfect acord i amistat bax la direcció respectivament confiada del Co-Princep Mitrat i del Co-Princep Francès.

El Consell de les Valls no obrava més que de comú acord ab els dos Co-Princesps i limitava la seva acció a l'administració - corrent en conformitat ab el dret i la tradició.

Del seu costat fidel al esperit de nostra constitució i ansios de la prosperitat de les Valls, el Co-Princep Francès s'ha - constament aplicat a concedir o a fer concedir als Andorrans per França certs avantatjes excepcionals, aixis com totas les facilitats de que disfruten en França els ciutadas francesos i això sen - se contra partida ni oblicacions fiscals i militars.

Aixis, els Andorrans:

- tenen escoles a la seva disposició,
- profiten si estan necessitats dels serveys d'hospital i - d'assistencia francesos,
- poden instalarse llibrement i comerciar en França,
- obtenen llicencias d'importació, el volumen d'aqueixas im - portacions arriba casi a mil millons,
- benèficien d'un moviment turistic important elevantse à - cerca de 200.000 turistas en el any 1952, això merces a mesures - liberals presas a la frontera francesa oberta desde 1949 sense - exigir passaport ni vistobueno.

El Co-Princep Francès es preocupava d'extendrer aquestos - avantatjes per el millor bé estar de tot el poble de les Valls i fer garantir a aquest, sobre l'explotació de la Radiodifusió, els importants recurs que aguessin permes d'instituir obras d'assis-- tencia, crear carreteras novas, empendre multiples obras sanito-- sas, d'aducció d'aigua, de regadiu, d'electrificació.

Ara bé, a l'instigació d'algunas personalitats Andorranes - incitadas per l'odi i per interesos particulars, el Consell de - les Valls ha sigut arrastrat a adoptar una actitud inexplicable - d'hostilitat en consideració de França i del Co-Princep Francès i a prendre certas disposicions il-légals que es impossible tolerar:

- percepció il-légala de taxas sobre mercaderias importadas de França i de multas per no percepció, taxas i multas elevadissi - mas sense que cap control sigui fet en quant à l'utilisació de - aquestos fondos, essent Andorra el sol país d'Europa que no tin-- gui cap presupuesto normal establert segons las reglas rigurosas e internacionalment admeses de contaduria publica i permetent ai - xis tots els abusos;

- aplicació il-legal de sellos sobre material francès,
- que es tracti:
del arreglo de las carreteras, essencial a l'ampliació del

turismo,

de l'instal·lació del telephono, essencial al comerçants i a les families d'Andorre,

del establiment d'alguns francesos en les Valls mentre -- qu'els Andorrans poden llibrement instal·lar-se i començar en França i que cap restricció ha sigut oposada en Andorra al comerç -- qu'els estrangers fan ab testas de ferro,

- qu'es tracti en fin de la reglamentació de la Radiodifusió en Andorra en el interés de tots, mentres qu'els beneficis de la emisora actual, que funciona il·legalment, profiten solament a al guns privilegiats.

Cada vegada, malgrat la seva llarga paciència, els seus avis reiterats i la seva benevolenta indulgència, el Co-Prince Francès ha trobat una hostilitat incomprehensible i ofensiva.

El Co-Prince Francès no pot tolerar mes temps tals mesures que no solament son contraries al esperit de nostra constitució i a tota la tradició franco-andorrana, sino que també als interesos be compresos d'Andorra.

Doncs les mesures d'indulgència que desde el any 1949, el Co-Prince Francès havia presas per respondrer al afecte dels Andorrans, estaran suspesas fins que cessin aquestos extravios.

En primer lloc a partir del dia 30 de maig prop les facilitats concedidas pel Co-Prince Francès per l'entrada dels turistas à Andorra seran suprimidas i el vistobueno sera oblitari pels Andorrans que voldran anar a França.

D'altras mesures vindran fins qu'els agitadors que crearen aquesta situació tinguin a bé comprendre que sóla la confiança - entre Andorra i el Co-Prince Francès -sense prejudici, per altra part, dels drets del Co-Prince de la Mitra- pot permetre la concordia i prosperitat.

El Co-Prince sap que tot el poble no es trova pas exactament informat de las rahos del actual desconcert. Es perque ha volgut - fer coneixer aquestos fets al poble Andorran -en la modració i fidelidad del cual sempre ha fet confiança- fins qu'el poble Andorran, coneixen millor els presents incidents, compregui ahont se trovan el bon dret, la justícia, els interesos superios d'Andorra i faci esfors per qu'entre les Valls i França es restableixi un bon enteniment i amistad.

PAR ORDRE DU CO-PRINCE FRANÇAIS,

GUY MENANT,

Ministre Plénipotentiaire,
Officier de la Légion d'Honneur,
Viguiet de France en Andorre,

- 14.- Acuerdos del M.I. Consell General, decretando la caducidad de la concesión de 1935, la retirada del pasaporte a E. Puiggrós; - disponiendo el cese del funcionamiento de Radio Andorra, y - contestar públicamente al Veguer de Francia. (8/VI/53)

- I -

Atés, que, el 19 d'agost de 1953 el M.I. Consell General autoritzà al Sr. Bonaventura Vila Ribes a instal·lar i a fer funcionar a les Valls d'Andorra, en exclusivitat, una estació Radio-Emissora, ratificant aquesta autorització el 30 de novembre de 1937 a favor de la seva filla, Da Dolores Vila Llobet i de la mare d'aquesta Da Catarina Llobet Sarret, representades pel marit de la primera, Sr. D. Estanislau Puiggrós.

Atés, que en el pacte 5º d'aquesta concessió s'estipul·là que la present concessió podrà el Sr. concessionari disfrutar-la sol o en companyia, per lo qual queda autoritzar a cedir o transferir els seus drets i obligacions a una entitat que el substitueixi. En aquest cas el concessionari posara en coneixement del Consell General la cessió o transferència de la concessió immediatament després d'haver estat feta i no tindrà aquesta cessió o transferència valor legal algun en tant que no sigui aprovada pel Consell General. Cessaran les obligacions contretas pel concessionari, passant les mateixes a la persona o entitat concessionària. Aquesta entitat tindrà necessàriament d'estar formada per elements andorrans, francesos i espanyols.

Atés, que, per contracte privat de data 18 d'agost de 1936, les senyores concessionaries varen fer aprovació de la concessió esmentada a favor dels Srs. Kierzkowski i Trémoulet sense donar-se coneixement immediatament després al M.I. Consell General ni sol·licitar l'aprovació d'aquesta cessió a tercers dels seus drets i obligacions, de qual contracte privat en consta copia fefaent en l'expedient instruit per el M.I. Consell General.

Atés, que, fent ús de la concessió i portant a la pràctica el contracte privat del 18 d'agost de 1936 les senyores concessionaries varen permetre als Sres. Kierzkowski i Trémoulet la instal·lació i el funcionament a Andorra d'una emissora coneguda per "Radio Andorra" que ha vingut funcionant fins a la data, fins fa poc a nom de la Sra. Dolores Vila Llobet i actualment per compte i càrrec i a nom dels senyors concessionaris.

Atés, que, la senyora concessionaria ha cedit novament la concessió a una Societat en la qual ella hi participa, nomenada "Andorradio S.A." per a l'explotació d'una segona emissora que ha intentat instal·lar en la seva finca "Roc dels Escolls".

Atés, que la conducta de la senyora concessionaria, sempre representada pel seu espós Sr. D. Estanislau Puiggrós, comporta, en ambdós casos un mercadeix il·licit de la concessió que se li atorgà en el primer cas, pel caracter clandestí de la cessió, i en

el segon, per comportar l'explotació d'una segona emissora, al qual no te dret.

Atés, que, havent-se assessorat el M.I. Consell General prop de dos lletrats eminents tots han coincidit en dictaminar que la senyora concessionaria ha infringit els termes de la concessió atorgada en favor del seu causant i d'una manera especial el pacte 5e de la mateixa, essent procedent de declarar la caducitat d'aquesta concessió.

Atés, que la conducta abusiva de la senyora concessionaria plenament consentida i representada pel seu espós, ha donat lloc a un greu conflicte a les Valls pertorbant l'ordre juridic i la pacifica vida dels seus habitants.

Per tot el què, el M.I. Consell General, fent ús dels seus drets i de les atribucions que sobre el particular li confereix l'Assemblea Magna celebrada el 4 de desembre de 1952

DECRETA

Que declara caducada la concessió que per a instal·lar i fer funcionar el exclusivitat una estació Radio Emissora a les Valls d'Andorra atorgà el M.I. Consell General a favor del Sr. En Bonaventura Vila Ribes el 19 d'agost del 1935, ratificada el 30 de novembre del 1937 a favor de la seva filla Da Dolors Vila Llobet i de la mare d'aquesta Da Caterina Llobet Sarret. Qual caducitat serà sotmesa a l'aprovació del Co-príncepe.

- II -

Atés, que el Sr. Estanislau Puiggrós Comas, espós de la Sra. Dolors Vila Llobet. pubilla andorrana. disfruta de passaport andorrà.

Atés, que no obstant el mateix Sr. Estanislau Puiggrós Comas, amb ocasió d'un judici civil promogut contra "Emisiones Radiofónicas Españolas S.A." per el Sr. Joan Vidal Prat davant el jutjat de 1ª Instància nº 3 de Barcelona en contestar la demanda a firma que és espanyol, i que no ha renunciat mai a la nacionalitat espanyola, constant en poder del M.I. Consell General una còpia autèntica degudament legalitzada, d'aquestes afirmacions.

Atés, que de conformitat amb l'article VII del Decret de data 17 de juny del 1939, vigent a les Valls, per a que un estranger casat amb pubilla andorrana pugui disfrutar de la nacionalitat andorrana és indispensable que hagi fet renúncia a la seva nacionalitat d'origen davant Notari i en el termini màxim d'un any a comptar de la data de la celebració del matrimoni.

Atés, que, en merits de l'article 1er de la Nova Reforma l'estranger casat amb pubilla disfrutará de la ciutadania andorrana si "no es prova que ha mirat amb despreci o ab indiferència les coses i assumptes del país".

Atés, que el Sr. Estanislau Puiggrós Comas, va inspirar, representar i consentir a la seva esposa, amb la implícita venia ma

rital corresponent, la conducta abusiva d'aquesta en l'exercici - de la concessió radiofònica que se li atorgà a les Valls, que ha ocasionat un tan gran pertorbació al país, no solament ha mirat - amb "despreci o amb indiferència les coses y assumptes del país" sino que amb la seva egoïsta conducta, indignan d'un bon andorrà, ha portat el malestar a les Valls, ocasionant conflictes entre - les seves Autoritats greus perjudicis als seus habitants.

Per tot el què, vistos els usos, costums, i Llei escrita de les Valls, el M.I. Consell General

DISPOSA

Que li sigui retirar al Sr. D. Estanislau Puigrrós Comas el passaport andorrà de que disfruta, havent-se'l de considerar a - tots els efectes com a subdit espanyol.

- III -

Atés, que els Sres. Jacques Trémoulet i Lleo Kierzkowski ex ploten per llur compte l'emissora coneguda per "Radio Andorra", - segons resulta de manera indubtable i provada de la contestació - feta per ells al requeriment notarial instat pel M.I. Consell General el 23 de decembre del 1952, com també de la contestació al requeriment que amb igual data s'imstà per aquesta M.I. Corporació prop de la Sra. Dolors Vila Llobet.

Atés, que de conformitat amb l'article 20ⁿ del Decret de data 11 de juny de 1939 confirmat pels usos i costums tradicionals - de les Valls "l'estranger que vulgui establir-se a les Valls, sigui quina vulgui la seva professió, comerç o industria a que vulgui dedicar-se, deurà sol.licitar-ho del M.I. Consell General".

Atés, que els Sres. Trémoulet i Kierrzkowski són estrangers i que no han sol.licitat mai cap autorització del M.I. Consell General per a explotar la indústria radiofònica que exploten clandestinament, o sigui sense la deguda autorització administrativa coneguda per "Radio Andorra".

Per tot el què, el M.I. Consell General, vistos els usos, - costums i Llei escrita de les Valls

DISPOSA

Que cesi immediatament el funcionament de "Radio Andorra", indústria que explotan clandestinament a les Valls els Sres. Jacques Trémoulet i Lleo Kierzkowski, practicant-se a l'efecte les - diligències necessàries.

- IV -

Havent rebut oficialment el M.I. Consell General i els - Hbles. Sres. Cónsuls de les Parroquies un exemplar de la Proclama que el Sr. Guy Menant, Iltre Veguer de França, posà recentment en

circulació, i considerant errònies i vexatòries les acusacions de que en les mateixes es fà objecte al M.I. Consell General, aquesta M. Iltre Corporació

ACORDA

Contestar publicament aquesta Proclama, per mitjà d'un Manifest que es fixarà en els Edictes i és distribuirà al públic, destinat a informar al Poble Andorrà sobre la veritat dels fets i, en general, sobre la conducta seguida pel M.I. Consell General en les qüestions a les quals fà referència la Proclama esmentada.

- V -

Finalment s'ha prés l'acord de nomenar una comissió dictaminadora, composta dels M.I. Senyors Consellers Majors i dels restants components de la Comissió de la Radiodifusió, per a que redacti els precedents acords i disposi les formes de procedir a donar-li curs.

A més la comissió dictaminadora pendrà en consideració la proposició feta per el M.I. Síndic General referent a posar en coneixement dels Excms. Co-prínceps que el M.I. Consell General estudia un nou projecte d'exploració de la Radio Difusió a Andorra compost de capitals andorrans suscrits pel M.I. Consell General i el capital restant serà suscrit, en iguals proporcions, per les persones que designin els Excms. Co-prínceps.

15.- Manifiesto del M.I. Consell General al pueblo andorrano.
(8/VI/53)

POBLE ANDORRA!

Davant les greus mesures portades a terme recentment per la Il·lustre Vegueria de França, consistents en la violació d'un precintatje de material radiofonic ordenat pel M.I. Consell General i en aplicar restriccions que impossibiliten pràcticament l'afuència de turistes per la frontera franco-andorrana, i sortint al pas de les insidioses acusacions contingudes en la Proclama posada a la circulació i signada pel Il·lustre Sr. Veguer Francès, de la qual en dona trasllat oficial al M.I. Sr. Síndic General i als Hbles. Sres. Cònsols de les Parròquies, el M.I. Consell General de les Valls d'Andorra ha cregut que tenia el deure d'informar al Poble Andorrà sobre la veritat dels fets, que son els següents:

I.- Certament que hi ha Escoles Franceses a Andorra i és un servei que s'ha d'agrair, si bé en la seva justa mesura, car si no se li hagués substret al M.I. Consell General la possibilitat d'emetre els segells de correus, font d'ingressos considerables - en els altres petits països com Andorra, els recursos que obtindria d'aquestes emissions li permetrien crear Escoles Andorranes i subvenir als serveis d'Hospitals i Benèfics, tot i reconèixer l'esperit humanitari amb que França ens ha atès sobre aquest darrer extrem. A més, les Escoles Franceses interessen també a França per a propagar la seva llengua i la seva cultura. Així, la generació actual andorrana, ha sortir d'aquestes escoles amb un esperit de germanor envers França i el poble francès.

II.- Les facilitats atorgades als Andorrans a França mereixen també tota la nostra reconeixença; però es deriven, sens dubte, de l'esperit protector inherent a la Co-Sobinaria que sobre les Valls d'Andorra correspon al nostre benvolgut CO-PRINCEP FRANCÈS, i a la benèvola atenció de França.

III.- El concedir llicències d'importació de mercaderies franceses a Andorra afavoreix als dos països, interessant als comerciants francesos i àdhuc al mateix Govern l'exportació, i als comerciants andorrans i a Andorra la importació. El què, però, no excloïx el nostre agraïment.

IV.- La afluença creixent de turistes a Andorra, que en tan gran mesura contribueix al sanejament de la nostra economia, no solament no perjudica en res a França, sino que l'avoreix, car per venir a Andorra per la frontera franco-andorrana han de viatjar i sojornar a França els turistes estrangers; per altra part, es satisfà el desig dels turístics beneficia no solament a Andorra sino també a França, i en especial, als centres turístics de l'Ariège. A més, és una norma de tots els països lliures d'afavorir el Turisme, facilitant l'accès i la sortida i reduint el mínim les formalitats de pas de Fronteres.

L'Il·lustre Veguer Francès, instal·lant un control en territori francès -actitud singular i sense precedents- exigeix el pagament de 1.000 francs pel visat "d'entrada" a Andorra, segons ma

nifesta, quant en realitat, els cobra per la "sortida" de França, ja que no compta amb l'aprovació de les Autoritats Andorranes per a exigir-ho a l'entrada, perjudicant no solament a Andorra sino - als turistes francesos i dels altres països.

En conseqüència, si bé és cert que, com diu la Proclama, les mesures en vigor desde l'any 1949 eren lliberals en aquest aspecte, les d'ara, que entorpeixen el turisme, son completament contraries.

V.- La percepció de taxes, de motls anys reconegudes, sobre les mercaderies importades, tant de França com d'Espanya, amb exclusió de les de primera necessitat -materials de construcció i altres...- no és una mesura il·legal i, per consegüent, tampoc - ho son les multes que s'apliquen en cas de frau, car aquestes mercaderies son comprades, no regalades, en qual cas s'hauria de respectar la condició de no gravar-les amb taxes. Per altra part, Andorra té dret a determinar-se el sistema tributari que resulti menys gravós pels seus habitants, atèses les escases possibilitats de què disposa i, en definitiva, correspon als Andorrans l'adopció d'un sistema o d'un altre, no podent-se comparar a altres països.

La pretesa manca de control d'aquests ingressos i les malèvoles insinuacions sobre possibles abusos, -a més de no correspondre a la realitat, car el Pressupost de la Vall s'insereix cada any en els Edictes públics i els Comptes detallats estan durant vuit dies exposats a l'exàmen dels ciutadans andorrans, -constitueixen una -gravíssima i calumniosa ofensa proferida contra el M.I. Consell General, l'honradesa del qual en l'administració dels fons públics no ha donat mai lloc a cap queixa.

VI.- El material radiofònic precintat per ordre del M.I. Consell General entrà a les Valls a nom d'una senyora andorrana, havent-se'l de considerar per tant com a material andorrà i no francès. Aquesta mesura l'aprovà l'Assemblea Magna i si fou o no procedent unicament ho poden declarar les dues M. Iltres. Delegacions Permanents, no l'Il·lustre Sr. Veguer Francès, no essent de la seva competència aquesta qüestió.

Per consegüent, el desprecintatge operat per l'Hble Batlle Francès, a instància de l'Il·lustre Sr. Veguer Francès, constitueix una greu "violació" de l'ordre jurídic constitucional de les Valls.

VII.- Les M. Iltres. Delegacions Permanents varen autoritzar al M.I. Consell General a reparar les carreteres construïdes per F.H.A.S.A. en atenció al deplorable estat en què aquesta Empresa - les ha mantingut sempre, no imposant-li cap reserva a favor de ningú. No obstant s'ha impedit la importació temporal de la maquinària i utillatge necessaris.

VIII.- Els Telèfons son i han d'ésser Andorrans. No obstant, els serveis de P.T.T. Francesos també volen absorvirlos, havent - obert i tancat quan els plau una Central telefònica sense demanar cap autorització al M.I. Consell General i havent intentat exten-

dre una xarxa telefònica a les Valls, també sense cap autorització; al qual s'oposà resoltament el M.I. Consell General, si bé ha facilitat en la Central Andorrana l'empalme de la línia per Espanya, que ja s'ha efectuat, reservant una cabina per la línia de França, quin empalme no han volgut efectuar els serveis francesos.

IX.- Respecte l'establiment d'estrangers a les Valls, no s'ha fet cap discriminació contra els residents francesos, molts dels quals estan legalment establerts.

X.- Sobre la Radiodifusió a Andorra, es concedi anys enrra una autorització exclusiva per a instal·lar una Emissora. Mentre aquesta autorització no sigui revocada per les Autoritats Competents, no pot el M.I. Consell General concedir cap altra autorització per a instal·lar una segona Emissora.

En la Proclama esmentada no hi figuren, deliberadament sense dubte, les nombroses mostres de simpatia i de reconeixença que a tingut Andorra envers França i el CO-PRINCEP FRANCES. Entre altres, es poden citar l'acolliment cordial i l'ajuda que en tots els ordres es prestà durant la passada guerra als evadits francesos, que travessaren les Valls en gran nombre; la recaptació feta el 24 de Maig del 1940 en favor de França, per atendre als refugiats víctimes de la guerra que es trobaven en territori francès; altra recaptació feta el 2 de Desembre del 1940, entregada al M.I. Delegat Permanent de França, amb destí als damnificats per les inundacions; la concessió de la ciutadania andorrana honorària a favor del Coronel BOULARD, de grata memòria, pels serveis prestats en defensa d'Andorra; el testimoni d'adhesió i de fidelitat ofert al CO-PRINCEP FRANCES per una Comissió del M.I. Consell General, en la visita efectuada a París el 8 de Juny del 1950; l'acolliment espectacular que el M.I. Consell General i el poble Andorrà dispensà als Congressistes de "l'office des Transports et des P.T.T. du Sud-Ouest" de França, els dies 8 i 8 de Juliol del 1951; la simpatia amb què son rebuts a les Valls els turistes francesos, els quals alternen cordialment amb la població andorrana, establint-se una germanor creixent; en fi, la rebuda triomfal i afectuosa que es va fer a l'actual Prefecte dels Prineus Orientals, M. Iltre. DELEGAT PERMANENT DE FRANÇA, en la seva visita oficial a les Valls; sense esmentar molts altres exponents d'aquest bon veïnatge.

Per tot això, s'ha rebut amb estupor i amb dolorosa sorpresa la Proclama publicada per l'Il·lustre Sr. Veguer Francès, el títol de la qual hauria pogut conduir a la pertorbació de l'Ordre Públic si no hagués estat la serenitat i el sentit patriòtic del Poble Andorrà; procediment inusitat i sense precedents en els annals de la història andorrana i absolutament impropri d'una Autoritat que ha de veillar precisament pel manteniment de l'Ordre Públic a les Valls.

El contingut d'aquesta Proclama es basa en arguments tergiversats i tendenciosos, com queda demostrat, essent del tot injustes i cruels les sancions que s'imposen al Poble Andorrà, que de cap manera no poden inspirar-se en la protecció dels interessos col·lectius andorrans.

En publicar aquest Manifest, el M.I. Consell General no es proposa sostenir una polèmica interminable, sino informar al Poble Andorrà de la lluita que es ven obligat a sostenir per a la defensa dels nostres Privilegis i de la nostra Independència.

ANDORRA ha subsistit i subsistirà lliure mentres es mantinguin els Usos i Costums tradicionals, sota la tutela protectora i benèvola dels nostres estimats CO-PRINCEPS.

I la veritat indiscutible és que ANDORRA és amiga de FRANÇA i respecta i venera al CO-PRINCEP FRANCÉS, desitjan continuar sempre sota la seva Benèvola i Alta Protecció.

Andorra la Vella, 8 de Juny del 1953. El Síndic General, F. Cairat. P.O. del M.I. Consell General, el Secretari Interi, R. Riberaygua.

16.- Acuerdo del M.I. Consell General contestando a la comunicaci3n que el M.I. Sr. Delegado Permanente del Co-pr3ncipe franc3s dirigi3 al M.I. S3ndico General. (22/IX/53)

Molt Il-lustre Senyor:

El molt Iltre. Consell General de les Valls d'Andorra, en sessi3 extraordinària celebrada avui, especialment convocada per el Nostre Milt Iltre. Sr. S3ndic, ha estat assabentat, amb sorpresa i sentiment a la vegada, de la lletra d'aqueix Molt Iltre. Sr. Delegat del Co-Princep franc3s, de data 12 del corrent mes i de les greus imputacions i decisions contingudes en la mateixa.

Sols una err3nea o incomplerta informaci3 o una equivocada estimaci3 de l'actitut d'aquest Consell, pot 3sser la causa de la interpretaci3 que aquesta Delegaci3 fa de la nostra actuaci3.

Es màxima constant de les nostres Valls, nagnificament expressada en el Manual Digest que es deu "Fugir sempre de contensions amb els Ministres dels Pr3ncps i evitar enfadoses disputes de jurisdiccions" i que cal "desvetllar-se en que els pobles no s'arraiguen bandos i enemistats antes bé reduir a tots a la santa i cristiana pau".

Per tant, res no hi pot haver més plaent per a nosatres que superar l'actual situaci3, i esvair tots i cada un dels dubtes que hagin pogut sorgir al red3s de la nostra actuaci3. Per al nostre poble els Nostres Pr3nceps mai no han estat els Senyors que minven les seves llibertats i limiten la seva actuaci3, sin3 els veritables Pares de la pàtria que, amb la seva tutela i protecci3, han fet possible la secular independ3ncia d'aquest pa3s.

Per aix3 sabem, que encara que la nostra actuaci3 hagués estat err3nia, mereixeria, àdhuc en aquest cas, la benevolença dels nostres Coprinceps si hagués anat dirigida a salvaguardar la llibertat i la independ3ncia d'aquest poble, l'equilibri de les seves institucions i el respecte al nostre dret. I 3s que els nostres Copr3nceps han estat sempre els primers ciutadans d'aquest pa3s i els més principals defensors de les seves llibertats i privilegis.

A ning3 no pot sorprendre, doncs, que aquest Consell i amb ell la majoria del seu poble, s'hagi preocupat durant els fets últimament esdevinguts, de vetllar per la independ3ncia política d'aquesta terra i pel mantiniment del seu Estatut jur3dic. Encara que Andorra ansia la pau com el seu millor bé i com el més gran exponent de la seva prosperitat, sap que el preu d'aquella no pot consistir mai amb la pèrdua de la seva independ3ncia, no sols perquè una i altra són, en definitiva i quan menys en projecci3 hist3rica, perfectament compatibles, sin3, ademés, perquè la independ3ncia sols la poden perdre els pobles que han perdut la fe en els seus destins.

I desitjosos per la nostra banda, de que s'agotin tots els mitjans possibles perquè la pau es restableixi en la nostra terra,

volem aprofitar l'ocasió que ens brinda la vostra dolorosa carta, per palesar de nou la nostra més lleial i més jurídica subordinació al nostre Copríncep francès, i, a l'ensens, esvair qualsevol dubte que de la nostra actuació hagués pogut sorgir, amb la seguretat de que aclarits dits dubtes i precisats els fets, trobaran les nostres paraules, en l'alta i estimada personalitat del Copríncep francès, la cordial acollida de

PREMISES PREVIES

1º Lleialtat del poble Andorrà als seus Prínceps.

Ha estat sempre una constant històrica del nostre poble l'expressió real i efectiva de la seva estima i respecte als seus dos Prínceps, clau fonamental per a que Andorra conservi la seva independència i especial fenòmia política mitjançant el just equilibri dels seus poders. Si els nostres avantpassats, en data no massa llunyana (1806) insistiren reiteradament fins a assolir que el, aleshores, cap de l'Estat francès acceptés la seva tuitiva co-soberania, que la República havia renunciat, a fi de que dit equilibri quedés restablert, per la mateixa raó és perenne desig del poble andorrà que la "paritat" entre els seus Coprínceps no s'alteri i, com a conseqüència, el de restar respectuosament al marge de qualsevol discrepància que entre ells pogués sorgir, com a deguda manifestació de la sotsmissió que a ambdós els hi és deguda.

D'acord amb la centenària tradició d'homenatge i lleialtat als nostres Prínceps, i amb els nostres més vius sentiments, ens plau una vegada més, ratificar les manifestacions d'adhesió al nostre Copríncep francès, de la qual es feu ressó, darrerament, el nostre Síndic a aqueixa Delegació, amb motius de la visita oficial que férem el 6 de Juliol d'aquest any, convertit-se amb el portant-veu del Consell General i de tots els andorrans. Podeu tenir la seguretat de que, malgrat les divergències sorgides i el dany consegüent que s'ha ocasionat al poble andorrà, els nostres sentiments de reconeixement i sotmissió no s'han aflebit i que tot el nostre poble confia en el ple restabliment de la normal situació jurídica, així que s'esvaeixin els lamentables equívocs que han sorgit respecte els fets referits.

2º Respecte a l'Estatut Jurídic d'Andorra.

La subsistència del nostre Dret, amb els tals seus defectes i arcaïsmes, és pedra fonamental pel nostre país. Sense ell s'acabaria tota seguretat jurídica i sorgiria una anàrquica situació que ràpidament significaria la fi del Principat.

L'Estatut constitucional d'Andorra es basa, com és sabut, en la indivisa sobirania dels dos Prínceps i, per tant, en la necessària concurrència d'ambdós, per el seu exercici. La voluntat d'un sol Príncep, tan provisional com definitiva no és, ni pot ésser, llei, per al poble Andorrà. Li mancaria "llegitimitat" com a tal, i significaria, de per sí, un atac al dret concurrent de l'altre Copríncep. Es per aixó que, segons el nostre dret, qualsevol incitació d'un Copríncep per a que s'acatin les seves decisions

unilaterals, estaria mancada d'un pressupost de necessària legitimitat per a obligar, i deuria ésser desconeguda pel poble, ja que, vulneraria l'ordre jurídic preestablert.

Per altra part els Drets i Privilegis de les Valls, encara que d'origen inicialment feudal, tenen el caràcter de paccionats, i obliguen a tots, de manera que ádhuc els M.I. Veguers, és a dir els representants dels Prínceps a les Valls, per a exer

davant del qual deuen prestar jurament de conservar a les Valls - tots i quiscun de sos privilegis, franqueses, esempcions i prerrogatives, usos, usatges i costums tan escrits com a no escrits..." (Manual Digest)

Convé també recordar, en aquest petit record de les essències del nostre dret constitucional, que l'anomenat "govern de la terra" correspon, segons els nostres vells texts al Consell General, encara que, naturalment, sense perjudici de la superior i conjunta facultat ordinadora dels Prínceps. La garantia de la seguretat jurídica i dels drets tots, queda assegurada, ja que, els Prínceps es retingueren la jurisdicció del mer i mixte Imperi i la facultat de resoldre i buscar solucions a tots els problemes conjuntament amb el Consell General.

Equilibri polític el nostre, que ha estat consagrat i respectat, per les més greus vicissituds de la Història, convé que es mantingui i conservi en tota la seva plenitud i aquest és, precisament, l'únic desig i l'únic afany d'aquest Consell, i el que ha presidit inspirat tota la seva actuació.

La Convocatoria d'aquest Consell General.

El fet de que el nostre Síndic s'hagués limitat a reunir la Junta General i Comissió el 3 de Setembre del 1953, per a notificar-li la vostra lletra de 27 d'Agost, ha estat, al nostre entendre, errònicament interpretada. Volem desfer aquest equívoc. Publicat i fet públic el protocol d'avinença de les dues Delegacions Permanents, que estenteu, pel Molt Illtre. Veguer francès -instaurant una pràctica ignorada a Andorra i que, segurament, no té precedents diplomàtics- la convocatòria del Consell General d'aquestes Valls per a donar-li a coneixer un protocol ja fet públic, -era sobrerera i innecessària.

Per altra part, la comunicació de la Delegació Permanent de la Mitra, de data 17 de Setembre, notificant que no havia firmat ni ratificat dit protocol, plantejà, ademés, una nova situació, -no prevista per aqueixa Delegació, que feia totalment innecessària, quan no perturbadora dita convocatòria, màxim quan la matèria de dit Protocol, segons la interpretació donada per ambdues Delegacions, era completament aliena a la competència d'aquest Consell.

Davant d'aquesta situació, la més elemental prudència i subordinació als nostres dos Coprínceps obligava a que es diferís -tot estudi de dit protocol, mentre ambdues Delegacions Permanents

no estessin d'acord sobre el mateix. Sense un acord ferm, qualsevulla deliberació nostra hauria estat totalment estèril quan no - inoportuna.

No hi hagué, dons, per part de la Molt-Il·lustre Sindicatura, la més mínima intenció de ferir els sentiments del seu Senyor i Copríncep francès, sinó el nobel afany de no agreujar, amb la - intervenció del Consell, el desacord que havia sorgit entre les - dues Delegacions Permanents, amb motiu de dit protocol.

En l'ordre estrictament jurídic, tampoc pot ésser estimada l'actitud del Síndic com una desobediència, ja que la facultat de convocar el Consell es cosa discrecional i privativa de la Sindicatura, segons les lleis i costums andorranes (Manuel Digest i Politar) de les quals n'és ressó i valiós antecedent l'acord per, - en cas parió, el Molt Il·lustre Consell de les Valls, en data de 10 de Juliol del 1882, a petició molt semblant a la del llavors - M.I. Delegat francès.

Percepció de Taxes.

Respectuosament i amb amarguesa sentim manifestar a aqueixa Delegació, que la seva afirmació de que la "percepció pel Consell de taxes ILLEGALs sobre mercaderies d'origen francès" no s'ajusta al Dret del Principat.

Es llegeix en el "Manual Digest" que els MM.II. Veguers (és a dir els lloctinents del Prínceps a les Valls), "No poden privar lo pescar, cassar, ni ordenar coses acerca de camins reals, boscos, aygues, comunals, arrendaments de ostals, tabernes, fleques, carceries, pesos, mesures, conductas de metges, cirugians, apote caris, treta de grans, preus de ells, quisties, talles, estranys, ports, entrada de grans, passatges, lleudes, gavelles, ni cosa en materia de servituts urbanas y rusticas o mestices, teyxir de draps y tela y en fin en tot lo concernent a la clara y bona política y economia de la terra". "Ans bé, deuen, quant requerits sian, donar tota ajuda, auxili y socors al Consell General per a millor fer y tenir y valer ses ordinacions, estatuts y arrestos - en estas cosas, com totas sien possades baix la protecció dels Prínceps y molt en particular los camins reals".

Aquest importantíssim text, fins suara respectat i del qual revindrem per a examinar tot el que fa referència a altres assumptes pendents, prova que el Consell General corresponent àmplies facultats, que el text cita, inicialment, "nominatim" i "ad-exemplum", per acabar amb un genèric de "tot lo concernent a la clara y bona política y economia de la terra", que, segons el propi "Digest" i "Politar", és sinónim de "govern de la terra".

Entre les facultats especialment citades, figuren les de imposar determinants tributs dels que, la ciència hisendista moderna, n'anomena "taxes"; i així trobem les "talles", "estranys", "ports", "entrada de grans" i "passatges" (els tres típicament idèntics als que, auara, impugna aqueixa Delegació), "lleudes", "gabelles" etc, és a dir una enumeració, de intenció no exhaustiva, de totes les formes de tributació existents en aquells temps.

Si el Consell correspon el "govern, la política i la economia" de les Valls, és evident que deu disposar dels recursos econòmics necessaris per a complir amb la seva funció de govern. Si avans l'economia de les Valls era més privativa i les seves necessitats no eren tantes, no pot ésser així raó per a considerar petrificades les seves facultats en aquest respecte, com no quedaren les de les Corporacions dels demés països, àdhuc la mateixa França. Els impostos i taxes deuen elevar-se i correspondre a aquelles necessitats.

Com diu el text transcrit, són els propis Veguers els que deuen donar tot auxili al Consell "per a fer tenir y valer ses ordinations, estatus y arrestos en estas cosas", en contra del que aconsella aqueixa Delegació, incitant àdhuc al seu incompliment. El mateix Manual Digest, diu: "379.- Los Estatuts, ordinacions y arrestos fets per aquell que té la facultad de estatuir, ordenar y arrestar (com esdevé en el Consell General), no necessitan la conformació de superior (Franch, March, Decis, 804, núm. 3 i 7)."

Certament, el Consell General a l'estatuir sobre aquestes qüestions, imposant tributacions, pot incórrer en defectes, com tota col·lectivitat humana: a) d'ordre tècnic i b) de justícia distributiva.

Reconeixem que l'economia de les Valls ha sofert en els dos ultims decenis un desenvolupament extraordinari i que les normes administratives de control en la percepció i en la inversió dels impostos i taxes poden haver quedat arcaiques, si bé aquesta Corporació està fent, progressivament, tot el que calgui, per a perfeccionar el seu tradicional sistema. Però ofesos protestem de la insinuació vingua de part dels representants del Príncep francès, que fereix la honorabilitat de tots aquells que són o han estat membres del Consell General, el qual ha passat sempre els seus comptes públicament, sense que s'hagi produït mai la més petita reclamació.

Si la nostra regulació afectés a la justícia distributiva, no guadrés la deguda igualtat per a tots o no respectés drets preestablerts, correspon als Prínceps, a propia iniciativa o a recurs del perjudicat, el modificar i fins anul·lar el nostre estatut o ordinació injusta. El nostre poder, no es, doncs il·limitat ni arbitrari. Però àdhuc que no hi hagués una norma escrita, tan clara com la recollida en els texts transcrits, la necessitat social hauria justificat la seva formació; majorment en un país com Andorra, regir fonamentalment per usos i costums.

Si l'origen de la norma jurídica està en la convicció declarada de una comunitat, forçós serà reconeixer la transcendència jurídica que té a les Valls tot acte constant i repetit, singularment quan aquest ha merescut l'aprovació i consentiment general. Si el principi quod principi placuit legis habet vigorem ha estat sempre subordinat, àdhuc en les fórmules més privatives del dret, a l'exigència d'una voluntat general, és precis no oblidar que el mateix assentiment general dóna lloc, especialment en els països de dret consuetudinari, a un dret no escrit, fill directe de la voluntat del poble, d'alcurnia no inferior a la d'aquell. Com diu el Dret romà vigent a Andorra (Modestino: 1.40, D., de Lebigus 0,3)

Omne ius aut consensus fecit, aut necessitas constituir, aut firmavit consuetudo.

Si las costum dels pobles ha estat àdhuc la principal font de les més belles i vàries institucions polítiques, difícilment - pot sorprendre que algunes normes del dret polític andorrà tinguin un caràcter marcadament consuetudinari. La força de costum és, a demés, tan extraordinària, a Andorra, que constitueix una magna - vis est i una altera i secunda natura.

Si, com hem vist, la percepció de "taxes" per aquest Consell General no és "il.legal", en general, tampoc ho esdevé pel fet de que la tributació recaigui sobre mercaderies precisament importades de França.

Tingui's en compte que Andorra i França no formen una unitat política ni econòmica. A part dels sentiments d'amistat i germanor que existeixen entre els dos països i de la justa admiració i agraïment que Andorra té pels nobles pobles francès i espanyol, el - lligament jurídic entre ambdues nacions prové del "personal" d'és ser Copríncep de les Valls el cap de l'Estat francès, abans el Rei o l'Emperador, avui el President de la República i, per tant, amb independència del règim polític i de l'Administració existent, en cada moment, en el país vehí.

Si mirem enrera, veurem com en èpoques passades sols pogueren pagar aquells impostos els espanyols i els francesos, ja que sols amb ells, com a veïns, existia possible comerç amb les Valls. Sols a ells s'aplicaren "estrany" i, segurament, els "passatges" i els "ports".

No desconeix el Consell la convenció de 1867 que s'esmenta - en el "Compte rendu" de la reunió abans esmentada, que tingué lloc a aqueixa Delegació Permanent, el 6 de Juliol d'enguany. Però, a demés, de que dita Convenció constitueix un nou reconeixement concordat de la facultat que correspon a aquest Consell d'establir impostos dons no es pot condicionar ço que no es té, cal no oblidar que cap de les limitacions que imposa dita Convenció s'han infringit; en primer lloc perquè les taxes esmentades no s'imposen únicament sobre productes francesos sinó sobre tots els que s'importin a Andorra, qualsevol que sigui el seu origen, amb el qual s'evita tota lesió al comerç francès i, en segon lloc, perquè l'impost que té establert el Consell General no és una taxa d'Aduanes, sinó més - bé un impost "indirecte sobre el consum" a imitació dels que té - establerts França i Espanya amb el que s'aconsegueix una estabilitat de preus semblant a l'existent en els dos països veïns i s'evita el "contraban" previst en la Convenció citada que, d'altra - manera, naixeria, inevitablement, i que fou la "ratio juris" d'aquella.

No hi ha, doncs, percepció il·lícita de cap tax, sinó continuïtat en una vella percepció, en tot temps reconeguda pels dos - Prínceps.

El Pressupost

Segueix en ordre aquest extrem, per la seva lògica connexió -

amb el que acabem de estudiar.

La lletra d'aqueixa Delegació recull la greu acusació continguda en el Manifest del M.I. Veguer francès, que, parlant d'Andorra, deia que era "...el sol país d'Europa que no tingui cap "pressupost" normal establert segons las reglas rigurosas e internacionalment admeses de contaduria pública i permetent aixis tots els abusos".

Aquesta greu acusació és incerta en el seu primer extrem i gratuïtament calumniosa en el segon.

El Pressupost com a senzill acte de previsió de "Ingresos" i "gastos" té una existència real a les Valls, que ningú no pot desconèixer, malgrat que el sistema o mètode seguit tradicionalment pugui no adaptar-se a les normes estrangeres i més modernes sobre comptaduria. L'autor francès M. Jean Cogul, en la seva obra "Etude Historique juridique et économique de l'Andorre", dedica tot un capítol a estudiar el pressupost de les Valls, copiant íntegrament el de l'any 1934.

Les imperfeccions tècniques que pugui tenir el nostre senzill sistema comptable, no impedeix que sempre s'hagi elaborat amb la més estricta justícia i s'hagi aplicat amb complerta honradesa, fins al punt de que jamai s'ha produït la més petita reclamació, n' s'ha donat lloc a escàndols de la Administració Pública tan freqüents en aquells països tan avançats en comptaduria, als quals aqueixa Delegació al-ludeix com a exemple.

El mateix M. Cogul, ens diu: "Une lente évolution s'est produite, permettant au Conseil Général de centraliser les recettes nouvelles à mesure qu'il étendait ses attributions administratives e legislatives". El perfeccionament professiu dels nostres sistemes és lleialment reconegut. Però si els Coprínceps creuen que l'evolució és massa lenta i que es necessària una moderna Llei de comptabilitat, a ells correspon, conjuntament el promulgar-la i a nosaltres l'obeir-la. debem seguir amb la nostra bona voluntat i lenta progressió, sense que es puguin culpar d'omissions normatives que no ens són imputables.

Els Telèfons

En la tantes vegades esmentada reunió de 6 de Juliol del 1953, digué aquest Molt Illtre. Delegat Permanent que "La France n'a jamais eu l'intention -comme certains l'ont insinué- de s'emparer du réseau téléphonique intérieur andorran". Mes malgrat la bona disposició d'aqueixa Delegació, la situació actual d'Andorra en aquesta matèria es veu perturbada per la ingerència d'organismes totalment extranys als Coprínceps i a aquest Consell, posant en perill la seva independència en aquest important mitjà de comunicació. En efecte, la línia principal de telèfons francesa, fou instal·lada a les Valls en virtut de la missió encomanada al Coronel Baulard i havia de ser retirada en cessar aquella missió. Però aquest acord s'incomplí al·legant que la Il·lustre Vegueria Francesa necessitava dita instal·lació per al seu servei oficial. Tampoc fou complerta la adscripció de dita línia telefònica al servei oficial de la Vegueria ja que, poc després s'obrí una cen-

tral telefònica francesa de caràcter públic que s'instal·là en l'administració de Correos francesos i es pretengué estendre dita xarxa telefònica als particulars, cosa que es paratizà mitjançant una Ordre d'aquest Consell.

Si de moment es volia dispensar a Andorra el favor de poder comunicar directament a França a través de línia francesa, lògic era que dita xarxa es conectés amb la típicament andorrana en forma anàloga, per exemple, a com ho féu Espanya.

Aquest Consell que, amb tant de gust escoltà les manifestacions d'aquest Delegat Permanent, sols desitja que es restableixi, tant de jure com de facto, el dret d'Andorra d'organitzar els seus telèfons, sense ingerències alienes al seu govern i en forma que no afecti a la seva independència.

Els Camins Reals

La facultat de construir, fer construir i tenir cura dels camins reals correspon al Consell, segons el capítol II del Manual Digest.

El Polítar dedica tot el capítol IV a fixar amb minúcia extrema, la forma en que el Consell deurà tenir cura de dits camins. Tots els tractadistes de dret andorrà són coincidents a admetre que aquesta facultat és privativa del Consell i així ho confirma una de les més antigues costums d'Andorra. Mai ha cedit el Consell aquesta facultat que, pròpia d'una institució permanent, és indelegable. Mes, malgrat aquesta àmplia atribució, el Consell de les Valls ha acceptat sempre, amb agraïment, la intervenció dels tècnics francesos i espanyols per al millor compliment de la seva missió.

La minuciositat esmentada dels nostres llibres clàssics, amb referència a medis primitius, amb que el Consell regulava l'execució de les obres, pot ésser aplicada, també, als mètodes moderns de construcció.

Si s'hens assessora per a progresar en matèria comptable no sens pot criticar o prohibir qualsevol avanç en aquesta matèria. Cert que el quadern de clàusules de la concessió de la F.H.A.S.A. es diu que cap a les carreteres que dita entitat s'obliga a construir, com una contraprestació a les concessions, podrà ser feta sense que els projectes hagin estat aprovats per les autoritats tècniques es determinen. Però forçós és reconèixer que aquesta intervenció tècnica no implica ni pot implicar cap limitació de les facultats d'aquest Consell. Per el contrari, la clàusula en qüestió, sols és un reflexe d'un clàssic pacte, perfectament estudiat en dret civil, en virtut del qual es delega a una persona aliena a una convenció, la forma de portar a terme determinada prestació. Pacte freqüent en moltes estipulacions jurídiques, té un àmbit perfectament limitat, que ni pot subsistir quan el vincle contractual s'ha extingit, ni es pot ampliar sense desnaturalitzar la seva típica configuració jurídica. Si la intervenció dels tècnics referits estava ordenada i dirigida per a determinar i, en certa manera, garantir, el compliment d'una determinada relació contractual, és natural que hagi cessat quan l'entitat concessionària ha

deixat de tenir cura, quan menys de facto, de les carreteres que venia obligades a construir i conservar, i han caducat ja tots - els terminis previstos. La intervenció tècnica referida, limitada a assegurar una prestació contractual, no pot continuar subsistent quan la construcció o reparació ja no té per causa u origen l'esmentat negoci jurídic.

El Consell al confiar a diferents contratistes, previ concurs-subasta, la reparació de les seves carreteres, no ha tingut en compte cap altra condició que la merament econòmica, seguint - així una prudent política d'estalvi i la normació vigent en totes les nacions.

Però, aquesta lògica actitud del Consell, de profunda defensa dels seus drets, no significa pas refús a la col·laboració - dels enginyers francesos i espanyols. El Consell mancat d'experts en aquesta matèria, no sols no refusa dita col·laboració sinó que àdhuc la demana, sempre que no signifiqui cap alteració en l'Estatut polític d'Andorra ni adscripció permanent a serveis estatals d'altres països. Per això no comprenem, com en un afer merament - administratiu, que per a res interfereix l'autoritat del Copríncep Francès, es pretengui, ara, a l'empar d'una clàusula estrictament contractual, ja extinguida i en tot cas de reduït àmbit, limitar les nostres seculars facultats.

Radiodifusió

Convé fer un petit resum de l'esdevingut en aquest afer, per apreciar l'esperit prudent i l'exacta justícia amb que el Consell General ha tractat aquest enverinat assumpte.

En virtut de "concessió" d'aquest Consell, de data 19 d'Agost del 1935 (negada fins fa poc per la Delegació del Príncep - francès, que ara la defensa a ultrança) s'instal·là a les Valls, amb el caràcter d'exclusiva, una emissora que funciona al "Roc de les Anelletes", amb el nom de "Radio Andorra".

Ultimament, els hereus de dit concessionari súbdits andorrans, introduïren a les Valls, a nom seu -desembre del 1952- important material radiofònic francès per a la instal·lació d'una altra Emissora. El Consell, va entendre que la nova Emissora no podia instal·lar-se per no tenir la necessària "concessió administrativa", que, per altra part, tampoc podia ésser atorgada sens vulnerar la "exclusivitat" de la ja existen. Per aqueix motiu va ordenar el "prescintatge" del dit material, que va ésser complert pel Batlle Episcopal el dia 9 de Desembre del 1952.

El dia 30 de maig d'enguany, l'Honorable Sr. Batlle francès, per ordre del M.I. Sr. Veguer Príncep francès, procedí al "desprescintatge" del diu material radiofònic, i s'inicià a la seva instal·lació al "Roc dels Escolls", d'Andorra la Vella, propietat - d'aquells esmentats andorrans i hereus del primitiu concessionari, amb violació del règim jurídic existent a les Valls.

El Consell General, vetllant per la pau d'Andorra, enormement perturbada amb motiu dels fets referits, sol·licità dictament

a dos Il-lustres jurisconsults i tan prompte arribaren al seu poder, prengué en data 8 de Juny del 1953, de conformitat amb dits dictamens, els següents acords: 1) declarar la "caducitat" de la concessió; 2) Ordenar el tancament de la "Radio Andorra", en funcionament; 3) Retirar el "passaport" al marit de la pubilla del primitiu concessionari, que s'havia fet andorrà amb motiu del seu casament; atès que en documents públics presentats, continuava usufructuant per propia voluntat, la seva nacionalitat d'origen, o sigui l'espanyola, incompatible amb l'Andorrana.

Tot seguit el Consell donà les ordres per a l'inmediat compliment dels seus acords. Però, el 15 de Juny, el M.I. Delegat de la Mitra d'Urgell, ens comunicà que havia acceptat un recurs, amb efectes "suspensius" contra nostres acords 1er i 2° ("caducitat" de concessió i tancament de la Radio Andorra, en funcionament) interposat pels que actualment exploten Radio Andorra sense cap classe d'autorització del Consell General. I, amb data 28 de Juliol del 1953 el M.I. Delegat del Copríncep francès ens assabentà haver admès també amb efectes "suspensius" el recurs que, contra el nostre acord 3er (retirada del passaport al marit de la pubilla del primitiu concessionari que s'havia fet andorrà amb motiu del seu casament) havia interposat el marit de la concessionaria.

No es pot, precisament, culpar de remís i molt menys encara de parcial, a aquest Consell General. Si l'assumpte hagués quedat únicament sota la seva competència, estaria ja resolt, per directa execució dels seus propis acords. Però, l'existència dels recursos plantejats i admesos, per una i altra Delegació, amb "efectes suspensius" i no havent-se decidit encara els dos Coprínceps aprovar la caducitat de la concessió, ajorna la definitiva solució del problema amb totes les seves conseqüències. No pretenem, amb aquestes paraules, culpar a les nostres dues Delegacions, de ajornament d'aquesta qüestió. Lleialment estimem que els recursos amb dret, davant els nostres Prínceps contra les nostres resolucions, constitueixen l'única garantia que els andorrans tenen dels seus drets individuals. Però el que difícilment pot admetre's i comprendre's és com es pot fer responsable a aquest Consell de la interposició d'uns recursos contra els seus acords, tant més quant a l'acceptació dels mateixos és conseqüència directa i exclusiva de la lliure decisió dels representants directes dels nostres Prínceps sense cap intervenció del Consell.

Són, doncs, els Prínceps, qui, amb la seva alta competència i màxima responsabilitat, deuen arbitrar una solució. El Consell, compli la seva missió i no li es possible, legalment, intervenir en aquest afer. Qualsevol intervenció seva constituiria un acte il·lícit, totalment subversiu i oposat al nostre ordenament jurídic.

Mes conjuntament a la situació interina esmentada s'està produint un altre fet amb total oposició al dret d'Andorra. En efecte, la titular, per herència, de la concessió exclusiva de radiodifusió, que motiva la construcció i funcionament de l'actual emissora del "Roc de les Anelletes", està construint una altra emissora en lloc i amb material distint sense haver obtingut cap nova concessió per aquest Consell. La infracció que això suposa a la llei d'Andorra és evident. Amb tot, es segueixen dits treballs per simple decisió unilateral, plantejant a Andorra una situació

ajurídica, que constituïria de perdurar, un gravíssim precedent - per l'esdevenidor. Es evident que si la concessió no subsisteix, com creu aquest Consell, que acordà la seva caducitat, no pot fer-se reviure per un acte unilateral, per més poderoses ajudes que - rebi.

Agreuja més la qüestió que, segons la comu opinió, l'esmen-tada titular actua com a fiduciària d'altres interessos més o me-nys paraestatals, ço, que d'ésser cert agreujaria la qüestió al - efectar l'equilibri polític d'Andorra que s'ha procurat mantenir en tots els aspectes de la seva vida i d'una manera especial en - l'atorgament de concessions.

No s'escapa a la nostra atenció, que la presència en la -- lluita de grups financers, algun amb interessos paraestatals, i, per tant, tots amb potència certa, agreuja la qüestió i accentua la preocupació d'aquest Consell General, sempre desitjós de la pau del Principat.

El Consell sols aspira a que, amb la màxima rapidesa, els - seus Prínceps arribin a un acord amb solució nova, en la que que-din salvaguardats tots els drets i, a l'ensem, permeti, a aquest Consell General, d'obtenir d'una o altra manera, una important - font d'ingresos, que tant necessària li és per a dur a terme la cosa pública que té confiada. L'apassionament que aquest problema ha causat s'esvairà a l'instant que es resolgui, pels Prínceps, - aquest afer, ja que la principal causa de la perturbació existent, no està precisament en aquestes Valls, sinó fora d'elles.

Equiparació dels Francesos als Andorrans

L'equiparació de drets civils entre francesos i andorrans - és vella i tradicional a Andorra. No sols per aplicació de fona-- mentals principis de Dret, sinó per lògic i just agraïment al no- ble poble francès.

Aquesta situació jurídica no ha estat mai alterada a les - Valls. L'únic que ha esdevingut és que el Consell, interinament - no es redactés l'Estatut pertinent, establí, amb caràcter provisò- ri, unes normes semblants a les vigents en la major part de paï-- sos, àdhuc França, exigint certes condicions per la constitució - de Societats per l'exercici del comerç i per l'adquisició d'aquells - béns que, per la seva naturalesa, comporten certa sobirania, en - una porció del territori andorrà. País extremadament reduït, el d'Andorra, son necessàries lleis especials per a evitar l'excessi- va absorció dominical de les seves terres i la seva desnaturalit- zació demogràfica. A aquest fi obeeix l'antiga llei de adquisició de la nacionalitat andorrana, de tan rígida, com justa concepció. Política demogràfica de defensa, és totalment necessària per a - que els petits països no perdin el seu caràcter i independència. Obrir lliurement les Valls als estrangers implicaria la desnatura- lització de les mateixes.

Les normes provisòries referides no són, sota cap aspecte, una postura eglocèntrica ni xenòfoba, sino una justa i ponderada

aplicació d'unes normes jurídiques a unes necessitats físiques, - imposades per la deruïda extensió del Principat, l'equilibri de - forces en que es fonamenta el seu edifici polític.

Per altra banda sap prou bé aquesta Delegació, que en matèria de Radio-Difusió, aquest Consell ha pres, per la seva part, tots els acords i va ordenar totes les mesures que estaven dintre als límits de la seva competència per a resoldre aquest afer. Com hem dit abans, la resolució no competeix, ara, a aquest Consell, sinó als seus dos Coprínceps, únics responsables, dit seguit en termes de Dret, de la demora que pugui tenir aquesta qüestió.

Mai s'ha negar el Consell a complir les ordres emanades dels seus Coprínceps. Seria àdhuc absurd suposar-ho, si es té en compte que les mesures coercitives per exigir el compliment de les lleis, sols les tenen, fonamentalment, els dos Coprínceps.

Si la llei ha estat infringida per aquest Consell, el més adequat, dintre d'un just ordre jurídic, és exigir-li el compliment i demanar als Consellers les responsabilitats que els texts legals preveuen per aquests casos. Però si la norma no ha estat infringida, com esdevé en aquest cas, es evident que les sancions esdevenen una mesura injusta i, ademés, pertorbadora, ja que les sofreix un poble que sempre s'ha mantingut fidel a les seves tradicions i a la suprema dicissió dels seus dos Coprínceps. L'únic que no pot fer Andorra, perquè constituiria una violació del seu més sagrat dipòsit, es minvar la seva independència política ni deixar de respectar, a l'ensem, als seus dos Coprínceps. Mentre aquest dos no es posin d'acord en la resolució dels problemes fundamentals de les nostres Valls, el nostre poble sols deu esperar, amb la confiança de sempre, la seva resolució, que, com sempre, - serà la més addient als interessos de les nostres Valls. El petit retard que d'aquesta dual coincidència de voluntats se'n pot derivar, ha estat sempre sobradament compensats, com ho demostra la història d'Andorra. Qualsevol altra actitud, fóra atentatori contra el dret d'Andorra i contra la seva co-sobirania.

Altres afers

Les exigències del temps modern deixen també senti-se en aquestes Valls, produint noves necessitats i amb elles nous problemes, amb tota la seva transcendència econòmica i jurídica.

Es evident, doncs, que s'imposa una legislació complementària, que sense modificar el tradicional Estatut jurídic d'Andorra, ans bé inspirant-se amb ell, resolgui, d'una vegada, les múltiples qüestions presentades i que, previnguin la repetició dels fets - que avui lamentem. Perquè Andorra pugui seguir normalment el progrés que les circumstàncies modernes han portat a la seva vida, - són necessàries noves lleis complementàries del seu Estatut polític-social, com per exemple: Lleis sobre lletra de canvi concessions administratives, expropiació per utilitat pública, propietat intel·lectual, industrial, minera, etc...

Materies aquestes totalment noves a l'actual Estatut jurídic d'Andorra, exigeixen uns especials coneixements tècnics que, lògic

és confiar, en principi, als nostres dos Coprínceps, tant per ser expressió del seu alt imperi com per la seva major competència.

Es possible que aquest Consell hagi errat en algunes de les seves resolucions. Fóra orgull excessiu creure que aquest Consell pot ésser una excepció a la regla general de la fal·libilitat humana. Però pot tenir la plena seguretat, aquesta Delegació, que - en tots els seus actes sols hi ha hagut una intenció: la defensa de l'Estatut polític d'Andorra i el major bé per a aquestes Valls.

Per tot això el Consell en nom del poble andorrà té l'honor d'aprofitar l'ocasió de contestar la vostra lletra, per a significar aquesta Delegació Permanent la seva respectuosa sotsmissió a Sa Excel·lència al seu Illtre. Copríncep francès i al desig de que una vegada aclarida la nostra noble i patriòtica actuació, voldrà reconsiderar l'estat de les qüestions referides a la llum de les consideracions que procedeixen, i resoldre els problemes plantejats, d'acord amb els Costums de les Valls, deixant sense efecte les sancions imposades i les decisions contingudes en la darrera lletra d'aqueixa Molt Illtre. Delegació. Així ho esperem del vostre respecte i estima a les nostres lleis i a aquestes Valls.

P.O. del M.I. Consell General. El Secretari interí. R. Riberaigua.

17.- Respuesta del Ministre des Affaires Etrangères a la "question écrite" de Michel Debré en el Conseil de la République.
(8/XII/53)

4305.- M. Michel Debré demande à M. le ministre des affaires étrangères s'il est possible de savoir pour quelles raisons un conflit d'est élevé entre la France et le conseil des vallées d'Andorre, et les motifs qui justifient les mesures prises par le Gouvernement français à l'égard des Andorrans. (Question du 16 juin 1953)

Réponse.- La principauté d'Andorre jouit d'un statut particulier hérité de l'époque féodale qui assure aux habitants des vallées, sous la tutelle bienveillante et traditionnellement confiante de ses deux coprinces, le chef de l'Etat français et l'évêque d'Urgel, une existence à bien des égards privilégiée...

5º Radio.- Le conseil des vallées a accordé en 1935, une concession d'émission radiophonique à un Andorran, M. Vila Ribes, laquelle concession était subordonnée à l'approbation des deux coprinces. Celle du coprince français n'a été donnée qu'à titre précaire, sous la condition expresse de la rédaction d'un cahier des charges qui n'a jamais été établi. On a prétendu que la concession avait été cédée régulièrement aux exploitants du poste, mais en vertu, de ses clauses mêmes, une telle cession n'aurait eu aucune valeur sans ratification des coprinces. Le poste continua ses émissions après l'occupation de la France, occupation au cours de laquelle l'exploitant, M. Trémoulet, de Radio-Toulouse, eut une attitude antifrançaise qu'il le fit condamner à mort à la libération. Par la suite, il bénéficia d'un acquittement "par contumace" - fait sans précédent: Les émissions du poste sur des longueurs d'onde appartenant à des pays étrangers en vertu des conventions internationales, provoquèrent auprès de la France, responsable de la principauté devant les puissances, des protestations diplomatiques. Certaines ont été faites en raison du caractère immoral des annonces publicitaires, qui d'ailleurs ont valu à l'exploitant d'être condamné à une amende de 50.000 pesetas. En dépit des injonctions sans cesse renouvelées du coprince français, le fonctionnement, a tous points de vue irrégulier, de Radio-Andorre n'a pas cessé. Cette attitude a amené le coprince à envisager, en accord avec le concessionnaire, de soumettre au conseil des vallées et au coprince de la mitre, la création d'une nouvelle société destinée à exploiter régulièrement la concession. Le matériel introduit en Andorre a été mis sous scellés par le conseil général des vallées en décembre 1952. Le coprince français, qui n'avait jamais cessé de rechercher un règlement satisfaisant de cette affaire avec le coprince de la mitre, a saisi ce dernier, le 12 mars 1953, de nouvelles propositions comportant l'établissement en commun d'un cahier des charges. Les points suivants étaient suggérés: contrôle des émissions de publicité pour éviter des émissions immorales ou licencieuses; droit pour le coprince français d'interdire des émissions qui porteraient -

préjudice au renom, aux intérêts internationaux, à la sécurité - ou au prestige de la France; contrôle des émissions de caractère religieux par le coprince évêque; en outre, le coprince suggérait que si la société exploitante faisait de la publicité, cette publicité qui, jusqu'alors, n'avait rapporté aux vallées que des redevances désisatoires en comparaison des bénéfices réalisés, servirait, en dehors de la couverture des frais d'exploitation: a) à permettre aux vallées le développement des services d'hygiène, d'assistance, de tourisme, etc.; b) à dédommager la presse; c) à venir en aide aux œuvres du coprince de la mitre. Ces propositions étaient subordonnées à la fermeture préalable du poste illégal. Si cette condition n'était pas remplie, le coprince français se réservait de prendre toutes dispositions - pour assurer la défense de ses droits. En même temps qu'il poursuivait la discussion avec l'évêque d'Urgel, le coprince français agissait auprès du conseil des vallées pour lui demander de modifier son attitude. Ce dernier n'ayant pas accueilli les demandes qui lui étaient présentées dans un esprit de conciliation, le coprince, après de nombreuses mises en garde, a décidé d'annuler - un certain nombre de mesures qui avaient été prises en 1949 en faveur des Andorrans et de revenir au statu quo ante. C'est ainsi qu'a été rétablie une réglementation plus stricte de la circulation entre la France et la principauté. Le coprince français déplore que, sous l'influence d'éléments hostiles à la France, une campagne de presse tendancieuse ait été organisée. Des journaux qui n'avaient jamais protesté contre la publicité faite par M. Trémoulet ont même prétendu que les mesures de fermeture adoptées récemment visaient à imposer le fonctionnement, en Andorre, d'un poste de radio pour le seul profit de certaines personnalités! De telles assertions ne reposent, il est inutile de le souligner sur aucun fondement. Le coprince, qui s'est toujours tenu à l'écart des questions posées par l'exploitation commerciale du poste, désire voir régler l'affaire de la radio sur la base des principes suivants: a) le poste ne doit pas être la propriété exclusive d'un particulier ou d'un groupe d'intérêts privés pouvant, par leur action, porter préjudice à la France; b) un droit de contrôle sur les émissions doit appartenir aux deux coprinces. Le coprince français n'a en vue que l'intérêt des populations de la principauté. Il est en droit d'attendre des représentants de celles-ci une attitude de compréhension à son égard dans toutes les questions litigieuses actuellement en suspens. Si c'est ainsi que doivent être interprétées les dernières délibérations du conseil des vallées, le coprince ne pourrait que s'en féliciter. Il est prêt, comme il l'a toujours été, à recevoir les délégations de l'assemblée andorrane.

18.- Memorandum del Excmo. Sr. D. Ramón Iglesias, Obispo de Urgell al Excmo. Sr. René Coty, Presidente de la República francesa. (22/III/54)

Seo de Urgel, 22 de marzo de 1954.- Excelentísimo Señor: Como anticipé a V.E. en mi carta del 22 de febrero próximo pasado, me complazco en remitirle adjunta una síntesis de los hechos que, a mi juicio, han originado los actuales conflictos y malestar en el Principado.- Es tal su diafanidad, que abrigo la convicción de que, si los importantes asuntos que reclaman la atención de V.E., le permitiesen examinarlos objetivamente, no tardaría en hallarse la justa solución, por tanto tiempo esperada.- Aprovecho gustoso la oportunidad para reiterar a V.E. los sentimientos de mi más alta consideración, y mi bendición más efusiva.- Ramón Iglesias Navarra, Obispo de Urgel (Rubricado)- Excmo. Sr. René COTTY, Presidente de la República Francesa, Co-Príncipe de Andorra- PARIS.-

MEMORANDUM

Que el Obispo de Urgel tiene el honor de presentar a la consideración de su Excelencia el Co-Príncipe francés, relativo a los asuntos de Andorra que, a su juicio, más han contribuido a crear un estado de división y malestar en el Principado.

I ORDEN PUBLICO EN LOS VALLES

A) Prescindiendo aquí de los derechos históricos preeminentes de la Mitra en el Principado, "de facto" comparte actualmente en perfecto equilibrio su soberanía con su Excelencia el Presidente de la República francesa.

B) Por lo mismo, durante la ocupación de Francia por los alemanes, la Mitra de Urgel por sí sola veló, no sólo por la tranquilidad y bienestar moral y material de los Valles, sino también por la autoridad y prerrogativas del Co-Príncipe francés, como por las suyas propias.

C) No podía, por consiguiente, esperar que liberada Francia de las Fuerzas invasoras, el Ministerio de Asuntos Exteriores Francés enviase el 16 de Noviembre de 1944 a Andorra, sin previo acuerdo con la Mitra, por primera vez en la historia, CIEN Gendarmes. En vista de lo cual, la Mitra, usando de su derecho, se creyó en el deber de enviar también a Andorra, 24 horas después, sin previo acuerdo con el Do-Príncipe francés, CIEN Guardias Civiles, "para compartir con su Excelencia la carga, la responsabilidad y el honor de velar por la independencia, orden e inviolabilidad del territorio del Principado" (Carta de S.E. el Obispo de Urgel a S.E. el General de Gaulle, de 9 de Diciembre de 1944).

II SISTEMA ELECTORAL

A) Por costumbre inmemorial y más concretamente por la "Nova

Reforma" de 1866, el Derecho de sufragio activo y pasivo en Andorra estaba reservado a los ciudadanos varones, cabeza de familia.

B) Por la presencia en Andorra, con ocasión de las Obras de la F.H.A.S.A., de elementos extraños que dieron lugar a graves incidentes, se estimó prudente ampliar el sufragio activo a todos los andorranos mayores de 25 años, y el pasivo, a los de 30, fueran o no, unos y otros, cabeza de familia; lo cual se hizo por Decreto en 1933.

Pasadas aquellas circunstancias, el pueblo andorrano, por medio de su Consejo y autoridades locales, manifestó deseos de restablecer la primitiva legislación: deseos que ambos Vegueres, debidamente autorizados por los Co-Príncipes, convirtieron en realidad al derogar, por Decreto de 2 de Octubre de 1941, el de 1933.

C) Conforme a esta Ley antigua, restablecida, se verificaron las elecciones correspondientes a 1941 1943, y se convocaron con la reglamentaria anticipación, las que habían de celebrarse a mediados de Diciembre de 1945.

Confeccionadas y puestas al público, con un mes de anticipación, las Listas electorales, de acuerdo con la Ley entonces vigente, la Delegación Permanente de Perpiñán comunicó a la de la Mitra, seis días antes del señalado para las elecciones, que no reconocía validez al Decreto de 1941, ni a las elecciones que conforme al mismo se celebraran.

D) No pudo la Mitra avenirse a esta pretensión: 1º, porque habiendo tenido los Servicios del Co-Príncipe francés, con anticipación, conocimiento de la forma en que iban a verificarse tales elecciones generales, ninguna objeción habían hecho a las mismas; 2º, porque la suspensión de tales elecciones produciría una verdadera turbación pública en Andorra; y 3º, porque la Delegación Permanente del Co-Príncipe francés se arrogaba atribuciones que no tenía, derogando unilateralmente un Decreto, promulgado cuatro años antes por los Co-Príncipes. La Mitra se declaraba, no obstante, dispuesta a aceptar para el futuro las modificaciones en la Ley electoral que se estimaran convenientes.

A pesar de estas observaciones, que aún hoy consideramos ponderadas, los Servicios del Co-Príncipe francés publicaron su decisión, por medio de edictos en cada parroquia, la víspera de las elecciones, introduciendo así en los Valles un procedimiento perturbador.

E) Verificadas, con todo, las elecciones conforme al Decreto vigente de 1941, se comprende la difícil situación creada entre los Servicios del Co-Príncipe francés y el Consejo así elegido: situación que la Mitra trató por todos los medios de suavizar, buscando y hallando una solución aceptable, que permitiese, sin pérdida de prestigio, salvar aquella dificultad.

Se avino, en efecto, a la promulgación de un Decreto que restableciese las disposiciones del de 1933, a condición de que el Consejo elegido fuese reconocido por los Servicios del Co-Príncipe francés; con lo cual quedó también esto solucionado.

III RADIO ANDORRA

A) Esta cuestión dura casi desde mediados de 1945. Inicióse por parte de determinados organismos franceses con una persecución manifiesta contra los Señores Puiggrós y Trémoulet, a quienes se llegó a condenar a la última pena. Al mismo tiempo intentaron llevarse violentamente de Andorra al entonces Director de la Radio, Mr. Laffont; atentado que no se consumió por impedirlo la presencia del Veguer Episcopal.

Todo ello ponía de manifiesto el propósito de apoderarse de una manera u otra, de la Emisora; lo cual obligó a la Mitra a su defensa. Esto explica y justifica plenamente su ulterior actuación.

B) Abandonada esta táctica, los Servicios del Co-Príncipe francés, fundándose en que la autorización para el funcionamiento de la Radio había sido dada a precario y condicionada a la firma del "Cahier des Charges", la declaraban sin efecto, por no haberse cumplido la expresada condición.

La Mitra, reconocido el principio, sostuvo que "no se podía ignorar el hecho de su funcionamiento durante tantos años": hecho que, por ser público y sin reclamación alguna, envolvía una tácita aprobación, y creaba un derecho de posesión que debía, al menos, ser considerado.

C) Por nota del 14 de Octubre de 1947, la Veguería francesa sugirió la constitución de una Sociedad para la explotación de la Radio-Difusión en Andorra; propuesta que, si bien contenía puntos razonables y merecedores de estudio, no pudo llevarse a examen por la presión ejercida simultáneamente desde Francia con Interferencias, por ejemplo, y otras medidas.

La Mitra por su parte, deseosa de una solución satisfactoria para todos, y persuadida de la importancia jurídica del problema, propuso someter la cuestión a informe de dos juriconsultos, uno por cada Co-Príncipe: propuesta que no fue aceptada por el Sr. Veguer de su Excia. el Co-Príncipe francés.

D) Así las cosas, el 27 de Abril de 1948, Dña. Dolores Vila de Puiggrós, hija y heredera del concesionario, D. Buenaventura Vila, recibió del Sr. Veguer francés una comunicación en que Su Excia. el Co-Príncipe, Presidente de la República francesa, retiraba expresamente la autorización que, a precario y condicionada, había concedido en julio de 1939: de cuya comunicación termiante envió la Veguería francesa copia a la Mitra.

El 26 de Abril de 1949 comunicaba de nuevo a la Sra. Vila la inexistencia de la concesión, intimándola el cese de las emisiones.

E) Surgidas poco después graves discusiones entre la Sra. Vila y sus socios, Sres. Trémoulet y Kierzkowski, supo la Mitra por una y otros, con verdadera sorpresa, que el Sr. Puiggrós había traspadado, desde un principio, en nombre de su Sra. esposa, por documento secreto, la debatida concesión a dichos Señores Trémoulet y Kierzkowski; hecho de tal gravedad que podía envolver la pérdida de la concesión.

Mientras tanto los Señores Trémoulet y Kierzkowski habían - llevado el asunto a los tribunales de justicia.

F) La Mitra hubo de protestar formalmente de que el Sr. Puig grós, sin conocimiento ni autorización alguna de parte de aquélla, hubiese introducido en Andorra un material que hechos posteriores demostraron estar destinado a la construcción de una nueva Emisora; y de que vieran la luz pública en libro de Louis Nogueres "LA RADIO AUX FRONTIERES", entregados así a la voracidad de la prensa, documentos cruzados entre ambas Delegaciones Permanentes, que la Mitra consideraba y considera cubiertos por el secreto.

Con esa divulgación unilateral las diferencias de puntos de vista y tramitaciones entre ambas autoridades pasaron a ser objeto de apasionadas disputas periodísticas, con notorio perjuicio para una resolución armónica del problema.

G) A la nota de Su Excia. el Co-Príncipe francés de 11 de - Marzo de 1953, subordinando toda ulterior negociación al previo - cierre de la Emisora, contestó la Mitra, el 27 de Abril, proponien- do, como más eficaz, el que las Delegaciones Permanentes se pusie- ran de acuerdo acerca de las condiciones que habrían de imponerse a quienesquiera que se otorgase en definitiva el funcionamiento de la Radio-Andorra. Y si -lo que no era de esperar- tal acuerdo re- sultase imposible, ir entonces, lamentándolo mucho, al cierre; pe- ro no provisional, sino definitivo de toda Radio en Andorra.

H) A esta propuesta que la Mitra creía y sigue creyendo razo- nable, contestaron los Servicios del Co-Príncipe francés con el - montaje de la nueva Emisora, si bien declararon de palabra y por - escrito que "no se pondría nunca en marcha sin previo acuerdo con la Mitra".

Al mismo tiempo que el Gobierno francés suprimía algunos pri- vilegios tradicionales, favorecedores del turismo en Andorra, el - Veguer francés, en nombre de Su Excia. el Co-Príncipe, exigía arbi- trariamente a todos los extranjeros que por la frontera con Francia quisieran entrar en el Principado, MIL FRANCOS: hecho insólito, - que la Mitra se abstiene de calificar, y que unido a los anterio- res, produjo notoria y lógica tirantez entre la Veguería francesa, y el Consejo y moradores de los Valles.

I) Esta tirantez hubiera sido aún mayor si la Mitra, en aras del común prestigio de los Príncipes y de la tranquilidad del país, no hubiese medido y ponderado su actuación en aquellas circunstan- cias.

Movidos por esta línea de conducta, su Delegado Permanente y su Veguer accedieron gustosos a trasladarse a Perpiñán el 16 de Julio de 1953, para examinar conjuntamente con los Señores Delega- do y Veguer de Su Excia. el Co-Príncipe, los principales problemas de Andorra: entrevista que se reanudó en Seo de Urgel, el 9 de A- gosto siguiente.

En lo que concierne a la Radio, los representantes de la Mi- tra propusieron:

- 1º. Confirmación de la caducidad de la anterior concesión.
- 2º. Constitución de una Sociedad con capital equilibrado, - 50% franco-andorrano y 50% hispano-andorrano.
- 3º. Necesidad del PLACET de cada Co-Príncipe para formar - parte de su grupo respectivo de accionistas.
- 4º. Integración en la Sociedad de los derechos afectados por la caducidad o equitativa indemnización de los mismos.
- 5º. Aprobación del "Cahier des Charges" con las siguientes - bases: a) Emisiones religiosas periódicas, exclusivamente católicas, controladas por la Mitra; b) Derecho de VETO para cada Co-Príncipe sobre Emisiones de carácter político; c) Control técnico por los Servicios de ambos Co-Príncipes; d) Canon anual a satisfacer - al Consejo; y e) Porcentaje sobre ingresos de publicidad.

Siempre creyó la Mitra que esta propuesta desinteresada y - justa -¿quién podrá ponerlo en duda?- sería aceptada por el Co-Príncipe francés, en cuanto de ella tuviese noticia; pero, sin que se sepa porqué, no se ha recibido contestación.

La Mitra, constante en su vivo deseo de resolver éste y todos los problemas que a Andorra se refieren, tiene interés en hacer constar que si en la distribución de beneficios materiales de la explotación de la Radio puede ser más o menos generosa con quienes la exploten, no puede ceder un ápice, como es lógico, ni en punto al control de moralidad y doctrina católica, ni en sus derechos de co-soberanía e intervención sobre la Emisora, de quienquiera que sea.

IV CARRETERAS

En torno a las mismas se ha planteado recientemente, a nuestro entender sin el menor fundamento, otro conflicto entre los Servicios del Co-Príncipe francés y el Consejo de los Valles.

Como compensación a la concesión de los saltos de agua otorgados a la F.H.A.S.A., esta Sociedad hispano francesa se comprometió a construir determinadas carreteras en el Principado: carreteras que, para ser entregadas, debían ser reconocidas y aprobadas por personal técnico.

La Mitra, con la buena fe tradicional en ella, dio su conformidad a que dicho control técnico fuese ejercido por el Director - General de Puentes y Caminos de Francia, Mr. Creixent, quien cumplió su misión satisfactoriamente.

No obstante, ahora se pretende por los Servicios del Co-Príncipe francés, que siga supervisando las carreteras de Andorra, incluso cuando las reparaciones de las mismas las lleva a cabo el Consejo a sus propias expensas.

Con ello, se advierte a la Mitra a qué pueden conducir sus - condescendias.

V DERECHOS DE FRANCESES Y ESPAÑOLES EN ANDORRA

Francia y España, llevadas de su inmemorial generosidad para

con los andorranos, -sin duda, en atención también al reducido número de éstos-, les han concedido, sin exigir reciprocidad, el que puedan ejercer libremente en cada una de dichas naciones, sus profesiones como si fueran naturales del país.

El Veguer de Su Excia. el Co-Príncipe, se empeña en que haya reciprocidad en Andorra para los franceses; lo cual, en un territorio y población tan reducidos, traería graves dificultades para la vida de los andorranos, que su Consejo quiere evitar.

La Mitra por su parte se limita a exigir que, puesto que las mismas razones de reciprocidad militan en favor de los españoles, - se conceda a éstos exactamente lo mismo que se conceda a los franceses.

¿Habrà quién estime desmesurada su pretensión?

VI CONSECUENCIAS

Esta lamentable incomprensión entre los Co-Príncipes, la desconfianza y susceptibilidad entre sus respectivos Servicios, la mala inteligencia entre la Veguería francesa y la Sindicatura, las duras sanciones económicas impuestas, como represalias, a los andorranos, han creado un verdadero malestar en los Valles con evidente quebranto para nuestra común autoridad y prestigio, impidiendo, además, la obra constructiva y positiva que el Principado angustiosamente necesita y pide.

Porque su progreso material extraordinario se ha producido - en estos 20 años, sin contar siquiera con una sola disposición -- acerca de Beneficencia, ni de Registro de Propiedad, ni de Administración, ni de Impuestos ni Presupuestos, ni de nada de lo que regula y ordena la vida ciudadana de cualquier país civilizado.

El Veguer Episcopal ha sugerido a sus sucesivos Colegas, en el decurso de estos años, la necesidad de nombrar unas comisiones mixtas, reducidísimas, de técnicos, que elaboraran un anteproyecto de Ley con mornas generales para el desenvolvimiento de la vida - ciudadana en Andorra; pero tales sugerencias han cedido el paso - al afán de ganar adeptos para su punto de vista particular en - aquellos conflictos arriba apuntados, ahogando así los intereses particulares, que tras aquella se ocultan, toda idea desinteresada.

Por eso la Mitra confiadamente espera de Su Excia. el Presidente de la República francesa en calidad de Co-Príncipe de Andorra, que, examinados los hechos sometidos a su alta consideración, querrá aportar su valiosa e indispensable colaboración para la solución justa de los conflictos planteados, y muy en particular del de la Radio, creado por la lucha, en torno a la misma, de negocios materiales. Al margen de ellos, los Co-Príncipes podemos y debemos hallar una solución aceptable para ambos, y satisfactoria para todos.

No se trata de situaciones de preponderancia ni preeminencia, sino de perfecto equilibrio, armónico y efusivo, entre ambos Príncipes, del que primordialmente depende la tranquilidad de nuestro pueblo, como su prosperidad material dimana exclusivamente de la -

genoridad tradicional de las dos naciones vecinas: España y Francia que es indispensable conservar.

Tales son los hechos que el Obispo de Urgel tiene el honor de exponer fielmente al claro juicio de Su Excia. el Co-Príncipe francés, con la seguridad de que su examen, sereno e imparcial, conducirá a la solución justa, y, por lo mismo, satisfactoria para todos, de los conflictos actualmente planteados en el Principado. La Mitra reitera su mejor disposición y buena voluntad.

Seo de Urgel, 21 de Marzo de 1954.

19.- Resumen de la contestación del Sr. René Coty. (29/VI/54)

París, 29 de junio de 1954.- Dice haber leído con vivo interés el anterior Memorándum.- Reitera su deseo de Relaciones confiadas y cordiales con el Muy Ilustre. Consejo de los Valles, que le permitan ejercer en las más favorables condiciones, "bajo la tutela de los dos Co-príncipes"- las prerrogativas que la costumbre le reconoce.- Por eso, desde el primer momento ha cuidado de examinar atentamente los diversos problemas de orden financiero y administrativo pendientes de resolución, y se congratula de haberse solucionado algunos problemas surgidos en años precedentes entre el Co-príncipe Francés y el Consejo de los Valles.- Espero -congratularme por ello con la Comisión del Consejo que me visitará muy en breve.

"Por otra parte aprovecho gustoso la ocasión para reiterar a V.E. que, respetuoso con el carácter sagrado de la Mitra, yo no disputaré jamás el derecho preminente que el Co-príncipe Obispo tiene a intervenir en asuntos de orden espiritual, y a ejercer su autoridad en este aspecto. A su vez, V.E. reconocerá ciertamente que no es menos conforme a la tradición y a la lógica que las cuestiones de orden temporal competen preferentemente al Co-príncipe Francés: éste, en calidad de Jefe de Estado, goza de poderes que le permiten actuar de manera eficaz así en el interior, como en relación con las potencias extranjeras".

"Animados de este espíritu conviene vayamos a la resolución de un problema, singularmente complejo: el de la Emisora de Radio, cuya solución el Consejo ha puesto en nuestras manos".

"A este fin, yo acepto la propuesta de V.E. de confiar su estudio a dos representantes, elegido uno por cada uno de nosotros".

"Si no podemos llegar a una solución satisfactoria en un plazo razonable, creo que debemos adoptar la indicación de V.E., de suspender toda Emisora de Radio Andorra".

Y asegura su "alta estima y constante amistad".

20.- Contestación del Excmo. Sr. Obispo de Urgel al Excmo. Sr. René Coty. (3/VIII/54)

"El Obispo de Urgel.- Seo de Urgel, 3 de Agosto de 1954.-
"Excelencia: Obra en mi poder su estimable carta del 19 de Junio -
"próximo pasado, que vivamente agradezco; como agradezco muy de ve-
"ras también el cordial saludo que V.E. tuvo la amabilidad de en-
"viarme por medio de la Comisión del Consejo de los Valles, a la
"cual V.E. dispensó el honor de una audiencia.- Muy reconocido por
"ello, me complazco en congratularme con V.E. por haberse restable-
"cido la tradicional armonía entre dicho Consejo y vuestros Servi-
"cios en Andorra: armonía que cordialmente he deseado siempre yo -
"mismo.- He de agradecer además el interés que V.E. muestra por el
"asunto "Radio", para cuya solución justa y satisfactoria ofrezco
"de nuevo mi desinteresada colaboración. Ahora bien; puesto que a
"ambos nos parece bien someterlo a estudio de dos representantes,
"elegidos uno por cada uno de nosotros, me es grato comunicar a V.
"E. que, por mi parte, le designaré tan pronto como V.E. lo estime
"conveniente.- Después de reiterar a V.E. mi sincero agradecimien-
"to por las frases amables que V.E. me dirige en la expresada car-
"ta, -por las cuales le quedo singularmente reconocido y obligado-,
"permítame que, en el seno de la mayor cordialidad, rectifique el
"concepto de que a la Mitra de Urgel se le reserve en Andorra la -
"intervención en asuntos de orden espiritual, y a Su Excia., el -
"Co-Príncipe francés, por su condición, además de Jefe de un Esta-
"do, las cuestiones de orden temporal, cuando ni el Obispo de Ur-
"gel tiene en Andorra facultad alguna de orden espiritual que no -
"tenga cualquier Obispo en su Diócesis, ni el Co-Príncipe francés
"otros derechos, que los que allí se otorgaron a los Condes de -
"Foix, de quienes, por vínculos de sangre, los heredaron los Reyes
"de Francia.- Estoy seguro de que no escapará a la perspicacia ju-
"rídica y alto juicio de V.E. esta exposición, confirmada por la -
"historia, y clave de la Co-Soberanía en Andorra.- Acepte V.E. mis
"sentimientos de sincero afecto y amistad, y de mi consideración -
"más distinguida.- Ramón Iglesias Navarri, Obispo de Urgel (Rubri-
"cado) - Excmo. Sr. D. René COTTY, Presidente de la República Fran-
"cesa y Co-Príncipe de Andorra- PARIS.

21.- Conclusiones del rapport Quenard sobre Andorradio.(10/III/55)

Le problème juridique qui se pose ne laisse pas d'être délicat. Toute l'affaire repose en définitive sur la première concession établie en août 1935 par le Conseil des Vallées.

En vertu de cette concession, ratifiée par les deux coprinces, le concessionnaire est M. Bonaventure Vila Ribes, qui pourra jouir de cette concession "seul ou de compagnie" et, pour cette raison, reste autorisé à céder ou transférer ses droits ou obligations à la société qui le substituera.

L'objet de la concession est l'autorisation exclusive d'installer dans les Vallées et de faire fonctionner un poste émetteur de radiodiffusion. "Ce poste ne peut avoir d'autre but que la diffusion de la culture, de l'art et de l'enseignement; il doit rester toujours à l'écart de toute tendance politique ou sociale, mais peut comporter de la publicité".

La concession est effectuée pour soixante ans.

L'approbation du coprince évêque a été donnée sans condition expresse en octobre 1938. Toutefois, dans une lettre de son délégué permanent du 21 novembre 1938, il rappelle les garanties qui sont, selon lui, absolument nécessaires. Le coprince français a donné son accord de principe le 15 novembre 1938 en l'assortissant de la réserve suivante: "Toutefois, avant qu'intervienne l'expression de cette décision du coprince français suivant la procédure régulière, c'est-à-dire sous forme d'un décret, il est indispensable que soit établi un cahier de charges; depuis 1938 jusqu'à ce jour, il ne semble pas qu'une nouvelle décision soit intervenue de la part d'aucun des deux coprinces".

Toutefois, le 16 février 1952, le coprince français a notifié aux héritiers de M. Bonaventura Vila Ribes qu'il acceptait de donner son approbation à l'installation et au fonctionnement dans les Vallées d'un émetteur qui serait exploité par la société Andorradio. Il n'y a par contre aucune trace dans les dossiers de l'acceptation par le coprince mitré de l'exécution de la convention de base par la société Andorradio.

Il ne semble pas non plus que le conseil des Vallées ait été consulté à ce sujet.

Depuis 1935, les concessionnaires semblent avoir cédé leurs droits à deux reprises, la première fois à MM. Trémoulet et Kierzkowski, par convention en date du 18 août 1936, la seconde fois à la société Andorradio par accord du 19 octobre 1951. La première concession était consentie pour dix ans, mais elle n'a été à aucun moment approuvée par l'autorité administrative ni soumise au conseil des Vallées.

Le tribunal de l'évêque est saisi des difficultés qu'entraî-

ne le règlement de l'affaire entre M. Trémoulet et ses associés, d'une part, et les conjoints Puiggrós, d'autre part; il semble bien cependant que la cession intervenue entre eux en 1935 ne puisse avoir d'effet juridiquement valable aujourd'hui, dix ans après l'expiration de sa durée initiale.

L'apport à la société Andorradio est également discutable. Si, en effet, il a été porté à la connaissance du coprinced français, et si celui-ci a donné son accord, au contraire, aucun décret d'approbation n'a, semble-t-il, à ce jour, été pris ni par le coprinced évêque ni par le conseil des Vallées.

Ainsi, Mme. Puiggrós, détentrice actuelle de la concession, n'est pas en mesure de faire fonctionner son poste, et tout semble arrêté par la nécessité d'avoir l'accord des deux coprinced.

MM. Trémoulet, Kierkowski n'ont, semble-t-il, aucun droit juridique solide à l'exploitation d'un poste de radiodiffusion, mais ils bénéficient d'une situation de fait.

Une telle imbrication de situations, toutes à la limite de la régularité, devrait conduire à une remise en ordre par accord général et négociations internationales.

Mais ce n'est pas à la sous-commission des entreprises nationalisées de définir le sens de telles négociations.

D'une part, en effet, le coprinced français d'Andorre ne dépend pas du Parlement français en ce qui concerne ses sujets andorrans.

D'autre part, même s'il n'en était pas ainsi, le rôle du Parlement n'est pas de diriger les négociations internationales, prérogative fondamentale gouvernementale; la tâche de la sous-commission s'achève dans ce domaine quand elle a analysé les difficultés existantes. C'est au Gouvernement à promouvoir les solutions.

Il reste dépendant, d'un point de vue purement français, qu'un certain nombre de choses peuvent être mises en lumière:

1º Il est inadmissible que le Gouvernement français soit divisé au point de ne pas prendre de décision claire dans ce domaine et si, a tort ou à raison, le ministre de l'information a pu décider en accord avec les services des finances, à un moment donné, la construction d'un poste en Andorre, il n'appartient pas, à quelque ministre des finances que ce soit, de faire obstacle à l'exécution de cette décision en entravant la réalisation des opérations de change normales a ce sujet;

2º S'il est légitime de voir créer un poste en Andorre pour le service des Andorrans, on comprend mal pourquoi il y aurait deux postes dans ce petit territoire. C'est d'autant moins rationnel que la seule alimentation financière de ces postes est pratiquement la publicité dirigée vers la France. En ayant deux postes en Andorre, la France fait donc un double sacrifice, non pas tant au bénéfice des Andorrans, ce qui pourrait être parfaitement légitimes dans le cadre d'une politique générale, qu'au profit des

entreprises privées exploitant ces postes.

Le principe même d'un poste publicitaire en Andorra est - discutable. La création de deux postes publicitaires semble in- defendable;

3º C'est précisément à cause du gros rendement présumé de - ces postes andorrans que le conflit est suraigu en Andorre. Il - s'agit vraisemblablement de plusieurs centaines de millions par an et les déclarations de M. Guy Menant au sujet de l'ardeur des luttes qui se livrent en Andorre à ce propos éclaire de façon - certaine la nature véritable du conflit. Il s'agit de savoir qui pourra procéder à l'exploitation lucrative d'un poste de radio- diffusion publicitaire dirigé vers le Midi de la France. La ré- ponde qui vient immédiatement à l'esprit est que puisque cette- publicité est spécialement rentable désormais, non pas tant à - cause de l'absence des taxes fiscales comme c'était le cas avant la guerre, qu'à cause de l'interdiction de toute publicité sur - les antennes nationales, le mieux serait que la nation qui fait les frais de cette opération soit également la bénéficiaire des revenus qui en découlent. Même le contrar passé avec les héri- tiers de M. Bonaventure Vila Rives, leur abandonnat la moitié - des bénéfices, paraît discutable de ce point de vue. La France - aurait plus d'avantages, dès lors que c'est elle qui finalement paye le tout, à effectuer cette publicité en France et en garder la totalité du bénéfice. Ou alors, si elle ne fait pas de publi- cité sur son territoire, pourquoi en introduire dans un territoi- re voisin et ami?

4º De toutes manières, il n'y a pas de possibilité politi- que de faire fonctionner le poste d'Andorradio tel quel. La ques- tion posée à M. Gy Menant de façon précise a reçu de sa part une réponse négative. Il convient donc d'engager des pourparlers ou de renoncer à toute émission en Andorre. De toute manière, une - solution claire s'impose;

5º Le problème de la paritipation de la presse à la gestion d'Andorradio a été soulevé de façon spéciale devant la souscommis- sion.

M. Ulver y a fait également allusion de façon très longue - en mentionnant les lettres de M. Baylet.

Divers documents confidentiels du Quai d'Orsay mentionnent des études à propos de solutions de ce genre en liaison avec la presse.

La position de la sous-commission est qu'il y a pas lieu de faire à Andorradio un sort particulier et que c'est la solution - générale adoptée pour tous les postes périphériques qui devra va- loir en Andorre comme à Monte-Carlo et en Sarre;

6º La commission ne peut que renvoyer à la sténographie de l'audition de M. Ulver et exprimer sa surprise des étranges tra- tations auxquelles il est fait allusion (p. 106). M. Baylet mis

en cause de façon très vive par M. Ulver, n'a pas voulu suivre M. le ministre de l'Information d'alors sur ce terrain. De toutes manières, il n'appartient pas à la sous-commission de les départager;

70 Le général Leschi a affirmé (p. 89) que le fonctionnement d'Andorradio serait illégal. Pas plus pour Andorre que pour aucun territoire métropolitain, d'outre-mer ou d'états périphériques, la France ne peut accepter de violer la parole donnée. Aussi longtemps que l'on aura pas résolu ce problème préalable - et pour éviter les situations très regrettables rencontrées en Sarre, la sous-commission estime que le mieux serait de ne pas faire fonctionner ce poste.

22.- Carta del Delegado Permanente de la Mitra de Urgell comunicando al M.I. Consell General la autorizaci3n para emitir provisionalmente Andorradio. (16/IX/58)

Molt Il·lustre Senyor S3ndic General de les Valls d'Andorra. Andorra la Vella. La Seu d'Urgell, 1 de setembre de 1958.

Molt Il·lustre Senyor:

He d'assahentar a V.S., i per vostra mediaci3n al M.I. Consell General d'aqueixes Valls, que aquest mat3 ha visitat a S.E. Rvdm. el Bisbe-Pr3ncep d'aqueix Principat, el M.I. Delegat Permanent del Co-Pr3ncep Franc3s, portador d'una carta de S.E. el ara susdit Co-Pr3ncep Franc3s, en la qual li diu que per tal d'evitar que el material de l'emissora que la societat Andorradio va construir l'any 1954 continui malmetent-se, com diu que s'ha malm3s, a causa de la seva inactivitat, demana la seva conformitat per que pugui l'esmentada emissora funcionar provisionalment, amb la dita, i no altra, finalitat de la conservaci3n, i en espera de poder resoldre definitivament dins poc el problema de la Radio difus si3 a Andorra.

Despr3s d'haver prom3s el M.I. Sr. Delegat Permanent de França que la conformitat de demanava no seria per alegar-la com a pr3judici de la soluci3n futura, que no seran trameses per la preditada emissora noticies de cap classe, ni propaganda pol3tica de cap mena; S.E. Rvdm. donades aquestes garanties, ha cregut convenient accedir en principi a la petici3n.

Rebeu Molt Il·lustre Senyor, una vegada m3s, amb el vostre Molt Il·lustre Consell, el testimoni dels meus millors sentiments i de la meva m3s distinguida consideraci3n.

23.- Comunicado del M.I. Consell General a los Delegados Permanentes protestando por la autorizaci3n provisional de Andorra--dio. (20/IX/58)

Molt Il-lustre Senyor:

El M.I. Consell General, en la sesi3n extraordinaria celebrada el 20 de setembre del 1958 amb la assist3ncia de l'Assemblea Maxima del Poble Andorr3 en les persones dels C3nsois de les P3--rroquies del Principat i altres representacions populars extraordinaries i havent examinat la comunicaci3 del M.I. Delegat Permanent de la Mitra de data de 13 de setembre corrent, per la qual se li notifica que els Excms. Co-Pr3nceps han autoritzat el funcionament provisional d'una nova emissoradora de radio difusi3, instalada en Encamp, va adoptar la decisi3 d'exposar a V.E. el que se segueix:

Considerant que el funcionament d'aquesta emissoradora 3s il·legal, at3s que no disfruta de cap autoritzaci3n previa del Consell General.

Considerant que l'autoritzaci3 que li han concedit els Excms. Co-Pr3nceps 3s contraria als Privilegis i als Usos i Costums de les Valls, en virtut dels quals tota concessi3, per a 3sser v3lida, ha d'3sser primerament atorgada pel Consell General, i confirmada despr3s pels Excms. Co-Pr3nceps.

Considerant, que aquesta nova emissoradora s'ha instal·lat a les Valls sobre la base il·legal d'una concessi3 que serví ja al concessionari, Sr. Bonaventura Vila i despr3s als seus hereus universals, per a instal·lar i explotar una primera emissoradora, 3s a dir, Radio Andorra, no tenint dret el concessionari a fer 3s de les mateixa i 3nica concessi3 per a crear una altre emissoradora.

Considerant que el Consell General i Assemblea va declarar la caducitat de la referida concessi3, basant-se en l'3s abusiu que n'havia fet el concessionari, al cedir a tercers, per dues vegades consecutives, l'explotaci3 de dita concessi3, sense l'autoritaci3 del Consell General, o sigui, fent un mercadeig clandestí i intolerable de la concessi3.

Considerant, que els Excms. Co-Pr3nceps, en lloc de pronunciar-se sobre la caducitat de la concessi3, declarada pel Consell General, ja sigui confirmant-la o revocant-la, com era procedent i constitucional, ha autoritzat el funcionament d'una nova emissoradora sense fonaments legals,

Per aquets motius, el Consell General i Assemblea Magna formulan la m3s energica per3 respetuosa protesta.

Rebeu M.I. Senyor, l'homenatge de la consideraci3 m3s distinguida quina vida D3u guardi molts anys.

A.N.A. N.I. Consell General: Actes 1940-1961, p. 274-274 vo.

24.- Comunicación del M.I. Consell General a los Excmos. Sres. Co-Príncipes rechazando las propuestas económicas de Radio Andorra y Andorradio. (16/XI/59)

Exms. Sres.:

El M.I. Consell General de les Valls d'Andorra interpretant un sentir unànim de tot el poble andorrà està greument preocupat pel problema creat a les Valls per la "radiodifusió", sobre tot, després de les entrevistes sostingudes entre una comissió del M. I. Consell i els MM.II. Delegats Permanents. Desde fà molt temps no es resol aquest assumpte que es d'un interès vital per les Valls i més ara en que ha canviat la conjuntura econòmica andorrana i - la dels païssos veïns.

El M.I. Consell General ha cregut convenient dirigr-se a - VV.EE. en l'esperança absoluta de que es faran carrec de lo se-- quent:

El Juny de 1952, el M.I. Consell General va decretat la caducitat de la consessió per a l'explotació d'una Radioemissora. - Posteriorment l'assumpte va quedar en mans dels Excms. Sres. Co-- Prínceps per a ser resolt per ells ja sigui a través d'un\$arbits, ja sigui directament.

Fa poc temps, el 30 de setembre de 1959, el M.I. Consell - General va rebre de part de Radio Andorra i Andorradio, unes pro-- postes oferint satisfer al M.I. Consell General un tant per cent de las quantitats que s'encaixessin per la publicitat tramesa per les seves antenes.

L'import de les quantitats que s'oferien al M.I. Consell si bé representaven un mínim raïdiculament petit del volumen dels be neficis de l'empresa, resultaba en tot cas un ingrés, i dit ingrés seria el primer que el M.I. Consell percibria en concepte de "ra-- diodifusió" desde que a Andorra funcionen emissores ilegalment.

Malgrat tot, el M.I. Consell General no va poguer acceptar cap dels porcentatges oferts per les següents raons que va tenir en compte:

1a.- Equivalia a anar en contre els seus propis actes (de-- claració de caducitat).

2a.- No hagués respectat la futura decissió conjunta d'am-- dos Co-Prínceps sobre radiodifussió, prejudjant al fallo (litis - pendentia).

Ademés, l'acceptació de les actuals ofertes hagués implicat també alguns possibles perjudicis per el M.I. Consell General per quan:

A.- El tant per cent que, segons el plec de condicions tin-- drà que pagar el concessionari, gravarà els ingressos bruts de la publicitat, no els líquids, que és, segons sembla, als que es re-- fereixen les propostes rebudes.

B.- No es feia cap reserva, a favor del M.I. Consell General sobre els rendiments que la publicitat radiofónica hagi produït, - fins a la fetxa, als seus explotadors.

Per tot lo qual, el M.I. Consell General ha acordat:

1er.- No acceptar ni rehusar en principi, cap de les ofertes sobre un percentatge dels ingressos sobre publicitat radiofónica, en es-
pera del que resolguin els Excms. Sres. Co-Prínceps sobre el pro-
blema general de la radiodifusió.

2on.- Reservar-se tots els drets que li puguin correspondre per a
exigir els procentatges sobre els ingressos bruts obtinguts, -
fins a la data, per la publicitat radiofónica, emesa a les Valls,
com també els seus drets, inmemorialment reconeguts pels Exms. -
Sres. Co-Prínceps, a atorgar concessions.

3er.- Fer avinents a VV.EE. que ha tret l'impressió de que el fun-
cionament de les dues emissores és un entorpiment per la solució
del problema general de la radiodifusió a Andorra. Per lo qual, -
el M.I. Consell General prega a VV.EE. que procedeixin al tanca-
ment immediat de les dues emissores en funcionament, fins i tant
no existeixi una situació legal que podria ser un atorgament de -
noves concessions pel M.I. Consell General, salvaguardant els in-
teressos creats víctimes del mal ús que han fet de la concessió -
els successors del concessionari de l'any 1935.

Adreçar-se als Exms. Sres. Co-Prínceps expresant-los-hi la
seva confiança en que, amb esperit de justícia i vetllant, com -
sempre, pels interessos dels seus subdits, donaran promptament una
solució al problema de la radiodifusió a Andorra, una solució, -
que acabi amb tots els malentesos passats, mantingui una estreta
concordia i confiança entre els Excs. Co-Prínceps, M.I. Consell i
subdits, i representi, a l'ensem un millorament de les condicions
de vida del poble andorrà, que Excel·lència, confia en la vostra -
persona, i us reitera la seva més fidel adhesió.

Rebi E.Sr., el testimoni de la nostra fidel reconeixensa i
afectuós respectes. P.O. del M.I. Consell General, el Secretari.
El Síndic General.

25.- Asamblea extraordinaria de Andorradio, en la que se aprueba la cesión de las acciones de la familia Vila-Puiggrós.

(27/X/60)

L'an 1960, le 27 Octobre à 11 heures, les actionnaires de la Société anonyme Andorradio se sont réunis en Assemblée Générale Extraordinaire au Siège Social, sur convocation qui leur a été faite par le Président du Conseil d'Administration.

Il a été dressé une feuille de présence, laquelle a été signée par tous les assistants, et restera déposée au Siège Social.

Monsieur Puiggrós préside la séance.

Les actionnaires physiquement présents, constatant, d'après la feuille de présence, que la totalité des actions formant le Capital de la Société Andorradio sont présentes ou représentées (et après la désignation de Monsieur Cruchon comme scrutateur et Monsieur Jean Paul Colas comme secrétaire), le Président déclare l'Assemblée régulièrement constituée et peut valablement délibérer.

Le Président rappelle que l'ordre du jour est le suivant:

- 1° - Approbation de la vente des actions appartenant à Monsieur Puiggrós, à ses enfants et à sa belle-mère, en faveur de la Sofirad et de MM. Jean Paul Colas, Jacques Cruchon, et Armand Ziwès;
- 2° - Modifications des articles 7-15-16 et 21 des statuts de la Société.

Le Président met aux voix les résolutions suivantes:

1ère RESOLUTION

L'assemblée, conformément à l'article 12 des statuts, donne son approbation à la cession d'actions que Monsieur Puiggrós, ses enfants Mado et Bonaventure, mineurs, dûment habilités par le bayle français, sa belle-mère, Madame Catalina Llobet Serrat, conformément aux pouvoirs donnés par Elle et Monsieur Puiggrós, font:

- 46 actions à la Société Financière de Radiodiffusion,
- 1 action à Monsieur Jean Paul Colas,
- 1 action à Monsieur Jacques Cruchon,
- 1 action à Monsieur Armand Ziwès.

Cette résolution est adoptée à l'unanimité.

2ème RESOLUTION

L'assemblée décide de modifier comme suit les articles 7-15-16 et 21 des statuts:

Article 7 - Le Capital Social est fixé à 1.000.000 de francs, divisé en actions nominatives de 10.000 francs chacune, savoir:

Société Financière de Radiodiffusion	97 actions,
Monsieur Jean Paul Colas	1 action,
Monsieur Jacques Cruchon	1 action,
Monsieur Armand Ziwès	1 action.

Article 15- Paragraphe 5 - Le Conseil d'administration élit parmi ses membres un Président, un Administrateur Délégué et un Secrétaire du Conseil, qui peut être choisi en dehors du personnel de la Société.

Article 16- Modifier au 2ème paragraphe, et remplacer "Directeur Général" par "Administrateur Délégué".

Article 21- Remplacer les mots "Directeur Général" par "L'Administrateur Délégué".

Cette résolution est adoptée à l'unanimité.

Plus rien n'étant à délibérer, la séance est levée à 11 heures 30.

LE PRESIDENT: Puiggrós. LE SCRUTATEUR: Cruchon. LE SECRÉTAIRE: Colas.

26.- Proyecto de acuerdo del M.I. Consell General regulando las emisoras de radio en Andorra. (15/XI/60)

El M.I. Consell General de les Valls d'Andorra, en la sessió extraordinària celebrada en el dia d'avui,

Considerant els greus perjudicis, malentesos, turbulències i afliccions que ha ocasionat a Andorra, desde fà més de vint anys, el problema de la radio-difusió tan en les relacions internes com en las del M.I. Consell General amb SS.EE. els Excms. Sres. Co-Prínceps i àdhuc en les d'aquestos,

Considerant que es un deure del M.I. Consell General fer el possible per a posar fi a aquest lamentable estat de coses per a instaurar una nova epoca de pau, de concòrdia i de benestar.

Considerant que, segons el Manual Digest i els Usos i Costums correspn al M.I. Consell General "tot el que fà referència a la bona administració política i econòmica de la Terra".

Considerant que el mateix Manual Digest aconsella també -- "portar-se les Valls amb igualtat, tant respecte a França com a Espanya", i "així que se procurarà en tot temps no fer a les dites Valls odiosa a ninguna de les dos Corones, ni en obres, ni paraules".

Considerant que el M.I. Consell General té el deure de vetllar per a obtenir una base solida i segura d'ingressos per a nodrid el pressupost de la Vall i poder atendre a les creixents despeses administratives, sense, a la vegada, haver de gravar amb impostos la propietat privada o les rendes particulars.

Considerant que és just i normal, que les empreses radiofòniques proporcionin al país uns revinguts substancials, en proporció al volúm dels seus afers.

Considerant el fet consumat de que a Andorra s'han instal·lat dues emissores radiofòniques sense el previ consentiment del M.I. Consell General.

Considerant que aquesta situació de fet, consentida no pel M.I. Consell General -el qual declararà la caducitat de la concessió l'any 1953 i el consegüent tancament de la unica emissora existent aleshores- sinó pels Excms. Co-Prínceps, s'ha d'interpretar com una confirmació implícita de la caducitat de la concessió exclusiva de l'any 1953, per quan la mateixa només autoritzava l'existència d'una sola emissora.

Considerant que aquesta situació de fet no es lícit que s'enternitzi com s'ha vingut fent fins ara, en greu detriment dels drets i interessos del país, sinó que és d'interés públic apremiant encausar-la dintre una reglamentació justa i equitativa.

Considerant que ha fracassat totalment l'intent d'establir una sola emissora, en la qual hi estiguessin representants, en pa

ritat, els interessos dels dos països veïns.

Considerant que aquesta paritat desitjable des del punt de vista andorrà es pot obtenir igualment amb l'establiment o reconeixement de dues emissores, cada una de las quals representaria l'interés de l'un o l'altre dels referits països veïns, quals interessos serien representants per cada un dels dos Excms. Co-Prínceps.

Considerant que la millor solució d'aquesta qüestió, tan infructuosament debatuda fins avui, és que el M.I. Consell General atorgui dos contractes: un, amb la persona física o jurídica que mereixi el beneplacit de S.E. el Co-Príncipe francès, i un altre amb la persona física o jurídica que vulgui designar S.E. Co-Príncipe Episcopal.

Considerant que l'objecte de dits contractes es limitarà a la reglamentació de la qüestió econòmica i administrativa que afecten al M.I. Consell General, podent els Excms. Sres. Co-Prínceps complementar-los amb un Quadern de clàusulas referent a llur jurisdicció.

El M.I. Consell General, fent ús de les atribucions que li reconeixen els Privilegis, Usos i Costums de les Valls;

Acorda:

I.- Reconeixier l'existència de dues emissores radiofoniques i atorgar a cada una un contracte d'explotació, en favor de la persona física o jurídica que tingui el beneplacit respectiu de cada Excm. Sr. Co-Príncep, essent dits contractes de la mateixa naturalesa e idèntics.

II.- Formalitzar fermament els contractes o establir amb les dites entitats explotadores de la Radio-Difusió a Andorra, unavegada els Excms. Sres. Co-Prínceps, en la part que els afecta, hagin establert el Quadern de clàusulas pel seu funcionament.

III.- Recabar de l'Assemblea Magna del Poble Andorrà l'aprovació dels acords presos amb data d'avui i dels projectes abans de llur formulació definitiva.

IV.- Aceptar, en principi, el projecte de contracte que proposa la Societé Financière de Radio-Diffusion (SOFIRAD), si bé amb algunes esmenes, amb les quals el texte definitiu que arpo va el M.I. Consell General es de tener següent:

Article 1.- La SOFIRAD s'obliga a modificar els Estatuts de la societat anònima andorrana dita Andorradio, S.A., establerts el 19 d'octubre de 1951 especialment en els extrems següents:

- a) Modificar la raó social d'aquesta societat.
- b) Adaptar a la nova situació les disposicions relatives a la constitució del capital social.
- c) Procedir a l'augmentació de dit capital.
- d) Modificar les disposicions relatives a la cessió de les

accions i, en especial, establir que d'ara endavant no es podrà - efectuar cap cessió de les mateixes sense l'acord de l'assemblea general de socis.

e) Modificar les disposicions relatives a la composició del Consell d'administració i les regles del seu funcionament, reservant al Consell General dos membres com a mínim del Consell d'administració.

Queda entés que es reserva al Consell General l'examen i - aprovació de dits Estatuts per a que aquest contracte tingui vali des a.

Article 2.- La SOFIRAD s'obliga, en el quadre dels Estatuts així modificats a cedir al Consell General de les Valls, per llur valor nominal, un lot d'accions, que representin el 25% del capital social de la societat anònima andorrana referida en l'article 1.

El pagament d'aquestes accions s'efectuarà per l'afectació a aquest fí dels beneficis atribuïts al Consell General de les Valls. Fins la total extinció d'aquest deute la part de beneficis que correspondran al Consell General de les Valls es fixa en el 50%.

Aquest procediment podrà aplicar-se, a la demanda del Consell General de les Valls, pels augments de capital que siguin ulteriorment decidits, de forma, que pugui disposar sempre del 25% del capital social.

Article 3.- El Consell General de les Valls autoritza a dita societat l'exercici pacífic de l'activitat corresponent al seu objecte social, en el territori de les Valls, durant vint anys, a comptar de la data en que aquest contracte entrara en vigor.

Aquest termini es prorrogarà tàcitament de cinc en cinc anys, llevat que sigui rescindit per l'una part o l'altra amb sis mesos d'anticipació a la data d'expiració del periodo en curs.

Al final del contracte, les instal·lacions necessàries de la societat per a l'exercici de la referida activitat podran ser adquirides pel Consell General de les Valls, si ho desitja, mitjançant el pagament de llur valor fixat per experts i amb deducció de les amortitzacions efectuades anteriorment.

Article 4.- El Consell General de les Valls, en el que li pertoca s'obliga a donar a la societat totes les facilitats per a realitzar les millores tècniques considerades indispensables especialment les modificacions d'emplaçament del centre emissor la potència del qual sera limitada a 8-0 KW.

També examinarà, juntament amb la societat, els mitjans que permetin a aqueta fer front comercialment al desenvolupament de la radiodifusió en totes les seves formes.

Article 5.- La SOFIRAD s'obliga a obtenir de la societat beneficiària d'aquest contracte el pagament al Consell General de les Valls d'un revingut anual d'un import igual al 10% dels ingressos

bruts de dita societat, amb un mínim assegurat fixat com segueix:

1961: 100.000 NF (deu milions de francs antics)

1962: 200.000 NF (vint milions de francs antics)

1963: 300.000 NF (trente milions de francs antics)

1964: 400.000 NF (quaranta milions de francs antics)

Pels anys succesius regirà el mateix revingut mínim assegurat de l'any 1964 o siguin 400.000 NF.

27.- Contrato de cesión de Radio Andorra, por Jacques Trémoulet, en favor del Estado Español y reglamento de la explotación. (16/I/61).

"En Madrid, a diez y seis de enero de mil novecientos sesenta y uno.

Reunidos:

De una parte: Don Jacques Trémoulet Moujas, obrando por sí.

De otra parte: El Excmo. Señor Don José María Revuelta, Director General de Radiodifusión y Televisión, para llevar a efecto el acuerdo del Consejo de Ministros de fecha veintitrés de diciembre de 1960.

DICEN: El señor Trémoulet es propietario del centro de radiodifusión denominado "RADIO ANDORRA", con la totalidad de los elementos que lo componen, longitud de ondas que tiene reconocida y el edificio donde actualmente está establecido.

Título: El señor Trémoulet construyó totalmente a su costa el edificio y adquirió la totalidad de los elementos de la emisora. La concesión de la estación emisora le fue transmitida por el anterior concesionario Don Estanislao Puiggrós, actuando en representación de la viuda e hija de D. Buenaventura Vila Ribes.

Se hace constar que sobre la transferencia de la concesión no ha recaído aprobación expresa del Consejo de los Valles y de los Co-príncipes, si bien el señor Trémoulet se halla en posesión de la emisora y la lleva en explotación normal desde hace veintidós años.

Ello no obstante, desde 1945 no han dejado de tener lugar maniobras y presiones políticas extranjeras sobre el Consejo de los Valles de Andorra y sobre el propietario de "RADIO ANDORRA" para obligarle a ceder o someter su emisora a imperativos que podían haber tenido desfavorables repercusiones para España.

El señor Trémoulet ha ofrecido al Gobierno español la cesión gratuita de la estación de radio reseñada, reservándose ciertos derechos sobre ella por un período de tiempo, todo ello con condiciones determinadas; lo cual ha merecido la aceptación y aprobación del Consejo de Ministros, en su reunión de fecha veintitrés de diciembre de 1960 según acuerdo que en certificación se unirá como anexo al presente documento.

Y para llevar a efecto la cesión gratuita antedicha, ambas partes convienen lo siguiente:

Primero.- Don Jacques Trémoulet Mourjas cede gratuitamente, libre de cargas, a favor del Estado español, Dirección General de Radiodifusión, representada por el Excmo. Señor Don José María Revuelta, la estación emisora que se expresa en la parte expositiva con

todos los derechos inherentes a ella, y con todos los utensilios, enseres, transmisores, equipos de alta y baja frecuencia, discoteca, mobiliario y demás objetos que se comprenden en inventario anexo.

Segundo.- El señor Trémoulet se reserva -y así lo acepta el Gobierno español- la explotación de las emisoras y complejo cedido, durante el tiempo de veinte años que terminará en quince de enero de mil novecientos ochenta y uno.

La explotación se verificará bajo el nombre de "RADIO ANDORRA"; y según fuese más conveniente, a título personal o por medio de una Sociedad.

Tercero.- Los derechos que se reserva el señor Trémoulet no transmitirán por sucesión hereditaria a favor de sus derecho-habientes; y podrá ser subrogado en ellos, por actos "intervivos", cualquier persona física o jurídica, previa autorización del Gobierno español.

Cuarto.- El señor Trémoulet cede al Estado español el importe del 2 por 100 de los ingresos brutos de la explotación a partir de los diez primeros millones de francos franceses antiguos, por mes, cantidad ésta que estará exenta de toda detracción porque sobre ella pesan cargas independientes de la explotación por obligaciones contraídas cuando se recibió la concesión.

Quinto.- El señor Trémoulet (o la persona o personas subrogadas en su derecho), durante el expresado plazo de veinte años, podrá introducir en las instalaciones y potencia de la emisora las mejoras y ampliaciones que tenga por conveniente, todo lo cual quedará de la exclusiva propiedad del Estado español.

Sexto.- La explotación mercantil y artística de la emisora, durante el tiempo indicado, se someterá al Reglamento elaborado de común acuerdo que se inserta a continuación y cuyo fin primordial es la salvaguardia de los intereses políticos y morales del Estado español. A este efecto, la Dirección General de Radiodifusión podrá nombrar un Delegado para mantener enlace y contacto con la explotación, y vigilar la salvaguardia de dichos intereses, sin menoscabo de la marcha normal comercial y artística.

Séptimo.- El señor Trémoulet ha expuesto a la Administración pública cuál es la situación fáctica y jurídica de la estación emisora y tal como es así la transmite. La Administración pública, desde la firma del presente convenio, quedará encargada de representar y defender la efectividad de los derechos de la emisora en las relaciones y organismos nacionales, extranjeros y de carácter internacional; debiendo cooperar en este sentido, con igual buena fé que el explotador en lo que a los derechos del Estado se refiere, a la protección y amparo de los derechos de aquél. Las dos partes trabajarán con el mismo buen espíritu de colaboración para lograr la normalización o perfección de la actual situación jurídico-administrativa de la concesión. Si ésta no se lograra y por causas ajenas a la voluntad del señor Trémoulet y de la Administración la

explotación no fuera posible, tendría lugar la resolución de este - contrato, recuperando en plenitud el señor Trémoulet el patrimonio cedido. Igualmente recuperaría el señor Trémoulet este patrimonio - si la Administración fuera responsable de la suspensión o cesación.

Octavo.- Ambas partes quedan obligadas a otorgar cuantos documentos sea preciso, para el cabal cumplimiento de lo que en este convenio y sus anexos se estatuye, siempre presididos por la buena fe de ambas partes contratantes.

REGLAMENTO DE LA EXPLOTACION

- 1º.- Las emisiones de "RADIO ANDORRA" tendrán lugar en todo caso - con sumisión a las Autoridades competentes del Gobierno español.
- 2º.- En la programación y emisiones en general, el titular de la explotación respetará los principios fundamentales del Estado español, la moral y las buenas costumbres.
- 3º.- Las emisiones estarán sometidas también siempre a los principios de la Religión Católica, Apostólica y Romana.
- 4º.- La explotación comercial estará enteramente al margen de toda tendencia política o social. Pero el titular de la explotación se compromete a difundir gratuitamente todas las consignas, las órdenes, notas o avisos de carácter oficial que le sean remitidos por la Dirección General de Radiodifusión.
- 5º.- Se prohíbe, al explotador, toda manifestación que pueda originar roces con Autoridades, aunque sean de otro Estado. Se respetará en las emisiones el carácter y costumbres de los países destinatarios.
- 6º.- El titular de la explotación se obliga a no hacer propaganda - contra países extranjeros. Igualmente se obliga a no realizar nunca propaganda que directa o indirectamente pueda ser favorable a países que estén en oposición con el Estado español.
- 7º.- A petición de las Autoridades competentes, el titular de la explotación podrá hacer propaganda turística de España.
- 8º.- En el orden técnico, administrativo y publicitario de la explotación, el titular gozará de libertad para realizarla, en la forma que se viene haciendo desde 1939, manteniendo las instalaciones en buen estado de funcionamiento, con obligación de conservar la potencia actual de 100.000 watios en antena ondas medias y con derecho a perfeccionar y mejorar la emisora conforme a la evolución de la técnica internacional.
- 9º.- La Dirección General de Radiodifusión dará al titular toda clase de facilidades para la pacífica explotación de la emisora.
- 10º.- El ejercicio de la representación de "RADIO ANDORRA" ante los organismos internacionales corresponde a la Dirección General de Radiodifusión, e irá precedido de audiencia del titular de la explotación, especialmente en lo que se refiere a las conferencias internacionales de Telecomunicación para la atribución de longitudes de onda, a fin de que las frecuencias asignadas a "RADIO ANDORRA" le permitan una explotación normal en su servicio internacional.

11º.- La Dirección General de Radiodifusión se obliga a apoyar al titular de la explotación ante todos los organismos cuyos servicios sean de necesaria utilización por "RADIO ANDORRA" como, por ejemplo, el de suministro de energía eléctrica.

12º.- El titular de la explotación o sus causahabientes se comprometen a no ceder la explotación de "RADIO ANDORRA" sin autorización de la Dirección General de Radiodifusión.

13º.- La infracción de las obligaciones establecidas en este Reglamento podrá ser sancionada con apercibimiento o multa de 1.000 a 25.000 pesetas. Será indispensable la tramitación de expediente conforme a la Ley de Procedimiento Administrativo, siendo competente para tramitarlo y resolverlo la Dirección General de Radiodifusión. Contra la resolución del expediente podrá interponerse recurso de alzada ante el Excmo. Sr. Ministro de Información y Turismo.

14º.- La Administración española y el titular de la explotación, en las relaciones mutuas dimanantes del convenio y de este Reglamento se prestarán una leal colaboración, y en su interpretación y cumplimiento se inspirarán en los principios de la buena fe y la equidad.

Este convenio se extiende por duplicado, quedando un ejemplar en poder de la Dirección General de Radiodifusión y Televisión y el otro en poder de D. Jacques Trémoulet Moujas.

28.- Escritura de constitución de "Explotaciones e Inversiones Radiofónicas, S.A. (EIRASA). (28/III/61)

EXPLOTACIONES E INVERSIONES RADIOFONICAS, S.A." E.I.R.A.S.A.

Sociedad Mercantil Anónima con domicilio en Madrid, calle - del Correo número 4, que dio comienzo a sus operaciones el 28 de marzo de 1961 y ha sido constituida por D. Patricio González Canales López, soltero; Don Ceferino Maestu Barrio, casado con Da Josefina Anturbe Jiménez; y Don César Ruiz-Ocaña Remiro, casado con Da Ana María de Pascual Triviño, mayores de edad, solteros de nacionalidad española, periodistas y de esta vecindad, domiciliados respectivamente en Correo, 4; Padilla, 80 y Alcalde Sáinz de Baranda, 35, interviniendo en sus propios nombre y derecho, y habiendo llevado a efecto tal constitución en los términos siguientes: Primero.- Voluntad Jurídica Fundacional. Que es voluntad jurídica de todos y cada uno de los otorgantes, constituir por la escritura que se inscribe la Sociedad denominada "Explotaciones e Inversiones Radiofónicas, S.A. E.I.R.A.S.A.- Segundo.- Estatutos. Que también es voluntad jurídica de los citados señores que dicha Sociedad se rija por los Estatutos, que aprobados por los Señores otorgantes quedaron protocolizados con la matriz de la escritura que se inscribe y que más adelante se transcribirán. Tercero.- Aportaciones. El capital social es de quinientas mil pesetas; representado por quinientas acciones nominativas de mil pesetas de valor nominal cada una numeradas correlativamente del uno al quinientos, ambos inclusive, que constituyen una sola serie.- Dichas acciones las suscriben en su totalidad los señores fundadores en la siguiente proporción: Don Patricio González de Canales López, doscientas cincuenta acciones y Don Ceferino Maestu Barrio y Don César Ruiz-Ocaña Remiro, ciento veinticinco acciones cada uno.- El capital social se desembolsa por los fundadores en un veinticinco por ciento, manifestando los señores otorgantes haber ingresado en la Caja Social el citado veinticinco por ciento del capital que respectivamente han suscrito... Sexto.- Consejo de Administración.- Los señores otorgantes, por unanimidad, acuerdan designar el primer Consejo de Administración de la Sociedad, que queda constituido en la siguiente forma: Presidente: Don Patricio González Canales-López.- Vocal: Don Ceferino Maestu Barrio.- Secretario: Don César Ruiz-Ocaña Remiro.- Estatutos. Título I.- Denominación, Objeto, Domicilio y duración.- Artículo 1º. Se constituye una Compañía Mercantil Anónima, bajo la denominación de "Explotaciones e Inversiones Radiofónicas, S.A.- E.I.R.A.S.A. y que se regirá por los presentes Estatutos y en cuanto en ellos no esté dispuesto por la Ley de 17 de julio de 1951, y demás disposiciones legales aplicables.- Artículo 2º- Objeto.- Explotación de emisoras, producción de programas de radiodifusión y televisión para su venta o intercambio producción, venta e intercambio de películas para televisión, agencia y comisión de publicidad por cuenta de terceros para radiodifusión tanto en España como en el extranjero, producción compra y venta de noticias informativas en cualquiera de sus modalidades, representación de firmas productoras de material radioeléctrico, alquiler de circuitos especiales para televisión, su cobro y abono en el extranjero y cuanto suponga la más racional explotación de los medios informativos conocidos o por conocer.- -

Artículo 3º.- La Sociedad tendrá su domicilio en Madrid, calle - del Correo, número 4.- El Consejo de Administración podrá disponer la creación de agencias, sucursales y dependencias en los lugares que estime conveniente.- Artículo 4º.- La duración de la Sociedad será por tiempo indefinido y comenzó a actuar a partir del día de su constitución...

29.- Reglamento de Radiodifusión de Andorra. (29/III/61)

Article 1er.- El present Regalemnt s'aplica a les dues empreses que han obtingut, respectivament, el beneplàcit dels Co-Prínceps i que contractin amb el Consell General per a explotar dos centres emissors de Radiodifusió, amb ona mitja i curta, i de modulació de freqüència.

D'acord amb el règim jurídic d'Andorra, aquestes explotacions de Radiodifusió seran prèviament contractades pel Consell General, sobre la base d'un contracte-tipus amb dites empreses, - el qual serà ferm i executiu quan sigui aprovat pels Co-Prínceps.

El Reglament es limita a la Radiodifusió sonora.

Article 2on.- En atenció a les especials característiques de la Radiodifusió i a la seva inevitable projecció sobre l'espai dels països veïns, el nombre de centres emissors es limitarà a dos, essent atorgats els contractes sobre la base dels principis d'igualtat de tracte i parietat de drets, així com d'amistosa col.laboració amb els referits països, observant l'equilibri que recomana el Manual Digest.

Article 3er.- El capital d'instal.lació i explotació dels centres emissors només podrà pertànyer a persones físiques i jurídiques de nacionalitat andorrana, espanyola i francesa.

Si fós una persona jurídica, hauran d'esser coneguts els seus participants en el moment de la seva sol.licitació i reunir les condicions generals de nacionalitat establertes en el paràgraf anterior.

Article 4art.- Tota cessió total o parcial dels drets adquirits per les Societats d'explotació i tot canvi en dita explotació seguirà el règim establert en l'article 1er.

Quan es tracti de persona jurídica, els participants no podran transmetre -entre-vius llurs accions sense l'autortizació del Consell General, confirmada pels Co-Prínceps. En cas de mort, les podran transmetre a llus hereus llegítims, els quals quedaran sotmesos a les mateixes limitacions.

Si el successor no tingués la nacionalitat andorrana, francesa o espanyola, l'exercici dels drets no econòmics quedarà subordinat a les mateixes autoritzacions.

Es exceptuada d'aquest tràmit la transmissió d'accions entre els participants d'una mateixa Societat d'explotació.

Quan, per un motiu dels abans expressats, no fós concedida l'autorització no obtinguda la ratificació per a la transmissió d'accions a persones alienes a la Societat, aquesta vindrà obligada a reabsorbir-les.

Article 5é.- En els contractes s'autoritzaran les emissions i comentaris parlats en les següents llengües o idiomes: l'oficial

del país, francès i espanyol. Les emissions de propaganda política són prohibides. Es també prohibida tota classe de publicitat - contrària a les lleis franceses i espanyoles, i a les regles aplicables a Andorra.

Dites emissions seran principalment musicals, publicitàries, religioses, científiques, literàries i informatives.

Es reservaran espais adequats per les emissions religioses, que seran gratuïtes, i estaran sota el control exclusiu del Co-Príncep Episcòpal, el qual podrà autoritzar-les o no.

Per altra part, es reservarà al Consell General altres espais per emissions de caràcter cultural, turístic i anàlogues, - també gratuïtes.

Les Societats d'exploració tindran cura de que les emissions es mantinguin en un nivell elevat. Donaran les màximes garanties - a fin de que les emissions tinguin un caràcter d'objectivitat, dignitat i imparcialitat, i una tal ponderació que no puguin mai atacar ni menysprear en cap concepte: la sobirania, autoritat, crèdit i seguretat dels Co-Prínceps, com tampoc els interessos d'Andorra i dels països veïns respectant les conviccions religioses, morals i filosòfiques dels auditors, tenint en compte que la Religió Catòlica és la oficial d'Andorra.

Article 6^è.- Les Societats d'exploració, per ordre d'un dels Co-Prínceps, suspendran tota emissió que pugui perjudicar la sobirania, autoritat, crèdit i seguretat dels Co-Prínceps, o els interessos d'Andorra o dels països veïns, o que no respectin les conviccions religioses morals o filosòfiques dels auditors, fins que els Co-Prínceps es pronunciïn sobre dita suspensió.

Article 7^è.- El personal al servei de les Emissores de Radio difusió haurà de tenir bona reputació i respectar els usos i costums del país. Les Societats Contractants deuran assegurar en igualtat de qualificació, la prioritat de col·locació en favor del personal de nacionalitat andorrana.

Article 8^è.- Les Societats d'exploració podran ocupar temporalment els terrenys necessaris per l'organització de les seves obres o l'extracció de materials mitjançant la adequada indemnització, que es fixarà per les parts.

En cas de desacord sobre el preu d'adquisició definitiva, les Societats podran acollir-se al procediment d'expropiació forçosa per causa d'utilitat pública, regulat pel Dret de 11 d'Abril del 1958.

Article 9^è.- Les característiques tècniques de les emissores seran conformes a les disposicions dels Convenis Internacionals, referents a les Telecomunicacions.

Les seves característiques inicials a les modificacions eventuels de les mateixes seran sotmeses a l'aprovació dels Co-Prínceps.

Aquestes podran en tot moment ordenar que s'efectuïn les mo

dificacions que es considerin útils per assegurar el compliment dels Convenis Internacionals. En tot cas, les emissores ajustaran la seva potència a la que resulti del promig de les deu emissores més potents d'Europa en ona mitja, podent ésser inferiors a la mateixa però no superiors a 800 KW. Les d'ona curta seran de petita potència complementària.

Cada centre emissor només podrà emetre simultàneament un sol programa.

Article 10^é.- Tota construcció important d'un immoble o instal·lació deurà ésser notificada a l'Autoritat Tècnica o Financiera prevista en l'article 12^é. Les decisions d'aquesta Autoritat no lliberen la Societat d'explotació de la seva responsabilitat pel danys resultants de l'execució dels treballs o de les instal·lacions.

Article 11^é.- Tota construcció on instal·lació important serà controlada per l'Autoritat tècnica i financera abans d'entrar a servei.

Dites obres o instal·lacions, com també l'utilitatge, seran fabricats o construïts amb materials de bona qualitat, utilitzats d'acord amb les regles de l'art i conservats en perfecte estat, per la Societat d'explotació i a les seves costes.

Les instal·lacions seran constanment adaptades als progressos de la ciència i de la tècnica, de manera que donguin satisfacció a les exigències de les emissores modernes.

Article 12^é.- Cada un dels Co-Prínceps podrà estar representat prop de cada Societat per un Delegat, que serà tingut al corrent de les condicions d'explotació i vetllarà pel compliment de les prescripcions del present Reglament.

Els dos Delegats constituïran, quan deliberin i resolguin, l'autoritat tècnica i financera, encarregada del control de les empreses i de les seves explotacions.

Aquesta Autoritat podrà escollir el personal o els Organismes que l'hagin d'assistir, el qual tindrà lliure accés a les instal·lacions i serveis dels centres emissors. De la seva gestió en donarà compte als Co-Prínceps. Les Societats d'explotació estaran obligades a exhibir tots els documents i a suministrar tots els informes que els hi siguin reclamats.

Les despeses d'aquest control seran a càrrec de les Societats d'explotació.

Article 13^é.- Per l'aplicació d'aquest Reglament les Societats contractants podran ésser obligades a instal·lar i mantenir, al seu càrrec, línies telefòniques que connecten les emissores amb el lloc respectivament designat pels Co-Prínceps en el territori de les Valls.

Article 14^é.- En el cas de fixar els Co-Prínceps un cànon, ja sigui sobre els ingressos bruts de l'explotació o d'altre forma,

deuran subjectar-s'hi les Societats contractants i d'explotació, com també a les normes de control i investigació que siguin establertes pels Co-Prínceps i els seus Delegats.

Article 15^é.-El cànon atribuït al Consell General serà calculat sobre els ingressos bruts de la publicitat efectivament pagada per l'anunciant i altres ingressos.

La Comissió dels intermediaris entre l'anunciant i la Societat d'explotació no podrà excedir del 15%. El Consell General efectuarà el control financer en la forma que considerarà més convenient, i la Societat d'explotació s'obliga a donar-li totes les facilitats per a l'efectivitat d'aquest control.

Article 16^é.-L'incompliment de qualsevolga de les obligacions imposades a les Societats contractants i d'explotació podrà donar lloc a la denúncia del contracte pel Consell General de les Valls.

Llevat de cas de força major, el Consell General de les Valls adreçarà un requeriment a la Societat contractant o d'explotació, notarial o per carta certificada, fixant-li un plaç per l'execució de les seves obligacions; en cas de no produir efecte dit requeriment, el Consell General podrà acordar la denúncia del contracte, sol·licitant l'aprovació de la mateixa pels Co-Prínceps. La denúncia del contracte, pendent de confirmació, no eximirà la Societat afectada de l'obligació de pagar els cànon. La Societat serà responsable, en relació a tercers, de totes les obligacions per ella contraïdes. L'emissora el contracte amb el qual hagi estat rescindit, no podrà en cap cas continuar les seves emissions després d'haver estat confirmada dita rescissió pels Co-Prínceps. En cas de denúncia del contracte, confirmada pels Co-Prínceps, les instal·lacions i immobles de la Societat afectada esdevindran propietat del Consell General, sense indemnització.

Les Societats contractants i d'explotació seran responsables de tots els danys ocasionats a tercers, ja sigui durant el muntatge de les instal·lacions o de la realització de les obres, com també en el curs de l'explotació del centre emissor. Hauran de contractar totes les assegurances necessàries per a cobrir llurs responsabilitats, assegurant els riscos de llurs empleats, especialment en cas d'accidents del treball i malaltia.

Article 17^é.- L'incompliment de qualsevolga obligació imposada a les Societats contractants i d'explotació podrà comportar les sancions que els Co-Prínceps creguin convenientes; en el cas que la sanció comportés el tancament definitiu de l'emissora afectada, les seves instal·lacions i immobles esdevindran propietat del Consell General, sense indemnització.

Article 18^é.- L'explotació acabarà el dia de l'expiració del contracte o del període de pròrroga que s'hagués concedit.

El contracte s'entendrà prorrogat de cinc en cinc anys, llevat de denúncia del mateix per una de les parts, amb un any d'anticipació.

El Consell General garanteix que la pròrroga que concedeixi

a una de les emissores comportarà una pròrroga igual en favor de l'altra, d'acord amb el principi de parietat que informa aquest - Reglament.

Article 19^é. - A tots els efectes legals derivats del contracte i d'aquest Reglament, les Societats contractants i d'explo^{ta}ci^o hauran d'establir un domicili a les Valls d'Andorra.

Casa de la Vall, 29 de Març del 1961. JULIA REIG. Síndic General. P.O. de l'Assemblea Magna. El Secretari.

30.- Contrato del M.I. Consell General con la concessionaria de Radio de les Valls. (29/III/61)

VIST el Protocol de 19 de març de 1961 que fou aprovat per l'Assemblea Magna.

VISTOS el Reglament de Radiodifusió d'Andorra i el contracte tipus aprovats per l'Assemblea en el dia d'avui.

VIST l'acord de l'Assemblea Magna d'aquesta mateixa data, - que faculta a la Sindicatura per atorgar el present contracte.

Considerant la voluntat formal del Consell General i del Poble Andorrà d'autoritzar la instal·lació i funcionament de dues úniques emissores radiofòniques a les Valls.

E N T R E

El M.I. Consell General de les Valls, representat pels MM. II. Sres. D. Julià REIG RIBO, Síndic General i D. Josep BARO PUIG DEMASA, Sub-Síndic, d'una part, i la societat "SOCIETE FINANCIERE DE RADIODIFFUSION (S.O.F.I.R.A.D.)", representat per Sr. Jacques Flaud d'altra part, la qual serà designada en aquest contracte - amb la denominació "Societat contractant".

S'HA CONVINGUT

Que el Consell General autoritza a la Societat contractant - l'explotació d'una emissora radiofònica a les Valls, baix els pactes i condicions següents:

Article 1er.- La Societat contractant que representa la propietat total del centre emissor conegut per "RADIO DE LES VALLS" declara no tenir per associat dins de l'empresa d'explotació d'aquesta estació a ningú més que al Consell General de les Valls.

També s'obliga a fer-se càrrec, a les seves costes de totes qüestions o litigis, presents o futurs, derivats de l'explotació de dita emissora amb anterioritat a l'entrada en vigor del present contracte.

Article 2on.- Els Estatuts de la Societat d'explotació mencionada en l'article anterior seran establerts de tal forma que:

a).- Tota cessió d'accions, tan per part del Consell General com de la Societat contractant només podrà efectuar-se que amb l'acord unànim del conjunt d'associats.

b).- La representació del Consell General en el Consell d'Administració serà proporcional a la seva participació en el capital social, i com a mínim serà de dos membres.

c).- La participació del Consell General serà fixada al 25% del capital social que estarà constituït amb el valor real de l'aportació de la Societat contractant. El pagament d'aquestes accions s'efectuarà destinant a aquest fi els beneficis atribuïts al Consell General. Mentre aquest deute no sigui extingir, la part de

beneficis atribuïts al Consell General, serà fixada al 50% del total dels beneficis. Un procediment idèntic podrà aplicar-se, a la demanda del Consell General, per les augmentacions de capital que s'acordin ulteriorment.

d).- En cas d'augmentació del capital la participació dels accionistes en el nou capital, mantindrà el mateix percentatge.

Article 3er.- El Consell General, en el que li pertoca, garanteix a la Societat d'explotació l'exercici pacífic, dins del territori de les Valls, de l'activitat corresponent al seu fí social, curant un període de VINT ANYS a comptar de la data d'avui 29 de març 1961. Aquest termini s'entendrà tàcitament prorrogar, de cinc en cinc anys, llevat de denúncia per l'una o l'altra part, amb un any d'anticipació a la expiració del termini inicial o de pròrroga en curs.

A la fí del contracte els immobles i les instal·lacions podran ésser adquirides, totalment o parcial, pel Consell General, mitjançant cotrapartida financera, valorada per experts i amb deducció de les amortitzacions efectuades.

Si, llevat d'un cas de força major, la Societat suspengués la seva activitat abans de l'expiració del present contracte, durant un termini de tres mesos i sí, advertida pel Consell General, no reprengués al cap de dits tres mesos les seves activitats, dins dels dos mesos següents de l'advertiment esmentat, les instal·lacions i immobles del centre emissor esdevindrà propietat del Consell General, sense indemnització.

Article 4art.- El Consell General, en el que d'ell depengui, es compromet a donar a la Societat, totes les facilitats necessàries que li permetin efectuar les millores tècniques indispensables, en particular les modificacions d'implantació del centre emissor a partir de la signatura del present contracte.

La potència de l'emissora no podrà excedir del promig que resulti de les deu emissores més potentes d'Europa en ones mitges, sense que en cap cas pugui sobrepassar de 800 KW. Les d'ona curta seran de petita potència complementària.

Queda ben entés que només podrà emetre simultàneament un sol programa.

El Consell General estudiarà, juntament amb la Societat els mitjants que permetin fer front comercialment a l'evolució de la Radiodifusió.

Article 5é.- La Societat d'explotació deurà assegurar, en igualtat de qualificació, la prioritat de col·laboració en favor del personal de nacionalitat andorrana.

Article 6é.- La Societat contractant s'obliga a obtenir de la Societat beneficiària d'aquesta explotació el pagament al Consell General de les Valls, d'un cànon anual del 10% dels ingressos bruts de dita Societat amb un mínim garantitzat, com segueix:

1961: 100.000 NF (deu mil.lion de francs antics)
 1962: 200.000 NF (vint mil.lions de francs antics)
 1963: 300.000 NF (trenta mil.lions de francs antics)

Pels anys successius: 300.000 NF (trenta mil.lions de francs antics).

Aquestos mínims variaran en les mateixes proporcions que reflexin la mitja dels index generals de preus al major publicats - pels serveis d'Estadística francès i espanyol, amb referència al 1er. de gener de 1961. Només es tindran en compte les variacions - iguals o superiors al 10%.

Els ingressos bruts de la Societat seran calculats sobre els ingressos, tenint en compte que la comissió dels intermediaris entre l'anunciant i la Societat d'explotació no podrà excedir del 15%.

El pagament del cànon al Consell General, en quan als mínims convinguts s'efectuarà mensualment, per anticipat, i l'excedent - que pogués resultar, per anualitats vençudes.

Si, en cas de força major, la Societat cessés en la seva activitat abans de l'expiració del present contracte, o sí, en la mateixa hipòtesi, els seus recursos experimentessin una reducció o disminució de més de les tres quartes parts, en relació amb els anys precedents, els cànon esmentats seran pagats solament per aquella part de l'any durant la qual l'activitat social hagi estat efectiva i normal.

Article 7é.- El control de l'import real d'aquest cànon, el Consell General tindrà tots poders d'investigació dels serveis i comptabilitat de la Societat d'explotació.

Article 8é.- La Societat d'explotació és autoritzada a efectuar emissions o comentaris parlats en les següents llengües o idiomes: l'oficial del país, francès i espanyol. Dites emissions seran principalment musicals publicitaries, religioses, científiques, literaries i informatives. Les emissions de propaganda política són, prohibides. Es també prohibida tota classe de publicitat contrària a les lleis franceses i espanyoles i a les regles aplicables a Andorra. La emissora que disfruti del beneplàcit del Co-Príncep Episcopal donarà els noticiaris únicament en llengua espanyola no podent referir-se a França, i la emissora que disfruti del beneplàcit el Co-Príncep Francès els donarà en llengua francesa i no podrà referir-se a Espanya.

Fent referència a l'article 10 del Protocol del 19-III-1961, la Societat contractant s'obliga i es compromet a imposar a la Societat d'explotació, a no fer emissions informatives de notícies durant el termini en que aquest contracte estarà sotmés a l'estudi i aprovació dels Co-Prínceps. En tot cas accepten per sí i per la Societat d'explotació, la decissió que aquestos prenguin.

Es reservarà una hora setmanal a emissions religioses presentades sota el control Episcopal, gratuïtes.

Per altra part es reservarà al Consell General una hora set-

manal per emissions de caracter cultural, turístiques i anàlogues, també gratuïtes, accedint la Societat a donar facilitats en cas de que esdevingui necessari ampliar aquestes emissions, les quals es faràn en la llengua que indiqui el Consell General.

Article 9é.- El present contracte es limita actualment a la Radiodifusió sonora. En cas que el Consell General decidís autoritzar l'instal.lació d'emissores de Televisió a les Valls, llevat de preferir explotarles directament el Consell General o amb capitals andorrans, el Consell s'obliga a respectar també el principi de paritat i igualtat de tracte envers l'altra emissora. Dita prioritat s'entend excepció feta d'ofertes de tercers sensiblement superiors o més avantatjoses.

Article 10é.- En cas d'incompliment de qualsevolga de les clàusules d'aquest contracte per la Societat contractant o per la Societat d'explotació podrà el Consell General denunciar el contracte sotmetent aquesta denúncia a l'aprovació dels Co-Prínceps de la referida denúncia, les instal.lacions i immobles del centre emisor esdevindràn propietat del Consell General, sense indemnització. La denúncia del contracte, pendent de confirmació, no eximirà a la Societat afectada de l'obligació de pagar els cànon.

Article 11é.- En cas de diferències suscitées per l'execució del present contracte, seràn sotmeses a un arbitratge, designant cada una de les parts el seu àrbitre. Si una de les parts, requerida per l'altra, no designés el seu àrbitre en el termini de quinze dies de la data del requeriment, deurà sotmetre's obligatòriament al laude que farà l'àrbitre designant per la part requirent el qual serà ferme i executiu.

Si els dos àrbitres no es possesin d'acord, designaràn un tercer per a decidir la qüestió. En cas de no posar-se d'acord designaràn un tercer per a decidir la qüestió. En cas de no posar-se d'acord per a la designació del tercer àrbitre es sotmetrà la qüestió, en qualitat de tercer, a la resolució del Degà de la Facultat de Dret de Fribourg (Suïssa) o d'una personalitat jurídica famosa de nacionalitat suïssa, amb exercici en el Cantó de Fribourg, designada pel Degà esmentat.

Article 12é.- La Societat contractant i la d'explotació hauràn d'establir un dimicili a les Valls d'Andorra, a tots els efectes legals derivats d'aquest contracte.

Article 13é.- La Societat d'explotació deurà constituir-se amb anterioritat al 30 de setembre del 1961, entre la Societat contractant i el Consell General.

Article 14é.- La Societat contractant i la d'explotació es sotmeten al Reglament de Radiodifusió d'Andorra, aprovat per l'Assemblea Magna amb data d'avui.

Article 15é.- El present contracte serà executiu després d'esser aprovat pel Co-Prínceps.

El Consell General sol.licitarà als Co-Prínceps que vulguin aprovar aquest contracte dins del termini de tres mesos a comptar

del dia d'avui. A titol d'exepció i per acabar de resoldre aquesta qüestió que tan afecta a la tranquil·litat de les Valls, demanarà al mateix temps als Co-Prínceps que si transcorreguts els tres mesos esmentats no han fet saber que s'hi oposen es consieri tàcitament aprovat aquest contracte.

I desitjós el Consell General de garantitzar que el funcionament de les emissores no alteri la normalitat andorrana, proposarà als Co-Prínceps que vulguin aprovar el Reglament de Radiodifusió d'Andorra que els serà tramès junt amb aquest contracte sense perjudici de les modificacions complementàries que tinguin a bé instroduir-hi.

Casa de la Vall, Andorra la Vella, 29 de març de 1961. JULIA REIG, Síndic General. JOSEP BARO, Sub-Síndic. Per la SOFIRAD, Jacques Flaud.

(Otro contrato idéntico se firmó el mismo día por la Sindicatura y D. Luis Ezcurra como representante de EIRASA)